

דוחות כספיים שנתיים ליום 31.12.2014

נתיב
קרן הפנסיה של פועלי ועובדי
מפעלי משק ההסתדרות בע"מ

קרן פנסיה ותיקה בניהול מיוחד

עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות

קרנות הפנסיה הוותיקות
דוח המנהל המיוחד ליום 31 בדצמבר, 2014

תוכן העניינים

2	פנח דבר.....	
6	1. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.....	
6	1.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה, לרבות פרטים עיקריים על קופות גמל קשורות, חברות מוחזקות ושיעור אחזקה.....	
10	1.2 תחומי פעילות עיקריים והשינויים שחלו בהם בתקופת הדוח הכספי.....	
10	1.3 הרכב הכנסות בתקופת הדוח:.....	
10	1.4 התפתחויות בנושא ביטוח הדדי לעמיתי הקרנות.....	
10	1.5 אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון.....	
14	2. תיאור הסביבה העסקית.....	
14	2.1 מ ב ו א.....	
14	2.2 מגמות בענף הפנסיה, השפעתן על עסקי קרנות הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח הכספי של הקרנות.....	
15	2.3 תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.....	
16	2.4 חקיקה ראשית וחקיקת משנה.....	
17	2.5 חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.....	
19	3. מצב כספי.....	
19	3.1 ההתחייבויות הפנסיוניות.....	
21	3.2 הרכב ההתחייבויות הפנסיוניות במיליוני ש"ח.....	
21	3.3 הסבר לשינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית.....	
21	3.4 מסד הנתונים של הקרנות.....	
22	3.5 סיוע ממשלתי.....	
27	3.6 הגרעון ותוכנית המנהל המיוחד להשלמת הגרעון.....	
27	3.7 כרית ביטחון לקרנות.....	
27	3.8 יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגביו.....	
28	3.9 התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים.....	
29	4. תוצאות הפעילות.....	
29	4.1 השקעות.....	
29	4.2 ניתוח והסברים לתוצאות העסקיות והשוואתם לתקופות מקבילות בעבר:.....	
34	4.3 תוצאות הקרנות.....	
34	4.4 השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות.....	
34	4.5 שינוי מהותי ברווחי השקעות לתקופת הדוח ביחס לתקופה הקודמת.....	
34	4.6 השפעת שינויים בהוראת המפקח על שוק ההון ביטוח וחסכון ועל תוצאות הפעולות.....	
34	4.7 השפעת השינויים בהוראות המס על תוצאות הפעילות.....	
34	4.8 השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה.....	
34	4.9 שינויים בשיעור גביית דמי הגמולים.....	
34	4.10 שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה הקודמת.....	
35	5. תחזית זרמי כספים.....	
35	5.1 מימוש זכויות מבוטחים.....	
35	5.2 נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש.....	
35	5.3 חובות.....	
35	5.4 גבית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן.....	
36	6. השפעת גורמים חיצוניים.....	
36	6. התחייבויות תלויות ותביעות:.....	
37	7. בקורות ונהלים.....	
38	8. דוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי.....	

פתח דבר

א. כללי

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר הן "קופות גמל לקצבה" ו"קרנות ותיקות", כהגדרת המונחים בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005 (להלן: "חוק הפיקוח גמל") ובתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964 (להלן: "תקנות מס הכנסה"), והן מאושרות ופועלות לפיהם. קרנות אלו סגורות למצטרפים חדשים החל מיום 1.4.95, בהתאם להחלטת הממשלה.

בעקבות הגרעונות שנוצרו בחלק מקרנות הפנסיה הוותיקות, בוצעה במהלך שנת 2003 רפורמה מקיפה. במסגרת הרפורמה האמורה הותקן תקנון אחיד לכלל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר: מבטחים, מקפת, קג"מ, נתיב, בניין, חקלאים אגד והדסה (להלן: "הקרנות" או "קרנות הפנסיה" או "הקרנות הוותיקות שבהסדר") ומונה להן מנהל מיוחד. כן נקבע במסגרת אותה רפורמה כי ינתן סיוע ממשלתי לקרנות שבהסדר לצורך מימון הגרעונות האקטואריים.

החל מיום 1 באוגוסט 2011 מכהן מר יואב בן אור כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר.

בהתאם להוראות חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 (להלן: "חוק הפיקוח"), למנהל המיוחד נתונות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים שלו.

לצורך הסדרת האיחוד התפעולי של הקרנות הוותיקות שבהסדר, נחתם בין הקרנות "הסכם לאיחוד תפעולי" המהווה תשתית משפטית להסדרת התפעול המשותף, לרבות בנושא חלוקת הוצאות התפעול בין הקרנות. האיחוד התפעולי בין הקרנות שבהסדר הביא לצמצום משמעותי בעלויות התפעול וכן להתייעלות בעבודה השוטפת.

במסגרת האיחוד התפעולי של הקרנות, נשמרת הזהות המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן.

ב. הסיוע הממשלתי והגרעון האקטוארי

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, מעבירה הממשלה לקרנות סיוע ממשלתי (פירוט לעניין היקף הסיוע הממשלתי הכולל ראה בסעיף 3.5.3).

ביום 29 באוגוסט 2013 הורה הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון על עדכון לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. ביום 30 בדצמבר 2014 הורה הממונה על עדכון נוסף של לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה, וזאת בשל נסיבות הנוגעות לתקציב המדינה לשנים 2015 ו-2014.

עדכון לוח תזרים המזומנים שבוצע באוגוסט 2013 הביא להארכה של 10 שנים בתקופה הכוללת להעברת הסיוע הממשלתי הישיר לקרנות (כך שמועד סיום העברת הסיוע האמור נקבע לשנת 2048 במקום שנת 2038 לפי לוח תזרים המזומנים הקודם). הפריסה המעודכנת הגדילה את שווי הסיוע ובנוסף הביאה להארכת משך החיים הממוצע של נכסי הקרנות ולצמצום הפער הכולל שבין משך החיים הממוצע של ההתחייבויות בקרנות ביחס לנכסי הקרנות.

ככל שכלל נכסי הקרן, לרבות הסיוע הממשלתי, לא יספיקו לכיסוי מלוא סכום הגרעון האקטוארי, או ככל שיתקיים עודף אקטוארי, יופעל מנגנון האיזון האקטוארי הקבוע בהוראות התקנון האחד, וזאת אם הגרעון או העודף האקטוארי הם בשיעורים הקבועים לעניין הפעלת המנגנון לפי הוראות התקנון.

ביום 3.3.2015 פרסם אגף שוק ההון הבהרה, לפיה בכוונתו לקבוע בהוראות הממונה לדיווח כספי לקרנות פנסיה וותיקות, שינוי באופן הדיווח על התחייבויות ונכסי הקרן, כך ששיעור הגרעון או העודף המוצג במאזן יהיה זהה לשיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון.

לאור לוחות הזמנים לפרסום הדוחות הכספיים לשנת 2014, מבהיר אגף שוק ההון, כי יש להפעיל את מנגנון האיזון רק אם שיעור השינוי הנדרש בהתחייבויות הקרן לשם איזון הקרן, עולה על השיעור הקבוע בתקנון.

כך, ועל פי הוראות התקנון, אם הגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או ככל שייוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגרעון.

יצוין כי באופן דומה, ככל שייוצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

מנגנון האיזון האקטוארי כולל הוראה נוספת ולפיה ככל שגרעון הקרן עולה על 0.65% מסך התחייבויותיה, וזאת בשל הגדלת התחייבויות הנובעות מתיקון התקנון או שינוי בהוראות הדין, תהיה הקרן רשאית להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח.

גובה הגרעון או העודף האקטוארי עשוי להשתנות בשל שינויים שיחולו בהנחות האקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת המאזנים האקטואריים, ובמיוחד בגין שינויים שחלים בשיעורי ריבית ההיוון. סדרת שיעורי ריבית ההיוון נקבעת על פי שיערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר (להלן: "ווקטור הריביות").

היוון לפי ווקטור הריביות מתבצע על ידי היוונם של תשלומים או הכנסות עתידיים של הקרנות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחנת. שינויים קטנים יחסית בווקטור הריביות גורמים לשינויים גדולים בערך הנכסים וההתחייבויות, וכתוצאה מכך משפיעים באופן ניכר על היווצרות גרעון אקטוארי או עודף אקטוארי.

יצוין כי אופן חלוקת כספי הסיוע הישיר לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. לשנת 2014 עומד שיעור הגרעון כאמור על 4.2% כל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון.

ג. כרית ביטחון לקרנות

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הוועדה הציבורית").

במכתב מיום 16 ביוני 2009 הביא מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים דאז את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הביטחון (להלן: "מכתב העקרונות").

על פי מכתב העקרונות, יוקצה לכרית הביטחון עבור כל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר סכום מרבי של 11 מיליארד ש"ח צמוד למדד, בגין חודש ינואר 2009, בתוספת 4% ריבית שנתית. סכום זה יותאם בהתקיים אירועים מסוימים כמפורט במכתב העקרונות.

במכתב מיום 13 ביוני 2010 הודיע הממונה על התקציבים במשרד האוצר כי הסכום המרבי שיוקצה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר כאמור במכתב העקרונות יועלה בסכום של 320 מיליון ש"ח, וכי ביתר האמור במכתב העקרונות לא יחול כל שינוי.

בהתאם להנחיית הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, ניתן ביטוי במאזני הקרנות הוותיקות שבהסדר החל משנת 2008 לאמור במכתב העקרונות. בהתאם לכך, סכום הסיוע בגין כרית הביטחון נכלל בדוחות הכספיים והאקטוארים.

ביום 7 באוגוסט 2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר. הוועדה הציבורית המליצה כי כרית הביטחון תשמש לצורך כיסוי גירעון הקרנות הוותיקות שבהסדר הנובע מירידה בעקום הריבית, וזאת ביחס לריבית צמודה של 4%, אשר היתה בסיס לחישוב הגירעון האקטוארי של הקרנות במסגרת תכנית ההבראה שנקבעה להן. כמו כן, בהמלצות הוועדה הציבורית נקבע, כי הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סך של 11 מיליארד ש"ח, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן, לעומת המדד לחודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. לסכום כרית הביטחון שנזכרת בהמלצות הוועדה הציבורית כאמור יש להוסיף סכום של 320 מיליון ש"ח כאמור במכתבו של הממונה על התקציבים במשרד האוצר מיום 13 ביוני 2010.

עוד יצוין, כי ביום 16 ביוני 2011 הוגשה תגובה מקדמית מטעם המדינה בבג"ץ 2959/11 קרן הפנסיה עתודות הוותיקה ואח' נגד שר האוצר ואח', אשר במסגרתה הודיעה המדינה, בין היתר, כי בכוונתה לעגן את המלצות הוועדה הציבורית בחקיקה ראשית, לאחר שיופץ תזכיר חוק מטעם הממשלה לעיון והערות.

בהתאם להודעת המדינה כאמור, פרסם משרד האוצר ביום 3 בינואר 2012 תזכיר חוק, אשר כלל תיקונים מוצעים שונים לחוק הפיקוח, וזאת לצורך קביעתם של העקרונות והכללים להקצאת סכומים מתקציב המדינה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר במטרה למתן את השפעת השינויים בעקום הריבית על זכויות העמיתים בקרנות.

ביום 16 בפברואר 2012 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה את התיקונים המוצעים לחוק הפיקוח (להלן: "הטיטה" או "טיטת החוק"). טיוטת החוק כוללת, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך בטיטה, וזאת באופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה. בהתאם להוראות הטיטה, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור.

כן נכללת בטיטת החוק הוראה, ולפיה גובה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים הקבועים בטיטה ובכפוף לסייגים הקבועים בה לעניין זה. עוד מוצע לקבוע בטיטת החוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

הקרנות שבהסדר הביאו בפני משרד האוצר, במכתבן מיום 25 בינואר 2012, את הערותיהן לתזכיר החוק. במכתב האמור ציינו הקרנות, בין היתר, כי אין מקום לקבוע במסגרת החקיקה המוצעת הוראות שונות הנכללות בתזכיר החוק, ובכלל זה לעניין ההתאמה המוצעת בתקרת כרית הביטחון לירידה בהתחייבויות הקרנות, לעניין הפחתת הסיוע הנוסף שיינתן בעתיד (ככל שיינתן) מסכום כרית הביטחון, וכן לגבי גובה הריבית שתתווסף לסכום כרית הביטחון (היינו ריבית בשיעור של 3.48% במקום ריבית בשיעור של 4% בהתאם לעמדת הקרנות בעניין זה וכאמור במכתב העקרונות).

לאחר סבב דיונים בין משרד האוצר והקרנות הוותיקות האחרות (שלא מונה להן מנהל מיוחד), גובשה טיוטת חוק מעודכנת, הכוללת פרק נפרד לקרנות האחרות ולקרנות שבהסדר. טיוטה מעודכנת זו אושרה ע"י ועדת שרים לחקיקה ביום 22 ביולי 2012.

ביום 5 בנובמבר 2012 פורסמה ברשומות הצעת החוק הממשלתית לתיקון חוק הפיקוח לעניין כרית הביטחון לקרנות שבהסדר ולקרנות המאוזנות. ביום 3 בפברואר 2014 אושרה בכנסת, בקריאה ראשונה, הצעת החוק הממשלתית.

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב כאמור בהצעת החוק, כהפרש בין שני הסעיפים להלן:

1. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
2. גירעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ-29,280 מיליארדי ש"ח.

כמו כן, בשל הנסיבות כמפורט לעיל ומטעמי זהירות, ובשים לב להוראות המפורטות בהצעת החוק, חושב הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון, כך שלסכום האמור תיווסף ריבית בשיעור של 3.48% לשנה. יצוין כי ככל שהחשוב היה מבוצע בהנחת ריבית בשיעור של 4% לשנה לפי מכתב העקרונות, היה הסכום המרבי המוקצה לכרית הביטחון גבוה בכ-3.1 מיליארד ש"ח, וזאת בהשוואה לסכום כרית הביטחון לפי החישוב שנערך בפועל, ולפיו הסכום האמור נושא ריבית בשיעור של 3.48% לשנה בהתאם להצעת החוק.

ערך פיצוי העבר ליום המאזן בגין כרית הביטחון עבור השנים 2009-2014 עומד על סך של 22,863 מיליוני ש"ח.

סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, הגיע ביום 31 בדצמבר 2014 לכ-17,286 מיליוני ש"ח. הוספת כרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון ולא תיצור עודף.

יצוין כי אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

1. תיאור תמציתי של קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר

1.1 מבנה ארגוני של קרנות הפנסיה, לרבות פרטים עיקריים על קופות גמל קשורות, חברות מוחזקות ושיעור אחזקה

1.1.1. צורת ההתאגדות

מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) הינה חברה פרטית שלא למטרת רווח הפועלת על פי תזכיר ותקנות שאושרו על ידי הגופים המוסמכים.

עפ"י מסמכי היסוד של הקרנות קיימים בה המוסדות הבאים:

- א. אסיפה כללית של חברים
- ב. דירקטוריון
- ג. מנכ"ל

קרן הגימלאות המרכזית של עובדי ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד) הינה חברה פרטית שלא למטרת רווח הפועלת על פי תזכיר ותקנות שאושרו על ידי הגופים המוסמכים.

עפ"י מסמכי היסוד של הקרנות קיימים בה המוסדות הבאים:

- א. אסיפה כללית של חברים
- ב. דירקטוריון
- ג. מנכ"ל

קרן ביטוח ופנסיה לפועלים חקלאיים ובלתי מקצועיים בישראל א.ש. בע"מ (בניהול מיוחד) הינה אגודה שיתופית ללא הון מניות והחברים בה הם עמיתה.

קרן הביטוח והפנסיה של פועלי הבנין ועבודות ציבוריות אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) הינה אגודה שיתופית ללא הון מניות והחברים בה הם עמיתה.

קרן הגימלאות של חברי אגד בע"מ הינה חברה פרטית שלא למטרת רווח הפועלת על פי תזכיר ותקנות שאושרו על ידי הגופים המוסמכים.

עפ"י מסמכי היסוד של הקרנות קיימים בה המוסדות הבאים:

- א. אסיפה כללית של חברים
- ב. דירקטוריון
- ג. מנכ"ל

קרן מקפת מרכז לפנסיה ותגמולים אגודה שיתופית בע"מ (בניהול מיוחד) הינה אגודה שיתופית ללא הון מניות והחברים בה הם עמיתה.

קופת הפנסיה לעובדי הדסה בע"מ (בניהול מיוחד) הינה קופה מפעלית לתשלומי פנסיה ומיועדת לעובדי מוסדות "הדסה". לפי מסמכי היסוד הקופה תנוהל באופן עצמי ויש לה מועצת מנהלים המורכבת מנציגי הנהלת הדסה (5 חברים), ועד עובדי הדסה (5 חברים) ונציגי ציבור (2 חברים).

נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד) הינה חברה פרטית שלא למטרת רווח הפועלת על פי תזכיר ותקנות שאושרו על ידי הגופים המוסמכים.

עפ"י מסמכי היסוד של נתיב קיימים בה המוסדות הבאים:

- א. אסיפה כללית של חברים
- ב. מועצה
- ג. הנהלה
- ד. ועדה מנהלת
- ה. מנכ"ל

1.1.2. מינוי מנהל מיוחד

החל מיום 1 באוגוסט 2011 מכהן מר יואב בן אור כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. בהתאם להוראות סעיפים 178 ו-70(ב) לחוק הפיקוח, מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...". תפקידים נוספים של המנהל המיוחד, הנוגעים לתכנית ההבראה החלה על הקרנות הוותיקות שבהסדר, קבועים בהוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, ובהם איתור נכסי הקרן, מימוש ומכירתם; יישום התקנון האחיד; וכן מימוש התפעול המשותף של הקרנות הוותיקות שבהסדר.

1.1.3. ועדת מנהלה

לפי הוראות חוק הפיקוח, מונתה ועדת מנהלה בראשות שופט בדימוס לכלל הקרנות הוותיקות שבהסדר. לועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, היינו מינוי רואה חשבון ואישור דוחות כספיים. בנוסף, תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה לאישור המפקח, וכן לאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרנות הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

חברי ועדת המנהלה:
 השופט (בדימוס) ישי לויט - י"ר.
 מר שמואל אביטל - חבר.
 מר גד ארבל – חבר.

1.1.4. ועדת השקעות

לפי הוראות סעיף 11 לחוק הפיקוח גמל, על דירקטוריון של חברה מנהלת למנות ועדת השקעות לכל קופת גמל שבניהול החברה, ורשאי הדירקטוריון למנות ועדת השקעות אחת למספר קופות גמל כאמור. בהתאם להוראות אותו סעיף, רוב חברי ועדת ההשקעות יהיו בעלי כשירות לכהן כדירקטורים חיצוניים, כהגדרת המונח בחוק החברות, התשנ"ט-1999, והמוגדרים בחוק הפיקוח גמל ובתקנות מס הכנסה כ"נציגים חיצוניים".

בתקנה 41(ב) לתקנות מס הכנסה, נקבע כי בקופת גמל אשר מונה לה מנהל מיוחד מכח חוק הפיקוח, ימנה המנהל המיוחד את חברי ועדת ההשקעות, באישור המפקח על הביטוח, והמנהל המיוחד יכהן כחבר בוועדת ההשקעות אך לא כיו"ר הוועדה, וכיו"ר הוועדה יכהן נציג חיצוני.

הוראות לעניין כשירות חברי הוועדה, דרכי מינויים, דרכי התכנסות הוועדה ודרכי עבודתה מצויות בתקנות מס הכנסה.

תפקידי ועדת ההשקעות קבועים בסעיף 11(ב) לחוק הפיקוח גמל ובתקנות מס הכנסה, ועיקריהם: קביעת מדיניות השקעות של הקופה במסגרת המדיניות הכוללת שקבע הדירקטוריון; קביעת סוגי עסקאות הטעונות אישור מראש של ועדת ההשקעות טרם ביצוען, וכן קביעת שיעורי החזקה בניירות ערך מסוגים שונים הטעונים אישור מראש בטרם רכישתם; קביעת נכסי בסיס של אופציות וחוזים עתידיים; קביעת שיעור מרבי של בטוחות שניתן להעמיד במסגרת עסקאות; קביעת סוגי ניירות ערך שניתן למכור בחסר; הנחיית בעלי תפקידים העוסקים בהשקעות, ביישום מדיניות ההשקעות ופיקוח עליהם או הנחיית גופים המנהלים השקעות מטעמם; קביעת אמות מידה לבחינת יישום מדיניות ההשקעות; גיבוש כללים ונהלים לניהול ההשקעות; קבלת החלטות הנוגעות לשימוש באמצעי שליטה בתאגידים מוחזקים; ביצוע כל תפקיד אחר שיוטל ע"י הדירקטוריון (המנהל המיוחד) או הממונה על שוק ההון.

החל מיום 1 בינואר 2007 ניהול השקעות בקרנות ובקופות הגמל (שלהן נותנות הקרנות שירותי ניהול) מתבצע באמצעות חטיבת ההשקעות המאוחדת לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

במסגרת מערך ההשקעות הכולל המאוחד, מונו שתי ועדות השקעה, כאשר כל ועדה מטפלת בהשקעות הנוגעות למספר קרנות ו/או קופות גמל כמפורט להלן:

ביום 7 ביוני 2013 עודכן הרכב שתי ועדות השקעה לתקופה של שלוש שנים:

ועדה אחת המטפלת בהשקעות של קרנות הפנסיה: מבטחים, חקלאים, בנין, אגד והדסה, וחבריה הם:

חברה הוועדה מיום 7 ביוני 2013:

מר ירום אריאב - יו"ר הוועדה ונציג חיצוני.

מר רואי מכנס - נציג חיצוני.

מר מנחם זוטא ז"ל - נציג חיצוני. (עד 24 בדצמבר, 2014)

מר יואל נווה - נציג חיצוני.

מר יואב בן אור - המנהל המיוחד.

ועדה שניה מטפלת בהשקעות של קרנות הפנסיה: מקפת וק"מ, ובהשקעות של כל קופות הגמל שלהן נותנות הקרנות הוותיקות שבהסדר שירותי ניהול, וחבריה הם:

חברי הוועדה מיום 7 ביוני 2013:

מר יוסף אלשיך - יו"ר הוועדה ונציג חיצוני.

מר אייל בן שלוש - נציג חיצוני.

מר עופר ירקוני - נציג חיצוני (סיים כהונתו בתאריך 28.5.14).

מר רונן וולפמן - נציג חיצוני.

מר יואב בן אור - המנהל המיוחד.

ועדת ההשקעות המטפלת בהשקעותיה של קרן הפנסיה "נתיב" הינה ועדת ההשקעות של החברה המתפעלת "הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ", מקבוצת "הראל השקעות ביטוח ופיננסים בע"מ".

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר (למעט נתיב) וכן קופות הגמל שבניהולן מהוות "קבוצת משקיעים" שהגדרתה בתקנות. הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל)(כללי השקעה החלים על גופים מוסדיים), התשע"ב-2012.

1.1.5 ועדת ביקורת

ועדת ביקורת מונתה על ידי הממונה על שוק ההון ביום 1 במרס 2008. הוועדה מונה שני חברים חיצוניים: יו"ר הוועדה- מר איתן השחר. חבר ועדה- מר יוסי בהיר.

ואלה תפקידי ועדת הביקורת:

1. דיון בדוחות המבקר הפנימי - דיון בדוחות שהגיש המבקר הפנימי וממצאיהם וכן מעקב אחר תיקון הליקויים שנמצאו בדוחות ויישום ההמלצות;
2. דיון בליקויים מהותיים שעלו אגב עבודת רו"ח המבקר ומכתבי רו"ח המבקר;
3. שמירה על אי תלות של המבקר הפנימי;
4. בחינת קיום הוראות דין וכללים מקצועיים ואתיים החלים על הקרן, על נושאי משרה בה ועל עובדיה;
5. אישור תכנית עבודה שנתית ותקופתית של הביקורת הפנימית, לרבות היקף משאבים, תדירות ביצוע הנושאים ובחינה לעניין קיום כיסוי לכל הנושאים וכן מעקב אחר יישום תכנית העבודה;
6. דיון בנושאים נוספים העולים לסדר היום בהתאם לדרישת המנהל המיוחד ו/או הממונה;
7. המלצה בדבר מינוי או פיטורין של המבקר הפנימי.

מועדי התכנסות ועדת הביקורת קבועים ומוגדרים מראש לאורך כל השנה. בישיבות מתקיימים דיונים הן בדוחות הביקורת והן בסטאטוס תוכנית עבודה של הביקורת הפנימית.

תפקידי ועדת הביקורת ומערך הביקורת הפנימית מוגדרים בתקנה 19 לתקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח) (דירקטוריון וועדותיו), התשס"ז 2007 ומוסדרים במסגרת חוזר גופים מוסדיים 14-9-2007, בכתב המינוי של חברי הוועדה, בהוראות הממונה וכן בנהלי ביקורת פנימית כתובים ומאושרים של הקרנות שבהסדר.

1.1.6 מטרות הקרנות

מטרותיהן העיקריות של הקרנות הינן לייסד, לכונן ולקיים קרנות פנסיה וקופות גמל לפי הצורך.

בהתאם להוראות חוק הפיקוח, התקין המפקח על הביטוח תקנון אחיד לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. במסגרת התקנון האחד מנהלות כיום הקרנות תוכניות פנסיה יסוד ותוכניות פנסיה מקיפה, ובהתאם להוראות חוק הפיקוח וחוק הפיקוח גמל הן מחויבות לפעול על פיו.

זכויות המבוטחים בקרנות הן זכויות חוזיות הנקבעות בהתאם לתקנון הקרנות או הקופה בה חבר המבוטח, בנוסחו כפי שיהיה מעת לעת. קרנות הפנסיה לעמיתים ותיקים פועלת על בסיס עקרון השוויון והערבות ההדדית בין העמיתים. בהתאם להחלטת הממשלה, קרנות הפנסיה אינן מקבלות מבוטחים חדשים, למעט מבוטחים שהצטרפו לפנסיה תקציבית לפני שנת 1995, ולא חלפו שנתיים מתום החודש האחרון בפנסיה תקציבית, בכפוף להוראות התקנון.

1.1.7 חברות בת וחברות קשורות

לקרנות חברות בת וחברות קשורות. לפרטים יש לעיין בדוח התקופתי המהווה חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

1.2 תחומי פעילות עיקריים והשינויים שחלו בהם בתקופת הדוח הכספי

נתונים סטטיסטיים קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר (*)

מבוטחים:	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
מבוטחים פעילים	119,328	129,205
פרשו לקצבאות	8,292	6,286
חדלו מפעילות	4,344	4,436
מוקפאים	786,434	809,633

מקבלי קצבאות :	31 בדצמבר 2014	31 בדצמבר 2013
זקנה	176,326	168,828
שארים	59,692	59,932
נכות	6,487	7,266

(*) נתונים סטטיסטיים לקרנות הפנסיה הותיקות ראה נספח 5 נתוני עמיתים ופנסיונרים.

1.3 הרכב הכנסות בתקופת הדוח:

דוחות הכנסות והוצאות לקרנות הפנסיה הותיקות, ראה נספח 3

1.4 התפתחויות בנושא ביטוח הדדי לעמיתי הקרנות

הקרנות אינן מבטחות פנסיונרים בביטוח הדדי, זאת מתוקף הוראות אגף שוק ההון במשרד האוצר.

1.5 אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון

להלן אירועים מיוחדים מאז הדוח הכספי האחרון, לרבות ארגון מחדש של קרנות הפנסיה ו/או חברה מנהלת, אמצעי התייעלות שננקטו, סכסוכי עבודה, שינויים מהותיים בבעלות או בהנהלה, רכישת חברות:

1.5.1 שינויים במבנה האירגוני

לא היו שינויים במבנה האירגוני בתקופת הדוח.

1.5.2 תוכנה

אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה בת המוחזקת בעקיפין בשיעור 100% על ידי קרן הפנסיה מבטחים. החברה מספקת, לכל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר, שרותי מחשוב שוטפים ותמיכה וליווי בהקמת מערכת הליבה החדשה לניהול זכויות (להלן-"מערכת מפנה"). במהלך תקופת הדוח פועלות הקרנות מבטחים, קג"מ והדסה במערכת מפנה. לאחר תאריך הדוח קרן מקפת הטמיעה את מערכת מפנה.

1.5.3 קופת הפנסיה לעובדי הדסה - תשלום דמי גמולים בחסר (2.33%) (ראה פירוט לגבי התביעה בביאור 14(ג) בדוחות השנתיים של קופת הפנסיה)

ההסדר התחיקתי להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות המעוגן בפרק ז'1 לחוק הפיקוח, קובע, בין היתר, כי שיעורי דמי הגמולים המשולמים על ידי המעסיקים והעובדים לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, עליהן נמנית גם קופת הפנסיה לעובדי הדסה (להלן: "הקרן" או "קרן הפנסיה"), יועלו באופן הדרגתי החל משנת 2004 ואילך, בשיעור כולל של 3% ביחס לשיעור דמי הגמולים ששולמו ב"מועד הקובע" (30.4.2003) ובחלוקה שווה בין העובד למעסיק (1.5% + 1.5%).

בפועל, הסתדרות מדיצינית הדסה (להלן: "הדסה") העלתה את שיעור דמי הגמולים המנוכים משכר עובדיה ב-1.5%, אך לא העלתה את חלקה (חלק המעסיק) החל משנת 2004, ובפועל אף הפחיתה את שיעורם. עד שנת 2003, עמד חלקה של הדסה בדמי הגמולים על 14.33%. במקום להגדיל את תשלומיה לשיעור של 15.83% מהשכר, כמתחייב מהוראות הדין, הקטינה הדסה את תשלומיה ל-13.5% מהשכר המבוטח. נוכח התנהלות זו, נוצר חוסר בשיעור של 2.33% בין דמי הגמולים שאמורה הדסה לשלם לקרן הפנסיה לפי הוראות הדין לבין דמי הגמולים המשולמים על ידה בפועל.

כפי שדווח במסגרת הדוחות הכספיים הקודמים לדוחות אלה, בין הדסה לבין קרן הפנסיה מתנהל בבית הדין האזורי לעבודה בירושלים הליך משפטי בסוגיה, אשר טרם הוכרע. בשל התחייבות שנתנה בעבר הדסה לפעול להשלמת דמי הגמולים הנותרים, ככל שתחויב בהליך המשפטי, ולנוכח קיומו של אותו הליך, חושבו עד כה זכויות העמיתים בהנחה שכלל דמי הגמולים יועברו לקרן. במהלך הרבעון הראשון לשנת 2014, נקלעה הדסה להליכי חדלות פירעון, אשר עיכבו את בירוורו של ההליך המשפטי, ובמקביל העמידו בספק ממשי את יכולתה של הדסה להשלים את דמי הגמולים המתחייבים לפי הוראות הדין, וזאת החל משנת 2004. לנוכח הליכי חדלות הפרעון, לא העבירה הדסה לקרן את תשלום דמי הגמולים בעד עמיתה בחודש ינואר 2014.

ביום 22 במאי 2014 אישר בית המשפט המחוזי את תכנית ההבראה והסדר הנושים בעניינה של הדסה, ובהתאם בוטל צו הקפאת ההליכים שניתן במסגרת אותו הליך. בהתאם להוראות הסדר הנושים, סילקה הדסה את חוב דמי הגמולים לקרן עבור חודש ינואר 2014 למעט שיעור של 2.33% מדמי הגמולים שמצוי במחלוקת בין הצדדים.

בעקבות ביטולו של צו הקפאת ההליכים, חודש ההליך בבית הדין לעבודה בנוגע לתביעת הקרן כנגד הדסה, ובימים אלה מתקיימים דיוני ההוכחות.

ליום 31 בדצמבר 2014 מסתכם חובה של הדסה בגין ההפרש בדמי הגמולים הקבוע בדין לסך של כ-63 מיליוני ש"ח, בערכים נומינליים (ליום 31.12.2013 - סך של כ-57 מיליוני ש"ח). כאמור, הקרן פועלת לגביית דמי הגמולים החסרים, אך מאחר שלא קיימת ודאות באשר לגבייתם, החליטה ההנהלה ליצור הפרשה כנגד מלוא הסכום הנדון ואקטואר הקרן לא כלל את השווי המהוון של ההפרש בדמי הגמולים העתידיים במאזן האקטוארי של הקרן.

1.5.4 מנהל מורשה לקרן גמלאות של עורכי דין בישראל בע"מ

בתחילת יולי 2013 מונה מר יואב בן אור כמנהל מורשה בקרן גמלאות של עורכי - דין בישראל בע"מ. לפיכך, קרן הגמלאות הינה צד קשור לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. בהתאם להוראות משרד האוצר, במהלך שנת 2014 פעל המנהל המורשה להעברת זכויות וחובות הניהול של הקרן לידי חברה מנהלת. בחודש אוקטובר 2014 נחתם הסכם העברת הניהול לידי חברת הלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ. העברת הניהול בפועל בוצעה ביום 31.1.2015. החל מיום זה, חדל מר יואב בן אור לשמש כמנהל המורשה של קרן עורכי הדין והקרן חדלה מלשמש כצד קשור לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

1.5.5 משא ומתן קיבוצי

בעקבות "התארגנות ראשונית" של עובדים בקרן פועלי הבניין, התנהל עם נציגות העובדים משא ומתן לקראת חתימה על הסכם קיבוצי. עובדים בקרן הפנסיה נקטו בצעדים שונים, ביניהם שביתות לשעות או ימים, האטה בעבודה ושיבושים בשיתוף הפעולה הנדרש עם ההנהלה. במהלך חודש מאי 2014 הושגו הסכמות בין הצדדים, אשר הובילו לחתימת הסכם קיבוצי ביום 28 במאי 2014. כמו כן, ביום 28 במאי 2014 נחתם הסכם קיבוצי ראשון עם עובדי קרן הפנסיה חקלאים.

ביום 28 באוקטובר 2014 ניתנה הודעה מטעם ההסתדרות הכללית על שביתה לפי חוק ישוב סכסוכי עבודה, התשי"ז-1957, וזאת החל מיום 12 בנובמבר 2014. בהודעה מטעם ההסתדרות מפורטים העניינים המצויים בסכסוך. לעמדת ההנהלה, העניינים האמורים נוגעים להתאמות או שינויים בתהליכי עבודה המצויים בתחום הסמכות הניהולית. כמו כן, ההנהלה אינה מכירה ביחידת המיקוח הנזכרת בהודעה. נכון למועד זה, הושגה הבנה בכלל העניינים שפורטו בהודעה האמורה ונמסרה הודעה מטעם הועדים, הן להנהלה והן להסתדרות, על בקשה להסרת הסכסוך.

1.5.6 מחקרים

בהתאם לחוזר פנסיה 1-3-2013 נערך במהלך השנים 2013-2014 מחקר מקיף של ההנחות הדמוגרפיות והכלכליות המשמשות את הקרן לחישוב המאזן.

ביום 28 בינואר, 2015 התקבל אישור ממשרד האוצר לערוך את המאזנים בהתאם להנחות אשר פורטו בבקשת הקרנות.

מאזן 31 בדצמבר 2014 נערך בהתאם להנחות המעודכנות.

1.5.7 סיוע ממשלתי ישיר - עדכון לוח תזרים המזומנים

ביום 29 באוגוסט 2013 הורה הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון על עדכון לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. ביום 30 בדצמבר 2014 הורה הממונה על עדכון נוסף של לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה, וזאת בשל נסיבות הנוגעות לתקציב המדינה לשנים 2014-2015.

עדכון לוח תזרים המזומנים כאמור הביא להארכה של 10 שנים בתקופה הכוללת להעברת הסיוע הממשלתי הישיר לקרנות (כך שמועד סיום העברת הסיוע האמור נקבע לשנת 2048 במקום שנת 2038 לפי לוח תזרים המזומנים הקודם). הפריסה המעודכנת הגדילה את שווי הסיוע הישיר ובנוסף הביאה להארכת משך החיים הממוצע של נכסי הקרנות ולצמצום הפער הכולל שבין משך החיים הממוצע של ההתחייבויות בקרנות ביחס לנכסי הקרנות.

1.5.8 מדיניות תגמול מנהלי השקעות

קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר פועלות להבטחת זכויות הפנסיה של העמיתים, כפי שנקבעות בתקנון האחיד. לצורך כך, פועלות הקרנות להשגת תשואה על נכסיהן באופן שיאפשר את תשלום הקצבאות לזכאים לכך לפי הוראות התקנון האחיד. ביישום מדיניות ההשקעות מובאים בחשבון, בין היתר, היקף ומהות הנכסים העומדים לרשות קרנות הפנסיה, מגבלות רמת סיכון הנקבעות מראש וכן הוראות הדין לעניין אפיקי ההשקעה השונים.

במסגרת מדיניות התגמול של עובדי חטיבת ההשקעות, נמדדים אותם עובדים הן על ביצועיהם המקצועיים בתחומים הנתונים לאחריותם והן על תרומתם הכוללת לעמידה של החטיבה ביעדים הנקבעים מדי שנה.

מדיניות התגמול מביאה בחשבון את העמידה ביעדים שנקבעים מזמן לזמן לעניין התשואה על ההשקעות של נכסי הקרנות, ואף על השגת תשואות העולות על היעדים שנקבעו כאמור, וזאת בהתחשב בצורך להבטיח התנהלות ארוכת טווח בהתאם לאופי ולמהות ההתחייבות כלפי העמיתים והפנסיונרים. אמות המידה הפיננסיות מחושבות על פני תקופה של שלוש שנים לפחות, כדי להבטיח כי מדידת הביצועים נעשית בראייה ארוכת טווח. בנוסף, מדיניות התגמול נגזרת, בין היתר, בהשוואה למדדי ייחוס רלבנטיים, והיא כוללת בחינה של אופן הפעילות ברמה האישית, ברמה של חטיבת ההשקעות ובהיבט האיכותי לעניין העמידה ביעדים.

בעקבות פרסום "חוזר מדיניות תגמול בגופים מוסדיים" ביום 10 באפריל 2014 (חוזר 2014-9-2), נערכת בחינה בקרנות שבהסדר, בתיאום עם אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, לעניין מדיניות התגמול וההתאמות הנדרשות בהתייחס להוראות החוזר האמור, ובהתחשב במאפיינים המיוחדים של הקרנות שבהסדר.

1.5.9 ירידת הריבית

לאחר תאריך המאזן, הריבית חסרת הסיכון המשיכה לרדת. ירידה זו משפיעה על הגדלת עודף ההתחייבויות על הנכסים.

2. תיאור הסביבה העסקית**2.1 מ ב א**

הקרנות פועלת בשוק הביטוח הפנסיוני לטווח ארוך (פנסיה, ביטוח וגמל). שוק קרנות הפנסיה מורכב מקרנות פנסיה ותיקות שנסגרו להצטרפות עמיתים חדשים החל מאפריל 1995 ומקרנות פנסיה חדשות שהחלו לפעול מינואר 1995.

מערכת קרנות הפנסיה היא חלק מן הרובד השני של מערכת הביטוח הסוציאלי במדינה (אחרי הרובד הראשון של הביטוח הלאומי). החיסכון הפנסיוני הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך המהווה נדבך מרכזי בהבטחת הביטחון הכלכלי והמשקי של משקי הבית. אפיקי החיסכון הפנסיוני כוללים את קרנות הפנסיה, פוליסות משתתפות ברווחים ("ביטוחי מנהלים") וקופות הגמל.

להלן נתונים עיקריים על שוק קרנות הפנסיה בישראל (נתונים כספיים במיליוני ש"ח):

טבלה 1 - שוק קרנות הפנסיה בישראל בשנים 2012-2013

סה"כ	קרנות חדשות		קרנות וותיקות			
	2012	2013	2012	2013		
485,643	533,191	128,170	160,276	357,473	372,915	נכסים נטו לסוף שנה
23,413	26,334	18,655	21,620	4,758	4,714	הפקדות
15,298	16,704	2,678	3,407	12,620	13,297	משיכות

המקור: דוח הממונה על שוק ההון לשנת 2013 (הדוח האחרון של הממונה על שוק ההון שפורסם נכון למועד כתיבת דוח זה).

כפי שעולה מן הטבלה, בשנים 2012-2013 היוו קרנות הפנסיה הוותיקות למעלה מ-70% מסך נכסי קרנות הפנסיה.

שיעור הצמיחה בנכסי קרנות הפנסיה הוותיקות (להבדיל מקרנות הפנסיה החדשות והכלליות) אינו צפוי לגדול משמעותית בשנים הקרובות, וזאת מאחר שהן סגורות להצטרפות עמיתים חדשים.

2.2 מגמות בענף הפנסיה, השפעתן על עסקי קרנות הפנסיה בתקופת הדוח ועל נתוני הדוח הכספי של הקרנות

החסכון הפנסיוני, על מרכיביו השונים, הינו חסכון ייעודי לטווח ארוך ביותר, ומהווה נדבך חשוב להבטחת הביטחון הכלכלי של משקי הבית במצבים ובאירועים של אובדן הכנסה לתקופה ממושכת, דהיינו בעת פרישה מעבודה, באירועי אובדן כושר עבודה (נכות) ובאירועי פטירה (שאיירים). לפיכך, למדינה יש ענין מיוחד בהסדרה ובהבטחת אפיק חסכון זה, אשר עולה בקנה אחד הן עם צרכי משקי הבית והן עם המדיניות החברתית והכלכלית של המדינה. על כן, אפיק זה זוכה במדינות רבות וכן במדינת ישראל לעידוד באמצעים שונים, לרבות בתחום הטבות המס.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 1995:

1. בשנת 1995 החליטה הממשלה על רפורמה בתחום הפנסיוני, ולפיה, בין היתר, חברות שניהלו קרנות פנסיה עד 31 בדצמבר 1994 מנועות מלהמשיך ולבטח עמיתים חדשים בקרנות הפנסיה הקיימות שבניהולן.
2. בהתאם למתחייב מהרפורמה, הקרנות חדלו לצרף עמיתים חדשים החל מינואר 1995, אלא אם כן חלות לגביהם הוראות מוגדרות שנקבעו לעניין זה.

הרפורמה בתחום הפנסיוני בשנת 2003:

להלן עיקרי הרפורמה בתחום הפנסיוני משנת 2003 לגבי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר:

1. הפקעת סמכויות הניהול;
2. העלאת שיעור דמי הגמולים;
3. גביית דמי ניהול;
4. האחדת מערך הזכויות - קביעת תקנון אחיד;
5. העלאת גיל פרישה.

2.3 תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות

2.3.1 הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004), התשס"ג-2003. במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הוותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבעו שורה של הסדרים, ובהם מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי. בהתאם להוראת סעיף 78א לחוק הפיקוח, המטרה העומדת בבסיס פרק ז'1 היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הוותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות".

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה היבטים אלה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית דמי ניהול מהתשלומים לעמיתים (המהווים השתתפות של אותם עמיתים בעלויות תכנית ההבראה), האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה וכן הקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

2.3.2 הפקעת סמכויות הניהול

בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח, מונו לקרנות בשנת 2003 מנהלים מיוחדים.

לפי הוראות החוק, למנהל המיוחד מוקנות כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרנות, לדירקטוריון, לוועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא, המנהל המיוחד הוא הגורם המופקד על ניהול הקרנות ועל התוויית המדיניות והפיקוח על דרכי ביצועה, ועליו לפעול לביצוע הוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח ולהגשמת מטרותיו.

עם מינויים של המנהלים המיוחדים חדלו מלפעול מוסדות הקרנות וועדותיהן, למעט ועדות השקעה שמונו על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה. כמו כן, מונתה לכל הקרנות הוותיקות שבהסדר ועדת מינהלה של שלושה חברים בראשות שופט בדימוס, וזאת בהתאם להוראות פרק ז'1 לחוק הפיקוח (תפקידי המינהלה מובאים בסעיף 1.3).

2.4 חקיקה ראשית וחקיקת משנה**2.4.1 תקנות הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) (תשלומים לקופת גמל) התשע"ד-2014**

ביום 11 באוגוסט 2014 פורסמו התקנות. התקנות מסדירות את האופן שבו על המעסיק להעביר הפקדות לקופת גמל, המועדים שעליו לעשות כן, הפרטים שעליו להעביר לגוף המוסדי במועד ההפקדה והפרטים שעליו להעביר בעת הפסקת הפקדות לרבות במקרה של ניתוק יחסי עבודה.

בנוסף בתקנות נקבעו הוראות בדבר העברת היזון חוזר מהחברה המנהלת על קבלה וקליטת הדיווח מאת המעסיק והמועדים בהם על החברה המנהלת להעביר היזונים אלו. כל הדיווחים וההיזונים החוזרים של החברה המנהלת והמעסיק יעשו באמצעות דיווח ממוכן ובמבנה אחיד בהתאם להוראות הממונה.

בהתאם לתיקון התקנות מיום 5 בנובמבר 2014, ההוראות הקבועות בהן יכנסו לתוקף ביום 1 בינואר 2016 (למעט הוראות מסוימות לגבי מעסיקים קטנים שיכנסו לתוקף במועד מאוחר יותר).

2.4.2 חוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד-2014

ביום 6 באוגוסט, 2014 פורסם ברשומות חוק לחלוקת חיסכון פנסיוני בין בני זוג שנפרדו, התשע"ד-2014 (להלן - החוק או החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני). החוק קובע הוראות שנועדו לגשר על הפער בין דיני החיסכון הפנסיוני לבין דיני השיתוף הזוגי בין בני זוג, וזאת בהתחשב בכך כי בהתאם לדיני החיסכון הפנסיוני, בני זוג לשעבר אינם מוגדרים כשאיירים ומשום כך אינם זכאים לקצבת שאירים לאחר פטירת החוסך, וזאת חרף השיתוף הזוגי ביניהם במהלך תקופת החיסכון הפנסיוני, כולה או חלקה. בנוסף, הסכמים בין בני זוג לשעבר (הסכמים הקשורים בגירושין), אשר קובעים כי במקרה של פטירת החוסך יהיה בן הזוג לשעבר זכאי לקצבת שאירים, מנוגדים להוראות ההסדרים הפנסיוניים.

בשל הפער בין מערכות הדינים כאמור, ולאחר בחינה מקיפה שנערכה בידי ועדה ציבורית שמונתה לעניין זה בידי שר המשפטים ושר האוצר (שבראשה עמד שופט בית המשפט המחוזי, השופט שאול שוחט), פרסמה הממשלה בדצמבר 2011 הצעת חוק מטעמה, אשר כוללת שורה של הוראות שנועדו להבטיח את ההסדרים הנדרשים בכל אחד מסוגי החיסכון הפנסיוני, בהתאם למאפייניהם המיוחדים. לאחר דיונים ממושכים בוועדת העבודה, הרווחה והבריאות של הכנסת בהצעת החוק הממשלתית, אושר החוק בכנסת.

כאמור, החוק מתייחס להסדרים הנוגעים לעניין בכל אחד מסוגי החיסכון הפנסיוני. החוק כולל פרק נפרד החל על חלוקה של חיסכון פנסיוני באמצעות צבירת זכויות (פרק ד' לחוק), אשר נוגע לחיסכון הפנסיוני שנצבר בהסדר פנסיה תקציבית, בקרן ותיקה ובקופת ביטוח ישנה. בהתאם לכך, הוראות פרק ד' לחוק, בשילוב הוראות נוספות בחוק לחלוקת החיסכון הפנסיוני, חלות על קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

ככלל, נקבע בחוק כי זכויות על פיו בקרן פנסיה ותיקה (וביתר גופי החיסכון הפנסיוני) יכולות להתממש אך ורק אם ניתן על ידי ערכאה מוסמכת פסק דין לחלוקת החיסכון הפנסיוני בין בני הזוג והוא נרשם בקרן.

על פסק הדין לכלול את משך התקופה המשותפת (שלגביה חלות הוראות שונות בחוק, בהתאם למשך התקופה המשותפת, לעניין הזכאות לתשלום קצבה מהקרן לבן הזוג לשעבר וכן לעניין הפעולות שרשאי העמית לבצע בחיסכון הפנסיוני בקרן ללא צורך בקבלת הסכמת בן הזוג לשעבר), מועד הפירוד ושיעור ההעברה (שלא יעלה על 50%) מקצבת בן הזוג לשעבר שהינו בעל הזכויות הרשום בקרן.

קרן הפנסיה תפעל על פי פסק הדין ותעביר חלק מקצבת הפנסיונר לבן הזוג לשעבר (בהפחתה של 2.8% אם בת הזוג לשעבר היא אשה או 1.2% אם בן הזוג לשעבר הוא גבר). ההפחתה נועדה לממן תוספת עלויות שתיגרם לקרן הפנסיה עקב הוספת שאיר הזכאי לקצבת שאירים שלא היה קיים טרם החוק. לעת פטירה לאחר גיל פרישה לזקנה יהיה זכאי בן הזוג לשעבר לקצבת שאירים בגובה קצבת שאירים רגילה במכפלת "שיעור ההעברה". אם קיים בן זוג חדש הוא יקבל את יתרת קצבת השאירים (הפער שבין קצבת שאירים מלאה לקצבת שאירים לבן הזוג לשעבר). לגבי פטירה לפני גיל פרישה יהיה זכאי בן הזוג החדש למלוא קצבת השאירים עד למועד גיל פרישה של החוסך המנוח והסדר החלוקה של קצבת השאירים המפורט לעיל יחול מאותו מועד ואילך.

תחילתו של החוק לחלוקת חיסכון פנסיוני שישה חודשים מיום פרסומו (היינו מיום 6 בפברואר, 2015) והוא יחול גם לגבי פסק דין לחלוקת חיסכון פנסיוני שניתן לפני יום התחילה, בכפוף להוראות המעבר הקבועות בחוק. במקביל, תידרש התאמה של תקנוני הקרנות להסדרים החדשים שנקבעו בחוק.

2.5. חוזרי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון

במהלך תקופת הדוח פורסמו ההנחיות המפורטות להלן:

2.5.1 מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים- הבהרות ועדכונים

שה. 2013-55416

ביום 26 בינואר, 2014 פורסמו הבהרות ועדכונים לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני אשר עיקריו הינם הבהרות ועדכונים לעניין נספח א' - ממשק אחזקות, נספח ב' - ממשק טרום ייעוץ ונספח ד' - ממשק אירועים לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני.

שה 2014-11222

ביום 24 במרץ, 2014 פורסם מסמך יישום הוראות חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ועדכונים בשוק החיסכון הפנסיוני - הבהרות ועדכונים שעיקריו: ביום 13 במאי, 2014 פורסמו הבהרות ועדכונים לנושא יישום הוראות חוזר מבנה אחיד להעברת מידע ועדכונים בשוק החיסכון הפנסיוני. המסמך כולל הפניה למסמך מקצועי של חברת סוויפטנס לגופים המוסדיים הנוגע ליישום ההבהרות וביצוע הבקורות שיופעלו החל מיום 15 במאי 2014.

חוזר 2014-9-3

ביום 27 במאי פורסם עדכון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים. חוזר זה קובע מבנה של "רשומה אחודה" אשר תשמש את הגופים המוסדיים במסגרת הפעולות השונות המתבצעות ביניהם. בנוסף פורסם עדכון אשר מהותו תיקון לחוזר מבנה אחיד להעברת מידע ונתונים בשוק החיסכון הפנסיוני. במסגרת התיקון עודכנו הוראות נספח ד' שעניינו ממשק אירועים והוראות נספח ו' לחוזר שעניינו מבנה, שם הקובץ ומבנה הקובץ הממוחשב.

שה 2014-53016 חוזר מבנה אחיד-הבהרה לממשק פיזיים

ביום 22 בדצמבר, 2014 פורסמה הבהרה בעקבות פניות שהגיעו לממונה בעניין נספח ד' – ממשק אירועים.

- 2.5.2. מדיניות תגמול בגוף מוסדי**
 חוזר גופים מוסדיים 2014-9-2 מיום 10.4.14
 תחילתן של הוראות החוזר ביום 1 ביולי 2014, בכפוף להוראות נוספות הקבועות בו לעניין זה.
 חוזר זה מבטל את חוזר גופים מוסדיים 2009-9-24 בנושא.
 החוזר קובע הוראות לעניין גיבוש מדיניות תגמול של נושאי משרה, בעלי תפקיד מרכזי ועובדים אחרים בגופים מוסדיים, ומניעת תמריצים שיעודדו נטילת סיכונים שאינם עקביים עם יעדיו ארוכי הטווח של הארגון, מדיניות ניהול הסיכונים שלו וניהול כספי העמיתים.
- 2.5.3. החוזר המאוחד (קודקס)**
 החוזר המאוחד מרכז את כלל הוראות הממונה על שוק ההון, ומשלב הוראות שבחוזרי המקור, ללא שינוי במשמעותן, וכן מספר הוראות חדשות. מועד תחילתו הראשון של החוזר הינו 1.4.2014, אולם ישנן הוראות שתוקפן מאוחר יותר. הוראות הממונה שובצו בחוזר המאוחד ומקורן בחוזרים שהוצאו לפני יום התחילה, מחליפות את הוראות חוזרי המקור החל מיום התחילה.
 מטבע הדברים, בשל ריבוי ההוראות והיקפן מפורסם החוזר המאוחד בצורה מדורגת. להלן החלקים הרלוונטיים לקרנות אשר פורסמו עד כה (חלק לא בתקופת הדוח):
- 1.1.1.1. שער 5, חלק 1, פרק 7 - רואה חשבון מבקר.
  - 1.1.1.2. שער 5, חלק 1, פרק 8 - ביקורת פנימית.
  - 1.1.1.3. שער 5, חלק 1, פרק 10 - ניהול סיכונים.
  - 1.1.1.4. שער 5, חלק 2 - הון, מדידה וניהול סיכונים.
  - 1.1.1.5. שער 5, חלק 2, פרק 4 (מהדורה שנייה) - ניהול נכסי השקעה.
  - 1.1.1.6. ביום 10 ביוני, 2014 פורסמו החוזרים הבאים שעניינם תיקון הוראות החוזר המאוחד.
    - 1.1.1.6.1. ניהול נכסי השקעה (הוצאות ישירות בשל ביצוע עסקאות).
    - 1.1.1.6.2. ניהול נכסי השקעה (שטר נאמנות).
    - 1.1.1.6.3. ניהול נכסי השקעה (השתתפות גופים מוסדיים באסיפות כלליות).
  - 1.1.1.7. שער 6, חלק 6 - הוראות לקרן פנסיה.
  - 1.1.1.8. שער 6, חלק 7 - הוראות לקופת גמל שאינה קופת ביטוח או קרן פנסיה (מהדורה שנייה).
- בשל ריבוי ההוראות ומורכבותן בכל אחד מהחלקים בחוזר המאוחד, פירוט אינו מובא. ניתן לעיין ברשימה מרוכזת של שינויים ביחס לחוזרי המקור באתר אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון.
- 2.5.4. ש.ה. 2014-13006 ניהול המשכיות עסקית והיערכות לשעת חירום**
 הנחיה לגופים המוסדיים לערוך במהלך יוני 2014 תרגיל מבוקר להמשכיות עסקית בעת מלחמה כוללת, וזאת בהמשך לתרגיל שנערך באוקטובר 2013.
- 2.5.5. ביום 23 ביולי, 2014, פורסם חוזר 2014-9-12 "דוח שנתי ודוח רבעוני לעמיתים ולמבוטחים בגוף מוסדי"**
 חוזר זה משנה את המתכונת הקיימת של הדוח השנתי והדוח הרבעוני למוצרי חסכון פנסיוני.
 החוזר קובע הוראות לעניין שליחת הדוחות בדואר אלקטרוני.
 המתכונת החדשה של הדוחות מרחיבה את חובות הגילוי של הגופים מוסדיים מפשטת ומבהירה את המידע המוצג בהם מתוך מטרה שהדוחות ישמשו כלי מעקב ובקרה יעיל לעמיתים. בהתאם לסמכותו כאמור בסעיף 6 לחוזר זה, בעבור שנת 2014, אישר הממונה על שוק ההון לקרן לשלוח דוחות במבנה הקיים.

3. מצב כספי .3**3.1. ההתחייבויות הפנסיוניות**

3.1.1 ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרנות.

הדוח האקטוארי נערך בהתאם להנחיות אגף שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

3.1.2. ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן ייקבעו לפי שיעורי ריבית חסרת סיכון שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן "ווקטור ריביות"). הווקטור נקבע על פי שערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר.

היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היוונם של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.

מאחר ומשך החיים הממוצע של ההתחייבויות של הקרנות ארוך יותר ממשך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו, הרי שהשינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.

השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005.

בתקופה שעברה מאז אנו עדים לשינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות. ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון".

3.1.3. סיוע ממשלתי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים לגיל 67

הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל קצבת זקנה לנשים לגיל 67 נקבע בסעיף 78(ב)(8) לחוק הפיקוח. הסיוע האמור יינתן ככל שגיל קצבת הזקנה של נשים הקבוע כיום בנספח א' לתקנון האחיד לא יועלה לגיל 67, וזאת בשל ההפרש בהתחייבויות הקרנות בין גיל 67 כגיל הפרישה לנשים לבין גיל פרישה העומד על 64 לנשים שנולדו בחודש מאי 1953 ואילך. היה וגיל הפרישה האמור יועלה, יבוצעו ההתאמות הנדרשות.

בהתאם להוראות סעיפים 78(ב)(8) ו-78(א)(2) לחוק הפיקוח, הסיוע בשל אי-העלאת גיל פרישה אישה לגיל 67 כאמור ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בסעיף 78(א)(1) לחוק הפיקוח.

3.1.3. סיוע ממשלתי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים מגיל 67 (המשך)

סיוע בשל ההשהיה בהעלאת גיל הפרישה מגיל 62 לנשים - בסעיף 3.3 לסיכום הדברים מיום 5 בינואר 2004 בין שר האוצר דאז לבין י"ר ההסתדרות הכללית דאז נקבע כי ככל שלא תתקבל החלטת הוועדה הנזכרת באותו סעיף, עד יום 30.6.2009, לעניין מקורות המימון שיידרשו, ככל שיידרשו, לכיסוי העלות הנובעת מהשהיית העלאת גיל פרישה מגיל 62 לאישה, ייוסף הסכום בגין העלות האמורה לסיוע הממשלתי.

מאחר שלא הוקמה הוועדה הנזכרת בסעיף 3.3 לסיכום הדברים ולא התקבלה החלטה עד המועד האמור באותו סעיף, ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בחוק הפיקוח סיוע בשל ההשהיה לעניין העלאתו של גיל פרישה מגיל 62 לאישה שנולדה בתקופה שבין חודש מאי 1947 לבין חודש דצמבר 1949, לעומת גיל הפרישה לאישה כפי שהוצע בהצעת חוק גיל פרישה המקורית.

ביום 29.12.2010 נקבעו בידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון, על דעת הממונה על התקציבים במשרד האוצר, כללים לעניין העברת הסיוע בשל השהיית ההעלאה של גיל הפרישה. בשנת 2014 נרשם סיוע בסך 190.2 מיליון ש"ח לטובת כיסוי עלויות השהיית גיל הפרישה עבור נשים שפרשו בשנת 2014.

3.1.4. ההשהיה בהעלאת גיל הפרישה לנשים בעקבות תיקון מס' 9 לתקנון האחיד

בינואר 2012 הורה המפקח על הביטוח, בתוקף סמכותו לפי סעיף 78 לחוק הפיקוח, על תיקון נספח א' לתקנון האחיד (תיקון מס' 9 לתקנון), שעניינו גיל קצבת זקנה בקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. בעקבות התיקון האמור לנספח א' לתקנון, נקבעה השהיה נוספת בהעלאת גיל הפרישה לנשים מגיל 62, במשך חמש שנים, החל בשנת 2012 ועד לשנת 2016. תחילתו של התיקון ביום 1 בינואר 2012.

3.1.5. המודל להעמסת דמי ניהול

מאז שנת 2009 הקרנות מעמיסות את הוצאות התפעול בין הקרנות לפי מודל העמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן. במהלך שנת 2014 ערכו הקרנות בדיקה יסודית למודל העמסת העלויות האמור. הבדיקה אשררה את המודל במלואו, לצד המלצה לתוספת משקולת עבור פרישות של אוכלוסיות מיוחדות. אשרור המודל, כמו גם תוספת המשקולת כאמור, אושרה לשימוש על ידי ועדת המנהלה של הקרנות וכן על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר, אשר אישר גם את השימוש במודל לצורך הערכת הוצאות הניהול העתידיות בתחזיות האקטואריות.

3.2 הרכב ההתחייבויות הפנסיוניות במיליוני ש"ח

*התחייבויות פנסיוניות לפי קרן נראה נספח 2.

3.3 הסבר לשינויים עיקריים בהתחייבות הפנסיונית

- 3.3.1 שינוי בווקטור הריביות לווקטור ריביות שפורסם בסוף חודש דצמבר 2014 מגדיל את ההתחייבויות בקרנות והגדיל את רכיבי הסיוע והסבסוד.
- 3.3.2 שינוי הנחות התפתחות שכר אישי, שיעורי עזיבה במבוטחים, עזיבה במועד הפרישה ושיעורי נישואין.
- 3.3.3 תשואת הקרן הקטינה את הגרעון.

שינוי הנחות אקטואריות

בהכנת הדוחות האקטוארים נעשה שימוש בהנחות אקטואריות חדשות. השפעת השינויים על ההתחייבויות של הקרן היא כלהלן:

הקטנת הגדלת הגרעון במיליוני ש"ח	שינוי בהנחות אקטואריות
636	שיעורי נישואין
(90)	שיעורי יציאה לנכות
(1,350)	שיעורי התפתחות שכר אישי
(1,029)	שיעור עזיבה
(100)	שיעור הנחת שיעוריהקפאה
(1,933)	סך הכל הקטנת גרעון אקטוארי

3.4 מסד הנתונים של הקרנות

מסד הנתונים של הקרנות הוסב בשנות השבעים והשמונים ממערכת ידנית ובלתי מפורטת ברמה החודשית למערכות ממוכנות. חלק מהנתונים הוסבו ברמה שנתית. במשך השנים אותרו מקרים, בעיקר של עמיתים ותיקים ובלתי פעילים שנים רבות, בהם הנתונים במערכת דורשים פעולות עדכון נוספות.

קרנות הפנסיה ערכו פרויקט טיוב נתונים באמצעות חברת די בי קיו. פרויקט טיוב הנתונים הסתיים במחצית הראשונה של שנת 2009. הנהלת הקרנות אישרה ביצוע מחקר בשנת 2010 על נתונים שטרם טויבו, ובהם חלקיות משרה, רכיבי שכר לא מוכרים, רציפות זכויות והשפעתם על הדוחות. בשנת 2010 נערכו מחקרים ובדיקות בקרנות מבטחים והדסה, בנושאי רכיבי שכר לא מוכרים וחלקיות משרה. בדיקות אלו הביאו את האקטואר הממונה בקרנות אלה להוריד את הסתייגותו בדוח האקטוארי.

כמו כן, הקרנות שבהסדר פועלות ליישום הוראות חוזר 2012-9-16 "טיוב נתוני זכויות עמיתים בגופים מוסדיים".

3.5 סיוע ממשלתי3.5.1 סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות

הביטוי בדוחות לשנים 2013 ו-2012 לגובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן-ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה-2006-3-4 מיום 14 ביוני 2006, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות וכמפורט להלן:

3.5.1.1 התאמת שערך אג"ח מיועדות מסוג "מירון" לאומדן שווי הוגן:

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי בכל האג"ח מסוג "מירון" מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה הצפויה בגין אג"ח מירון שהונפקו בתשואה אפקטיבית של 5.57% לבין ווקטור ריביות. סבסוד זה בסך 5,303 מיליוני ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרנות (שנה קודמת-7,154 מיליוני ש"ח) ורובו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

3.5.1.2 סבסוד ממשלתי באג"ח מיועדות מסוג "ערד" שהקרנות השקיעו וצפויות להשקיע בהן בעתיד:

על פי תקנות ההשקעה, הקרנות מחויבות לרכוש אג"ח מיועדות מסוג "ערד" כך ששיעור האג"ח המיועדות הכולל יהיה 30% מנכסיהן.

הדוח האקטוארי חושב, כבעבר, על פי ההנחה שאגרות החוב מסוג "ערד" יונפקו לקרנות במועד שבו ירד שיעור אחזקתן באג"ח מיועדות מסוג מרון לשיעור נמוך מ-30%, כך ששיעור האחזקה באג"ח מיועדות יעמוד על 30% מנכסי הקרנות.

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי באג"ח מסוג "ערד" מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה הצפויה בגין אג"ח "ערד" שיונפקו בתשואה אפקטיבית של 4.86% (בהשלמה לשיעור של 30% מנכסי הקרנות באגרות חוב מיועדות כולל "מירון") לבין ווקטור ריביות.

סבסוד זה בסך של כ-27,007 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - כ-16,745 מיליוני ש"ח) אינו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

3.5.2 אומדן סיוע ממשלתי ישיר3.5.2.1 אומדן סיוע ממשלתי ישיר מסתכם לסך של 139,096 מיליוני ש"ח (שנה קודמת-122,459 מיליוני ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות טרם הוקצה סופית (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה מיום 17 באוגוסט 2005), הקרנות בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 2006-3-4, רושמות כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויותיה הפנסיוניות. מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר. גובה הסיוע גם כפוף לשינויים בגובה התחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל: פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות ושינויים בגובה ריבית ההיוון (לווקטור ריביות).

אי לכך, ככל הנראה, הסיוע הממשלתי הישיר בפועל יהיה שונה מהאומדן האמור.

3.5 סיוע ממשלתי – (המשך)

3.5.2. אומדן סיוע ממשלתי ישיר (המשך)

3.5.2.2. קיים פער בין שיעורי הריביות המחושבים בדוח לצורך קביעת הערך המהוון של הסיוע הממשלתי הישיר הצפוי לקרנות, ובין שיעור הריבית שתשולם בפועל על סכומי הסיוע הממשלתי שתקבל הקרנות. הערך הנוכחי של הסיוע הישיר המוצג בדוח שונה מערך הסיוע המוצג לפי ריבית 4% שנקבעה בחוק.

אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, או כי הסיוע הממשלתי שיינתן לקרנות עולה על סכום הגרעון של הקרנות, יאוזנו הקרנות באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי.

במצב זה יהיו רשאיות הקרנות - כפוף לקבלת אישורים מתאימים - להגדיל או להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתיקבע.

3.5.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה

המספרים המוצגים להלן הינם יתרת התחייבויות המדינה, נכון ליום 31 בדצמבר 2014, וזאת בהתאם לטיוטת הכרעה בנושא הסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר שהעביר המפקח למנהלת המיוחדת דאז ביום 21 במרס 2010 (להלן: "טיוטת ההכרעה").

הנתונים במחירי 1.1.2003 (*)		סיוע במחירי ינואר 2003
31 בדצמבר		
2013	2014	
מיליוני ש"ח		
78,300	78,300	סה"כ סיוע ממשלתי לפי החוק
הרכב:		
10,378	10,378	הסיוע הממשלתי באג"ח מיועדות מסוג מירון
67,922	67,922	הסיוע הממשלתי הישיר
פחות סיוע שהתקבל		
(18,457)	(20,110)	סיוע ישיר
(9,273)	(9,578)	סיוע עקיף
(27,730)	(29,688)	סה"כ סיוע שהתקבל
50,570	48,612	סה"כ יתרת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78 (יד) לחוק במחירי 1 בינואר, *2003

(*) על פי סעיף 78 יד' (ג) לחוק הפיקוח הסיוע הממשלתי צמוד למדד החל מחודש ינואר 2003 ונושא ריבית שנתית של 4%.

3.5 סיוע ממשלתי – (המשך)

3.5.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

הנתונים במחירי יום המאזן		סיוע במחירי יום המאזן
31 בדצמבר	2014	
2013	2014	
מיליוני ש"ח		
147,778	153,535	סה"כ סיוע ממשלתי לפי החוק
		<u>הרכב:</u>
19,587	20,350	הסיוע הממשלתי באג"ח מיועדות מסוג מירון
128,191	133,185	הסיוע הממשלתי הישיר
		<u>פחות סיוע שהתקבל</u>
(34,834)	(39,433)	סיוע ישיר
(17,502)	(18,780)	סיוע עקיף
<u>(52,336)</u>	<u>(58,213)</u>	סה"כ סיוע שהתקבל
<u>95,442</u>	<u>95,322</u>	סה"כ יתרת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78 (יד) לחוק במחירי יום המאזן

בסעיף 78 לחוק הפיקוח נקבע כי הממשלה תסייע לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד, ובכלל זה לעמיתיהן, בהעברת כספים מתקציב המדינה בסך של 78,300 מיליוני ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2003, הכולל את סכום ערך הסובסידיה. לענין זה, "ערך הסובסידיה" משמעו-ההפרש בין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על אג"ח מסוג "מירון" שהונפקו לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד וטרם נפדו ביום 30 באפריל, 2003 לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משתלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4%.

בהתאם לסעיף 78(ב) לחוק הפיקוח, העברת הכספים לכל קרן ותיקה במסגרת הסיוע תיעשה בהתאם להוראות המפקח. בהתאם לאמור, קבע המפקח ביום 17 באוגוסט 2005 לוח סילוקין המפרט כללים בדבר העברת כספי הסיוע. לקביעה האמורה צורף לוח תזרים מזומנים, אשר כלל גם התייחסות לכספי הסיוע שהועברו בשנים 2003 עד 2005.

בראשית שנת 2007 משרד האוצר הודיע כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר כלל הסכומים המפורטים בלוח תזרים המזומנים. במענה לבקשת הבהרה בנושא מהממונה על שוק ההון במשרד האוצר, אישר הממונה במכתב מיום 28 במרס 2007, כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר התאמת הסיוע הכספי שהועבר לקרנות הפנסיה שבהסדר לסיוע המפורט לעיל, ובכלל זה לסכום ערך הסובסידיה, ולאמור בלוח תזרים המזומנים, והוסיף כי אין באמור כדי להשפיע לרעה על מצבם הכספי של עמיתי הקרנות בעתיד, שכן ממילא הקרנות אינן זכאיות לסיוע ממשלתי מעבר לאמור בסעיף 78(ד) לחוק הפיקוח. הממונה הבהיר במכתב נוסף מאותו יום, כי האמור במכתבו הראשון מתייחס לסיוע הממשלתי שקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לו לפי סעיף 78(ד) לחוק הפיקוח, וכי אין באמור כדי לגרוע מסיוע ממשלתי אחר שהקרנות זכאיות לו לפי הוראות הדין.

3.5. סיוע ממשלתי – (המשך)

3.5.3 התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

בהמשך לבדיקת משרד האוצר כאמור, בדיונים שנערכו בנושא בין הקרנות למשרד האוצר, עלו ארבע סוגיות הנוגעות לערך הסובסידיה. להלן פירוט הסוגיות, עמדת הקרן בעניינן (המתבססת גם על עמדה משפטית שהתקבלה בקרנות בעבר), ועמדת המדינה המעודכנת על פי טיוטת ההכרעה שהועברה לעיון הקרנות:

3.5.3.1 העברות ישירות לקרן בנין לתקופה ינואר 2003 עד ספטמבר 2003 ("קרן חצי")

בסך כ- 391.8 מיליוני שקלים בערכים שוטפים. בנושא זה הייתה קיימת מחלוקת בין קרנות הפנסיה לבין משרד האוצר. לגישת קרנות הפנסיה הסיוע לקרן בנין בגין חודשים אלו נלקח מ"העתודה האקטוארית" (קרן מיוחדת שהוקמה על ידי הממשלה עוד בשנת 1991 וכללה כספים אותם החליטה הממשלה להעביר לקרנות עוד בשנת 1977). בטיטת ההכרעה מוצגת עמדה, לפיה בסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם לסעיף 78 ליד לחוק הפיקוח ייכלל הסיוע שהועבר לקרן בנין החל מיום 1 באוקטובר 2003.

3.5.3.2 שינוי נוסחת חישוב ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מסוג מירון - לעמדת הקרנות

שבהסדר, ערך הסובסידיה מחושב כהפרש שבין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על איגרות החוב מסוג מירון, לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4% (בהנחה שהריבית משולמת פעם אחת בשנה), ובמונחים חצי שנתיים: הפער בין 2.75% ל-2%. החלופה שעלתה על ידי משרד האוצר היא חישוב ערך הסובסידיה כהפרש בין הריבית השנתית בפועל המשולמת פעמיים בשנה על האג"ח מסוג מירון לבין ריבית דריבית שתוצאתה 4%, ובמונחים חצי שנתיים: הפער בין 2.75% ל-1.98%.

ליום 31 בדצמבר 2014, הפער בין תוצאות שתי הנוסחאות עשוי להגיע לכ- 519 מיליוני ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת החלופה שהעלה משרד האוצר כאמור.

3.5.3.3 מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה בטיטת

ההכרעה מוצגת עמדה מעודכנת של המדינה, לפיה מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה הוא ביום 1.6.2003.

3.5.3.4 הכללת ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30.4.03 בערך

הסובסידיה- לעמדת הקרנות, ערך הסובסידיה אינו כולל ריבית המשולמת על ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30.4.03, בהתאם להוראות סעיף 78 יד לחוק הפיקוח. משרד האוצר העלה אפשרות כי אגרות החוב האמורות יכללו בחישוב ערך הסובסידיה. ליום 31 בדצמבר 2014 ערך הסובסידיה בגין ארבע סדרות האג"ח האמורות עשוי להגיע לכ- 1,347 מיליוני ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיטת ההכרעה מובאת עמדת משרד האוצר כאמור.

מאחר שאימוץ סופי על ידי המדינה של דרך החישוב כאמור בטיטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר, כאמור לעיל, שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקת שבין משרד האוצר לבין הקרנות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי פיסקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים כאמור להעמיד את ההחלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי לממשלה.

בשלב זה, ובטרם קבלת ההכרעה כאמור, הדוחות הכספיים משקפים את הפרוט שבטיטת ההכרעה. לוח הסילוקין החדש שפורסם ע"י הממונה ביום 30 בדצמבר, 2013 מאמץ גם הוא את טיוטת ההכרעה. למרות האמור יובהר, כי אין בהצגת הדוחות הכספיים במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות.

3.5. סיוע ממשלתי – (המשך)

3.5.4 התחייבות להגדלת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78(ט)(8) לחוק הפיקוח

3.5.4.1 בסעיף 78(ב)(8) לחוק הפיקוח נקבע כי כל עוד לא הועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ולאישה, יכוסה ההפרש על ידי הגדלת הסיוע הממשלתי מעבר לסכום האמור בפסקה (א') לעיל. לעניין זה, "ההפרש" - הפרש בין התחייבויות הקרן כפי שיהיו אם יועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ואישה לבין התחייבויות הקרן כשגיל הפרישה הוא גיל 67 לגבר שנולד בחודש מאי 1942 ואילך וגיל 64 לאישה שנולדה בחודש מאי 1953 ואילך.

התחייבות הממשלה בסעיף זה חושבה על פי הנתונים המצרפיים של הדוחות האקטוארים בקרנות. התחייבות הממשלה על פי החוק הינה לשלם סכום זה על פי ההתחייבות בפועל. הסכום המצרפי ליום 31 בדצמבר, 2014 מסתכם לסך של 5,306 מיליוני ש"ח (שנה קודמת- 5,538 מיליוני ש"ח).

3.5.4.2 הגרעון הכולל, לפני סיוע ממשלתי עתידי של קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר הגרעון הנ"ל מסתכם נכון ליום המאזן לסך של כ-195 מיליארדי ש"ח (שנה קודמת 163 מיליארדי ש"ח)
 בהתאם לחוזר פנסיה 4-3-2006 אומדן הסיוע הישיר המוצג בדוח הכספי יהיה הנמוך מבין שני אלה:
 1. אומדן חלקה הרעיוני הצפוי של הקרן בסך הסיוע ממשלתי הישיר.
 2. הגרעון האקטוארי לפני סיוע ממשלתי, נכון ליום המאזן, בניכוי הסיוע הממשלתי בגין אי העלאת גיל הפרישה ובניכוי הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות.

הסכום המוצג כסיוע ממשלתי ישיר במאזן הקרן הינו הסכום על-פי התחשיב בסעיף 1 לעיל.

3.6 הגרעון ותוכנית המנהל המיוחד להשלמת הגרעון

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	
מיליוני ש"ח	
(195,553)	יתרת הגרעון בסוף שנת המאזן לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
12,353	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
9,584	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
118,435	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
4,733	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
17,286	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
33,162	סיוע ממשלתי בגין כרית בטחון
195,553	סה"כ סיוע ממשלתי
-	יתרת גרעון בסוף שנת הדו"ח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי

** התחייבויות פנסיוניות לפי כל קרן ראה נספח 2.

3.7 כרית ביטחון לקרנות

הרחבה בעניין כרית הביטחון לקרנות- ר' בסעיף (ג) ב"פתח הדבר" לדוח זה. כפי שפורט בסעיף (ג) האמור. ערך פיצוי העבר ליום המאזן בגין כרית הביטחון עבור השנים 2009-2014 עומד על סך של 22,863 מיליוני ש"ח.

סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר, הגיע ביום 31 בדצמבר 2014 לכ- 17,286 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 10,841 מיליוני ש"ח).

3.8 יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגביו

3.8.1 אלמלא הסיוע הממשלתי שהקרנות צפויות לקבל לפי הוראות החוק, היה לקרנות גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך של 195,553 מיליוני ש"ח (שנה קודמת- 162,739 מיליוני ש"ח).

גובה ההשפעה של השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לאחר סיוע ממשלתי עתידי הינו בסך של 56,131 מיליוני ש"ח (שנה קודמת 9,445 מיליוני ש"ח).

3.8.2 הסכום עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

3.8 יתרת גרעון הקרנות והשלכות ההנחות האקטואריות לגביו (המשך)

- 3.8.2 הגרעון אמור להיות מכוסה על ידי סיוע ממשלתי, בכפוף לגובה הסכום שכל קרן תקבל מסך הסיוע הממשלתי המיועד לכל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר. שווי יתרת הסיוע המהוון הנ"ל, לתאריך הדוחות, מוערך בסך של כ- 195 מיליארדי ש"ח. שווי זה כולל את הסיוע הישיר שחולק בין הקרנות, את הסיוע העתידי הנובע מאגרות חוב מיועדות ואת הסכום הנוסף העתידי להתקבל לכיסוי מלוא העלויות הנובעות מאי העלאת גיל פרישה לגיל 67 לאשה הנאמד לסך של 5,306 מיליוני ש"ח. (יצוין כי שיעור הריבית ויתר התנאים הצמודים לאג"ח המונפקות לקרנות עשויים להשתנות מעת לעת).
- הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. כאשר בשנה זו שיעור הגרעון לאחר סיוע הוא 4.2%.
- במקרה שבו ייווצר בעתיד גרעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.
- 3.8.3 הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרנות פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות. תזרימים אלו עלולים להיות שונים מהצפוי, לטוב ולרע, עקב שוני אפשרי בין המציאות בעתיד, ובין התחזיות.
- 3.8.4 גם מערכת ההנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד. כך - בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של ההנחות, למשל בשל שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויי רגולציה, שינויים כלכליים, ועוד.
- 3.8.5 שינויים אפשריים כאלה, ישפיעו (בהתרחשם), על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרנות.
- 3.8.6 הקרנות מחשבות את המאזן האקטוארי, כמתחייב, בהתאם למערכת הנחות שקבע הממונה על שוק ההון במשרד האוצר ובהתאם לאישורים ספציפיים שנתן לאקטואר הקרנות על סמך מחקרים שבוצעו.
- 3.8.7 בהתאם לחוזר פנסיה 1-3-2013 נערך במהלך השנים 2013-2014 מחקר מקיף של ההנחות הדמוגרפיות והכלכליות המשמשות את הקרן לחישוב המאזן. ביום 28 בינואר 2015 התקבל אישור ממשרד האוצר לערוך את המאזנים בהתאם להנחות אשר פורטו בבקשת הקרנות. מאזן 31 בדצמבר 2014 נערך בהתאם להנחות המעודכנות.
- 3.8.8 ביום 29 באוגוסט 2013 הורה הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון על עדכון לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. ביום 30 בדצמבר 2014 הורה הממונה על עדכון נוסף של לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה, וזאת בשל נסיבות הנוגעות לתקציב המדינה לשנים 2014-2015.
- עדכון לוח תזרים המזומנים כאמור הביא להארכה של 10 שנים בתקופה הכוללת להעברת הסיוע הממשלתי הישיר לקרנות (כך שמועד סיום העברת הסיוע האמור נקבע לשנת 2048 במקום שנת 2038 לפי לוח תזרים המזומנים הקודם). הפריסה המעודכנת הגדילה את שווי הסיוע הישיר ובנוסף הביאה להארכת משך החיים הממוצע של נכסי הקרנות ולצמצום הפער הכולל שבין משך החיים הממוצע של ההתחייבויות בקרנות ביחס לנכסי הקרנות.

3.9 התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים

התפתחויות יוצאות דופן בהתחייבויות למבוטחים נוצרו עקב השינויים שפורטו בפרק 3 ובפרק 4 ובעיקר עקב שינוי ריבית ההיוון, שינוי ההנחות האקטואריות והשינוי בגיל הפרישה לנשים.

4. תוצאות הפעילות**4.1 השקעות**

פעילות ההשקעות של קרנות הפנסיה מתבצעת בכפוף למדיניות ההשקעות הכוללת שקבע המנהל המיוחד כדלהלן:

יעדים מרכזיים של מדיניות ההשקעות הכוללת
תכלית מדיניות ההשקעות של הקרנות היא עמידה בהתחייבויותיה לעמיתים. במסגרת זו, על הקרנות לפעול, ככל הניתן, להתאמת אופי הנכסים לאופי ההתחייבויות, תוך שמירה על רמת סיכון כוללת נמוכה של תיק ההשקעות.

דגשים נוספים

ההשקעות תתבצענה תוך בחינה שוטפת של תיק ההשקעות והנכסים המרכיבים אותו ביחס לתשואת המטרה הכוללת של הקרנות וביחס לתשואות המטרה של כל קבוצת נכסים בתיק. שיקולי ההשקעה יכללו התייחסות להיבטים כגון חלופות השקעה ברמת סיכון נתונה, חשיפה לסיכונים ברמת מיקרו ומאקרו ולהיבטים נוספים כגון מיסוי ושינויים רגולטוריים. כמתחייב מחוק הפיקוח גמל ומתקנות מס הכנסה פועלות בקרנות ועדות השקעה המורכבות, מלבד המנהל המיוחד, מנציגים חיצוניים בעלי השכלה וניסיון רב בתחום ההשקעות. ועדות ההשקעה של הקרנות קובעות מדיניות השקעות פרטנית לקרנות, בכפוף ליעדים ולדגשים במדיניות ההשקעות הכוללת שקבע המנהל המיוחד. מדיניות ההשקעות הפרטנית שקבעה ועדת ההשקעות של הקרנות כוללת התייחסות מפורטת להקצאת הנכסים ויכולתה להשיג את תשואת המטרה. הקצאת הנכסים הפרטנית קובעת בין השאר שיעורי חשיפה לאפיקי ההשקעה השונים בתיק ההשקעות של הקרנות והיא כוללת התייחסות לחשיפה למאפייני סיכון תשואה, למשך החיים הממוצע של הנכסים, הגדרת תשואות מטרה לאפיקי ההשקעות ועוד.

תקנות השקעה – קרנות פנסיה ותיקות

ביום 7 ביולי 2012 נכנסו לתוקף תקנות המסדירות את כללי ההשקעה בגופים המוסדיים. במסגרת אותו תיקון נכללות הוראות לעניין השקעות נכסי הקרנות הוותיקות באפיקי ההשקעה השונים. כמו כן, ביום 30 באוגוסט 2012 פורסם ברשומות תיקון לתקנות ההשקעה לעניין אופן חישוב אגרות חוב מיועדות.

4.2 ניתוח והסברים לתוצאות העסקיות והשוואתם לתקופות מקבילות בעבר:**4.2.1 ניתוח והסברים לפעילות ההשקעות בשנת 2014**

במהלך שנת 2014 הורחבה פעילות ההשקעות של הקרנות. להלן סקירת פעילות ההשקעות באפיקי ההשקעה המרכזיים של הקרנות.

4.2.1.1 אגרות חוב מיועדות

על פי תקנות ההשקעה, הקרנות מחויבות לרכוש אג"ח מיועדות מסוג "ערד" כך ששיעור האג"ח המיועדות הכולל יהיה 30% מנכסיהן. בשנת 2014 רכשו הקרנות 11,831 מיליוני ש"ח אג"ח מיועדות מסוג ערד.

4.2.1.2 ניירות ערך שאינם סחירים

קרנות הפנסיה הוותיקות, רכשו אג"ח קונצרניות לא סחירות, צמודות ולא צמודות, תוך התחשבות בהקצאת הנכסים ובתשואת המטרה שהגדירה ועדת ההשקעות של הקרנות. שיעור האחזקה באפיק זה בסוף שנת 2014 עמד על 10% לעומת 9% בסוף שנת 2013.

4.2.1.3. ניירות ערך סחירים

כחלק מפעילות ההשקעות של הקרנות במהלך שנת 2014 הקטינו את אחזקותיהן בניירות ערך סחירים משיעור של 47% בסוף שנת 2013 ל 45% מסך נכסיהן בשנת 2014.

4.2.1.4. פקדונות והלוואות

כחלק מהרחבת פעילות ההשקעות של הקרנות במהלך שנת 2014 הגדילו את אחזקותיהן בפקדונות והלוואות משיעור של 5.1% בסוף שנת 2013 ל 7.3% מסך נכסיהן בשנת 2014.

4.2.1.5. נדל"ן

הקרנות פועלת למימוש נכסי מקרקעין שאינם מתאימים לתיק הנכסים שלהן או שאינם עומדים ביעדי התשואה שנקבעו ע"י ועדת השקעות של אותה קרן. במקביל, פועלות הקרנות להשבחת תיק הנדל"ן שלהן ע"י איתור נכסי נדל"ן בעלי פרופיל סיכון תשואה מתאימים לתיק ההשקעות שלהן.

להלן פרוט נכסי מקרקעין שנמכרו בשנת 2014:

מיקום	קרנות	סכום מכירה (אלפי ש"ח)
בית רימונים ירושלים	אגד	7,790
		7,790

לאחר תאריך המאזן נמכר הנכס של קרן הגמלאות המרכזית בבן סרוק ב 146.8 מיליוני שקלים.

4.2.2. תשואות קרנות הפנסיה (נומינלי ברוטו)

להלן שיעורי התשואה הנומינלית ברוטו שהשיגו הקרנות בתקופת הדו"ח:

כולל התשואה על הסיוע הישיר העתידי המהוון		קרן
לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2013	לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014	
5.78%	12.11%	מבטחים
6.85%	14.63%	קג"מ
6.38%	11.61%	מקפת
6.29%	12.76%	הדסה
-	-	בנין*
2.53%	10.11%	אגד
-	-	חקלאים*
-	-	נתיב*

* קרנות אלו אינן מחשבות תשואה, היות והתכלו מרבית נכסיהן.

4.2.3 דוח ניהול סיכונים

פעילות הקרנות שבהסדר חשופה לסיכונים שונים, ובהם סיכונים אקטואריה, סיכונים שוק, סיכון בגין חוסר התאמת הנכסים והתחייבויות (ALM), סיכונים אשראי, סיכונים משפטיים, סיכונים תפעוליים שונים וסיכונים חקיקה ורגולציה. תהליך ניהול הסיכונים בקרנות שבהסדר כולל מיפוי הסיכונים העיקריים, מיפוי הבקורות, כימות החשיפות וקביעת מדרג ומארג דיווחים אחר הסיכונים. מטרת תהליך ניהול הסיכונים הינה איתור סיכונים והערכתם, צמצום סיכונים קיימים, וייעול תהליכים, תוך עמידה ביעדי הארגון ודרישות הרגולציה.

המנהל המיוחד, ועדת ההשקעות, וועדת הביקורת מקבלים דיווחים ועדכונים שוטפים ממנהלת הסיכונים בהתייחס לסיכונים השונים.

לצורך ניתוח ומעקב אחר חלק מהסיכונים הוטמעו בקרנות שבהסדר מספר מערכות ממוחשבות, ביניהן מערכת לניתוח סיכונים ALM ומערכת לניתוח סיכונים שוק.

להלן פירוט הסיכונים העיקריים:

4.2.3.1 סיכונים שוק

סיכון לגידול בגירעון בעקבות תזוזה בגורמי שוק כגון: ריבית, אינפלציה, שע"ח, מחירי מניות.

ניהול תיק ההשקעות מתבצע תוך חתירה להשגת תשואה אופטימאלית במינימום סיכון, בהתאם לתקנות ההשקעה, מדיניות שנקבעה ע"י המנהל המיוחד וועדות ההשקעה.

בקביעת מדיניות ההשקעה ורמת הסיכון, מתייחסים לגורמי סיכון שונים, תחזיות, מגמות ולהתפתחויות אפשריות בשווקים הפיננסיים והריאליים. מרבית הנכסים מושקעים באפיקים המאופיינים ברמות סיכון נמוכות יחסית ופיזור ההשקעות בתוך האפיק.

הקצאת ההשקעות לאפיקים השונים מבוצעת בהתבסס על ניתוח ארוך טווח של ALM. בהתאם לכך קובעת ועדת ההשקעות תיקי סמן.

במידת סיכונים השוק מסתייעים, בין היתר, במערכת ממוחשבת המבצעת חישובים על בסיס מודל ה-VaR (Value at Risk) ובחינת תרחישי קיצון.

ערך ה-VaR נמדד כשיעור מסך ההתחייבויות בתיק ומחושב אחת לרבעון.

תוצאות ניתוח ה-VaR והתרחישים, מדווחים למנהל המיוחד ולוועדות ההשקעה אחת לרבעון.

1. סיכון ריבית

סיכון להפסד כתוצאה משינוי בריבית השוק. לקרנות חשיפה גבוהה לירידה בריבית. ירידה בשיעור הריבית עשויה להגדיל את הגירעון מאחר ומח"מ ההתחייבויות גבוה ממח"מ הנכסים.

2. סיכון אשראי

סיכון האשראי נובע מחשיפה לירידה באיכות האשראי או חדלות פירעון של הלווים כתוצאה מפגיעה באיתנותם הפיננסית.

ההשקעות באגרות חוב, שטרי הון ופיקדונות של חברות ברובן בדירוג אשראי של קבוצת ה-A ומעלה, המבטא סיכון אשראי נמוך יחסית. השקעה במנפיקים מתבצעת לאחר ניתוח מעמיק של החברה ושל הלוואה בהתאם לקריטריונים ולמדיניות האשראי. מבוצע מעקב שוטף אחר החובות בכלל ואחר חובות בעייתיים בפרט.

הקרנות חשופות לענפי משק שונים שהעיקרי שבהם הינו ענף הפיננסיים.

3. סיכון מחירי מניות

במהלך שנת 2014 חל גידול בשיעור החשיפה למניות. שיעור החשיפה ליום 31.12.14 הינו כ- 14% מהתיק הכולל. שיעור ההשקעה במניות בחו"ל ובארץ הינו 73% ו-27% בהתאמה. ירידה של כ- 25% במדדי המניות השונים עלולה להגדיל את הגירעון של הקרן בשיעור של כ- 3%.

4. סיכון אינפלציה

שיעור הנכסים הצמודים למדד נאמד בכ-73% מנכסי הקרנות. בעוד ההתחייבויות צמודות במלואן למדד. עליה בשיעור האינפלציה בכ-5% עלולה להגדיל את גירעון הקרנות בשיעור של כ- 1%.

5. פיזור גיאוגרפי

כ-90% מנכסי הקרנות מושקעים בישראל (כולל אג"ח מיועדות וסיוע). כ-3.5% באסיה, כ-3.0% בצפון אמריקה, כ-3% באירופה, והיתרה במדינות אחרות.

6. סיכון מט"ח

ההשקעות במט"ח הינן בעיקר בדולר וביורו. גידור החשיפה למט"ח מתבצע בהתאם למדיניות ועדות ההשקעה הכוללת גידור חשיפה מטבעית בגין אג"ח זר, חשיפה מנייתית במט"ח אינה מגודרת. פחות של כ-15% בשער החליפין של הדולר עלולה להגדיל את גירעון הקרן בכ-1%.

4.2.3.2 סיכון ALM (Asset Liabilities Management)

סיכון הנובע מהעדר הקבלה בין מבנה הנכסים להתחייבויות, כתוצאה מהקיף, פערי תזרים ובסיס הצמדה. הקצאת הנכסים בין אפיקי השקעה שונים מתבצעת בהתאם לאלוקציה ארוכת טווח שאושרה על ידי המנהל המיוחד וועדות ההשקעה ובהתאם למדיניות הסיכון של הקרנות. אסטרטגיית הקצאת הנכסים לטווח הארוך נועדה לקבוע את השקעת הנכסים האופטימלית לאורך זמן לצורך עמידה בהתחייבויות. לשם כך, מסתייעים בין היתר גם במערכת ממוחשבת ייעודית לניהול נכסים והתחייבויות בקרנות פנסיה (מערכת ALM). ניתוח שבוצע מצביע על כך שתחת מנגנון האיזון הקיים ותקנות ההשקעה הנוכחיות, קיים סיכון שהקרנות לא תצלחנה להגיע לאיזון של 100% וההפסד הממוצע הצפוי עלול להיות גבוה מ-5% בשנה מסוימת.

4.2.3.3 סיכון אקטואריה

הסיכון האקטוארי הינו ברובו סיכון אקסוגני שאינו בשליטת הקרן, וכולל סיכונים דמוגרפיים (שינויים בתוחלת חיים, שיעורי הקפאה, עזיבה, יציאה לנכות), וסיכונים כלכליים (ריבית, אינפלציה, שכר המבוטח, שכר ממוצע במשק). הסיכון טמון בפער שבין הערכים שיהיו בפועל לבין הערכים החזויים ששימשו בסיס להנחות האקטואריות. המשמעות של פערים אלה ככל שיהיו, תבוא לידי ביטוי בגירעון או עודף בדוחות האקטואריים.

4.2.3.4 סיכון משפטי

הסיכון המשפטי הינו בגין תביעות קיימות ותביעות עתידיות שעלולות לחול. ההפרשות הנדרשות במידת הצורך באות לידי ביטוי בדוחות הכספיים. מתבצע מעקב שוטף אחר התביעות הקיימות ופועלים למזער את החשיפות הקיימות.

4.2.3.5 סיכון רגולציה: שינויים בחוקים ותקנות, בהוראות המפקח על הביטוח ושוק ההון במשרד האוצר, או בתקנון האחד, או בהוראות דין אחרות, יכולים להשפיע על ההתחייבויות או על הנכסים של הקרן. בנוסף, שאי ציות האורגנים הרלוונטיים בארגון לחוקים ולהוראות רגולטוריות חיצוניות קיימות, או להוראות פנימיות שנקבעו, אפשר שיביאו להתממשות סיכון זה.

4.2.3.6 סיכון תפעולי סיכון תפעולי הינו חשיפה להפסד כתוצאה מאי נאותות או כשל של תהליכים פנימיים, אנשים ומערכות או כתוצאה מאירועים חיצוניים. החשיפה נובעת מתהליכים הכוללים, בין היתר, את המעבר הצפוי למערכת ליבה חדשה והמערכות הנלוות אליה (מערכת מפנה), את תהליכי התפעול השונים, התשלומים, הגבייה, מערכות מידע ותקשורת. כחלק מתהליך טיפול וצמצום חשיפות לסיכונים תפעוליים, מעודכנת מפת הסיכונים התפעוליים הארגונית בהסתמך על ניתוח חומרים, דיווחים שוטפים, שיחות עם גורמים רלוונטיים בארגון, דוחות ביקורת וכו', בתהליך צמצום החשיפות מטופלים סיכונים ממפת הסיכונים בהתאם לתעדוף הארגון, כמו כן סיכונים מטופלים באופן שוטף בחטיבות השונות.

במהלך 2014 נמשך תהליך צמצום החשיפות, ובניית התשתית הארגונית, טיפול, מעקב ודיווח שוטף אחר חשיפות בתהליכים השונים בארגון. בנוסף, מופעל מערך ביקורת פנימית נרחב המבצע ביקורת תקופתית בהתאם לתכנית עבודה שנתית ורב שנתית. התוכנית נקבעת אחת לשנה בהתייחס לסקר סיכונים שבוצע וכן בהתאם לדרישות החוק וההוראות השונות. בשנת 2014 נערך סקר מעילות והונאות בארגון, ע"י ספק חיצוני, במקביל לסקר הסיכונים לקביעת תכנית הביקורת הרב שנתית. היבטים נוספים של סיכונים תפעוליים מטופלים במסגרת יישום הנחיות SOX 404.

4.2.3.7 סיכון נזילות בגלל מבנה שונה של הנכסים וההתחייבויות, נכסים קצרים מהתחייבויות והתפלגות תזרימים שונה עלול ולקרנות לא יהיו מספיק מזומנים במועד התשלום לשלם את כספי הקצבה, או שהקרנות לא יצליחו לממש את הנכסים במועד התשלום ב"שווי הוגן" כדי לשלם את ההתחייבויות השוטפות ותשלומים לא מתוכננים. תמהיל הנכסים בקרנות מאפשר לתת מענה לצרכי הנזילות השוטפים והמשתנים.

- 4.3 הוצאות הקרנות**
- בשנת 2008 הושלם האיחוד התפעולי של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. בהתאם לכך, קרנות הפנסיה פועלות על פי מבנה ארגוני במסגרת תפעולית אחת. יובהר כי במסגרת האיחוד התפעולי נשמרת זהותה המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן.
- 4.4 השפעה של תופעות או אירועים מיוחדים על תוצאות הפעילות**
- במהלך תקופת הדוח היו תופעות או אירועים מיוחדים שהשפיעו על תוצאות הפעילות, ביניהם ניתן למנות את הבאים:
- א. שינוי בהנחות האקטואריות.
  - ב. השינויים בווקטור הריבית.
  - ג. התשואות בשוק ההון.
- 4.5 שינוי מהותי ברווחי השקעות לתקופת הדוח ביחס לתקופה הקודמת**
- בשנת 2014 עלו מדדי המניות בממוצע כ-14% ומדדי אג"ח ממשלתי עלו בשיעור ממוצע של כ-6.5% שינוי זה הוביל לעליה בנכסי הקרן.
- 4.6 השפעת שינויים בהוראת המפקח על שוק ההון ביטוח וחסכון ועל תוצאות הפעילות.**
- בהתאם לסמכויותיו על פי חוק הפיקוח, התקין המפקח תקנון אחיד שנכנס לתוקף ב-1.10.2003. עיקרי השינויים בתקנון האחד והשפעתם – ראה בפרק "תיאור הסביבה העסקית" בסעיף 2 לעיל.
- 4.7 השפעת השינויים בהוראות המס על תוצאות הפעילות**
- אין
- 4.8 השפעת עונתיות על תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה**
- אין
- 4.9 שינויים בשיעור גביית דמי הגמולים**
- אין שינוי בשיעור גביית דמי הגמולים.
- 4.10 שינויים מהותיים בשיטת חישוב המאזן האקטוארי בהשוואה לשנה הקודמת**
1. חישוב עזיבה במועד הפרישה לקצבת זקנה- מניחים כי מבוטח שהגיע לגיל הפרישה בוחר בין אופציה של קבלת קצבת זקנה לבין משיכת הכספים.
  2. בלתי פעיל שעבר גיל פרישה לזקנה במועד שליפת הנתונים בעד 24 חודשים וצבר קצבת מינימום - מניחים כי יקבל קצבה חודשית והשלמת הקצבאות ממועד הפרישה.
  3. סבסוד אג"ח מיועדות מסוג ערד - בנתוני ההון הכספיים אג"ח מסוג ערד מוצגים בעלות מתואמת בתוספת פרמיה פרטנית אשר מהווה חלק מהסבסוד העתידי בגין אותן אג"ח שמצויות בידי הקרן. חלק סבסוד עתידי זה מקוזז מסכום הסבסוד העתידי שמוצג בדוחות הכספיים כהפחתה מההתחייבויות.
- במאזן האקטוארי העלות המתואמת של אג"ח מסוג ערד מוצגת ללא החלק של הפרמיה פרטנית האמורה לעיל ואותו חלק מוצג בתוך סך הסבסוד הממשלתי העתידי בגין אג"ח מסוג ערד שבידי הקרן.
- הסכום הכולל של האג"ח מסוג ערד שבידי הקרן ושל הסבסוד העתידי הגלום בו זהה בין הדו"ח הכספי לדו"ח האקטוארי.

5. תחזית זרמי כספים

על פי תחזית זרמי המזומנים של הקרנות שנערכה ע"י האקטואר לפי הנחות המאזן האקטוארי, דמי הגמולים יתאפסו, באופן תיאורטי, בתוך כ- 29 שנים, וזאת כתוצאה מצפי לירידה במספר המבוטחים והנחות לגבי עליה בשכר. הוצאות הקרנות צפויות לרדת ביחס עם ירידת דמי הגמולים ותשלומי הגמלאות.

תזרים המזומנים הצפוי לשנת 2015 מניח קבלת דמי גמולים בסך של כ-3,310 מיליוני ש"ח ותשלומי הקרנות בניכוי דמי ניהול בסך של כ-13,315 מיליוני ש"ח.

5.1 מימוש זכויות מבוטחים

הקרנות הינן קרנות סגורות, ולפיכך קיים תהליך של ירידה בדמי הגמולים ובמספר העמיתים הפעילים ומגמה של תזרים שלילי הנובע מעודף הולך וגדל של תשלומים על תקבולים. זרם התשלומים גדל כתוצאה מעליה במספר מקבלי הקצבאות ומפוטנציאל פדיון כספים חד פעמי. התהליך כאמור ימשך עד להתאפסות ההון של הקרנות. הנתונים על תזרים המזומנים העתידי מפורטים בדוח האקטוארי.

5.2 נכסים שלגביהם קיים קושי במימוש

נכסי הקרנות כוללים, בין היתר, אגרות חוב ממשלתיות מיועדות אשר מייצרות תזרים חיובי ברור לשנים הבאות. חלק משמעותי נוסף מנכסי הקרנות מושקע בנכסים סחירים הכוללים אגרות חוב ממשלתיות אג"ח קונצרנים ומניות אשר במקרה הצורך ניתן לממשן בקלות יחסית. להערכתנו הקרנות לא צפויות בשנים הקרובות לקושי מהותי במימוש נכסים.

5.3 חובות

חובות של מעסיקים ועצמאיים, מבטחי משנה, מבוטחים, יתרות סוכנים וחייבים עסקיים אחרים שהפיגור בגבייתם עלול להשפיע על תזרים המזומנים של קרנות הפנסיה: היקף החבות הנצברת של מעסיקים, עצמאיים וחייבים אחרים מהווה כ- 1% ביחס להיקף הגביה השנתית. הקרנות נוקטות בכל ההליכים הקבועים לפי הוראות הדין על מנת לגבות את החובות. על פי ניסיון העבר, רוב החובות ייגבו.

5.4 גבית חובות ע"י העברת נכסים ולא במזומן

גבית חובות על ידי קרנות הפנסיה מתבצעת בצרוף ריבית חשכ"ל כמתחייב מתקנות מס הכנסה. הקרנות אינן גובות חובות ע"י העברת נכסים.

6. השפעת גורמים חיצוניים**התחייבויות תלויות ותביעות:**

6.1 לפי הצהרת היועץ המשפטי של הקרנות, לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרנות ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרנות הפנסיה ותביעות אחרות. להערכת ההנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור התחייבויות תלויות ותביעות, תביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרנות ועל כן לא נרשמה בגינן הפרשה בדוחות הכספיים.

6.2 גביית חובות מעסיקים-חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרנות הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטו הקרנות בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרנות פועלת לגביית החובות מול המעסיקים. קיימות תביעות אשר הקרנות הינן צד להן הנובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת ההנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות.

לתאריך הדוחות הכספיים יתרת החובות הידועים לקרנות מופיעה בביאור חייבים ויתרות חובה.

לפסקי הדין בחלק מהתביעות, במידה ויוכרעו נגד הקרנות, יכולה להיות השפעה מהותית על הדוח הכספי. הקרנות, על פי חוות דעת יועציה המשפטיים, אינן יכולות להעריך את הסתברות התרחשותן של תביעות אלו.

פרטים ראה ביאור התחייבויות תלויות ותביעות במאזני הקרנות.

7. בקרות ונהלים

בהתאם להוראות הדיווח של הממונה, יחתמו המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים, כל אחד בנפרד, על הצהרה על אחריותם לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי והבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי, לרבות הערכת האפקטיביות של בקרות אלו, בהתאם להוראות סעיפים 302 ו-402 לחוק הידוע בשם "חוק Sarbanes-Oxley" שנחקק בארצות-הברית.

הוראות סעיף 302 בדבר האחריות לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי מקוימת רבעונית החל מהדוחות הכספיים של שנת 2008.

הוראת סעיף 404 בדבר האחריות לבקרה הפנימית של הקרנות על הדיווח הכספי מקוימת עבור סוף השנה החל מהדוחות הכספיים של שנת 2011.

במסגרת היישום של הוראת סעיף 404 ביצעה הנהלת הקרנות שבהסדר, החל משנת 2009 ובסיוע חברת ייעוץ, מיפוי ותיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים בהתבסס על המתודולוגיות המקובלות, תוך שימוש במודל הבקרה של ה-Committee Of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO).

כמו-כן, הקרנות ביצעו, על-פי הדרישות, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה בפועל של הבקרות העיקריות.

בשנת 2013 ביצעו הקרנות על-פי המתודולוגיות המקובלות עדכון למיפוי ולתיעוד של כל תהליכי הבקרה המהותיים, לרבות לתהליכים מהותיים חדשים.

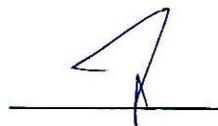
כמו כן, הקרנות ביצעו, בסיוע חברת הייעוץ, בחינת אפקטיביות של נהלי הבקרה הפנימית על הדיווח הכספי באמצעות בדיקה מחודשת של הבקרות העיקריות, וזאת תוך התאמת מדגמי הבדיקות לתוצרי מיפוי הסיכונים.

הערכת הבקרות והנהלים לגבי הגילוי:

הנהלת הקרנות, בשיתוף המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים של הקרנות, העריכו לתום התקופה המכוסה בדוח זה את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה. על בסיס הערכה זו, המנהל המיוחד ומנהל חטיבת הכספים הסיקו כי לתום תקופה זו הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרנות הפנסיה הנן אפקטיביות על מנת לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על המידע שקרנות הפנסיה נדרשות לגלות בדוח השנתי בהתאם להוראות הדין והוראות הדיווח שקבע הממונה על שוק ההון ביטוח וחסכון ובמועד שנקבע בהוראות אלו.

בקרה פנימית על דיווח כספי:

במהלך התקופה המכוסה המסתיימת ביום 31 בדצמבר, 2014 קרן מבטחים הטמיעה מערכת ממוחשבת חדשה ("מפנה") ובמסגרת זו נבחנו מחדש הבקרות הפנימיות. לא ארע כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי אשר השפיע באופן מהותי, או סביר להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי.

יואב בן אור

המנהל המיוחד

תאריך אישור הדוח: 26 במרס, 2015

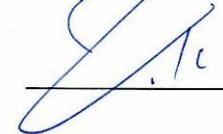
דוח המנהל המיוחד וההנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי

ההנהלה של קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, אחראית לקביעתה וקיומה של בקרה פנימית נאותה על דיווח כספי. מערכת הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה תוכננה כדי לספק מידה סבירה של ביטחון למנהל המיוחד ולהנהלה של קרנות הפנסיה לגבי הכנה והצגה נאותה של דוחות כספיים המפורסמים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים בישראל והוראות הממונה על שוק ההון.

ללא תלות בטיב רמת התכנון שלהן, לכל מערכות הבקרה הפנימית יש מגבלות מובנות. לפיכך גם אם נקבע כי מערכות אלו הינן אפקטיביות הן יכולות לספק מידה סבירה של בטחון בלבד בהתייחס לעריכה ולהצגה של דוח כספי.

ההנהלה מקיימת מערכת בקרות מקיפה המיועדת להבטיח כי עסקאות מבוצעות בהתאם להרשאות ההנהלה, הנכסים מוגנים, והרישומים החשבונאיים מהימנים. בנוסף, ההנהלה נוקטת צעדים כדי להבטיח שערוצי המידע והתקשורת אפקטיביים ומנטרים (monitor) ביצוע, לרבות ביצוע נהלי בקרה פנימית.

הנהלת קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר העריכה את אפקטיביות הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי ליום 31 בדצמבר 2014, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במודל הבקרה הפנימית של "ה-Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (COSO)". בהתבסס על הערכה זו, ההנהלה מאמינה כי ליום 31 בדצמבר 2013, הבקרה הפנימית של קרנות הפנסיה על דיווח כספי הינה אפקטיבית.

	יואב בן אור	המנהל המיוחד
	אלי לוי	מנהל הכספים

תאריך אישור הדוח: 26 במרס, 2015

עמיתים - קרנות הפנסיה הותיקות

אלפי שקלים

נספח 1 - נכסים ליום 31 בדצמבר 2014

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	
רכוש שוטף								
3,273,907	1,356,488	1,654,422	86,646	52,109	396,599	73,152	159,966	מזומנים ושוי מזומנים
338,651	71,140	102,109	15,307	4,162	12,737	6,459	34,644	חייבים ויתרות חובה
3,612,558	1,427,628	1,756,531	101,953	56,271	409,336	79,611	194,610	
אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן:								
37,007,565	11,298,471	8,181,447	515,960	215,258	421,140	563,659	470,462	אגרות חוב מסוג מירון וערד שהונפקו לקרן
3,395,657	1,198,297	600,097		144	60,700	45,128	2,844	סכסוד ממשלתי עתידי של אג"ח מיועדות מסוג מירון
40,403,222	12,496,768	8,781,544	515,960	215,402	481,840	608,787	473,306	
השקעות לא סחירות								
12,352,676	4,016,596	2,968,996	46,858	250	15,806	181,653	144	ניירות ערך אחרים שאינם סחירים
59,313,609	17,074,615	11,337,823	989,003	427,585	511,426	768,220	633,397	ניירות ערך סחירים
9,340,117	3,093,934	2,139,197	10	191	14,632	187,868		פקדונות והלוואות
167,241	39,044	146,850	17,070		2,853		13,700	מקרקעין
121,576,865	36,720,957	25,374,410	1,568,901	643,428	1,026,557	1,746,528	1,120,547	סה"כ השקעות
7,095			47					רכוש קבוע
59,317	16,982	12,724	5,702	4,155	2,021	779	4,540	רכוש אחר
2,529,000	844,000	1,678,000		24,000	214,000	107,000	124,000	חלקה של קרן פנסיה אחרת בהתחייבות הפנסיונית סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה
127,784,835	39,009,567	28,821,665	1,676,603	727,854	1,651,914	1,933,918	1,443,697	סך כל נכסי קרנות הפנסיה
					483,449			חשבון קרן הפרמיה בנאמנות
127,784,835	39,009,567	28,821,665	1,676,603	727,854	2,135,363	1,933,918	1,443,697	סך כל הנכסים
בניכוי - התחייבויות אחרות								
1,185,889	316,277	294,387	36,698	13,424	56,058	17,683	74,766	התחייבויות אחרות
					181,150			סכסוד ממשלתי בשנים קודמות של אג"ח מירון שנרכשו בקרן הפרמיה
					302,299			התחייבות בגין הפרמיה הממוצעת
1,185,889	316,277	294,387	36,698	13,424	539,507	17,683	74,766	
126,598,946	38,693,290	28,527,278	1,639,905	714,430	1,595,856	1,916,235	1,368,931	סך כל הנכסים, נטו

נספח 2-התחייבויות פנסיוניות ליום 31 בדצמבר 2014 אלפי שקלים

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	
197,739,000	58,094,000	69,021,000	5,445,000	3,487,000	7,521,000	4,407,000	19,504,000	התחייבויות צבורות
9,140,000	4,009,000	4,381,000	141,000	138,000	310,000	149,000	958,000	התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפייה להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
206,879,000	62,103,000	73,402,000	5,586,000	3,625,000	7,831,000	4,556,000	20,462,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(9,237,000)	(2,831,000)	(3,356,000)	(240,000)	(160,000)	(338,000)	(208,000)	(916,000)	סיוע ממשלתי בגין כרית בטחון
(16,076,000)	(5,331,000)	(3,713,000)	(303,000)	(180,000)	(255,000)	(223,000)	(926,000)	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות מסוג ערד שהקרן השקיעה בהן או שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
(54,967,054)	(15,247,710)	(37,805,722)	(3,403,095)	(2,570,570)	(5,642,144)	(2,208,765)	(17,251,069)	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
126,598,946	38,693,290	28,527,278	1,639,905	714,430	1,595,856	1,916,235	1,368,931	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד ואומדן סיוע ממשלתי
								גרעון אקטוארי
(69,717,000)	(20,666,000)	(39,879,000)	(4,009,000)	(2,827,000)	(5,752,000)	(2,384,000)	(17,505,000)	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
12,536,000	4,407,000	3,298,000	566,000	249,000	385,000	211,000	852,000	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
(30,392,000)	(9,395,000)	(11,149,000)	(456,000)	(370,000)	(983,000)	(661,000)	(2,725,000)	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואות הקרן על הגרעון לפני סיוע ממשלתי עתידי
451,000	27,000	253,000	(99,000)	(6,000)	54,000	23,000	110,000	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות שינויי חקיקה ותקנון
(87,122,000)	(25,627,000)	(47,477,000)	(3,998,000)	(2,954,000)	(6,296,000)	(2,811,000)	(19,268,000)	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי
								סיוע ממשלתי
								סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:
7,818,000	2,260,000	1,791,000	135,000	56,000	59,000	118,000	116,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
5,464,000	2,073,000	1,206,000	86,000	66,000	144,000	69,000	476,000	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
45,764,000	12,808,000	31,819,000	3,219,000	2,341,000	5,000,000	1,870,000	15,614,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
2,266,000	748,000	1,493,000	22,000	22,000	94,000	110,000	110,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
9,237,000	2,831,000	3,356,000	240,000	160,000	338,000	208,000	916,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין כרית בטחון
16,573,000	4,907,000	7,812,000	318,000	309,000	755,000	452,000	2,036,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
87,122,000	25,627,000	47,477,000	3,998,000	2,954,000	6,296,000	2,811,000	19,268,000	יתרת גרעון או עודף בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
								סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי, סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד ויתרת גרעון או עודף אקטוארי
126,598,946	38,693,290	28,527,278	1,639,905	714,430	1,595,856	1,916,235	1,368,931	נספח לדוח המנהל המיוחד

עמיתים - קרנות הפנסיה הוותיקות

נספח 3 - דוח הכנסות והוצאות לשנה שנתסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014 אלפי שקלים

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	
הכנסות (הפסד)								
9,765	6,018	42,917	439	444	846	515	196	ממזומנים ושווי מזומנים
מהשקעות								
2,681,558	715,346	847,627	62,017	23,397	1,820	41,516	50,239	מניירות ערך שאינם סחירים
7,536,762	2,375,460	1,449,680	73,297	34,330	54,732	85,958	2,881	מניירות ערך סחירים
697,202	227,439	184,342	8	(13)	593	15,624		מפקדונות והלוואות
10,263	4,044	46,656	2,386	24	(1,257)		1,401	ממקרקעין ורכוש קבוע
10,925,785	3,322,289	2,528,305	137,708	57,738	55,888	143,098	54,521	
הכנסות אחרות, נטו								
457	(131)	2,108	1,471	330	(19)	49	958	
457	(131)	2,108	1,471	330	(19)	49	958	
10,936,007	3,328,176	2,573,330	139,618	58,512	56,715	143,662	55,675	סך כל ההכנסות
הוצאות (השתתפות בהוצאות)								
144,054	39,525	33,901	8,446	6,816	3,049	3,123	11,074	הוצאות הנהלה וכלליות
(13,104)	(671)		(1,380)	(1,440)	(1,436)			בניכוי - השתתפות בהוצאות
130,950	38,854	33,901	7,066	5,376	1,613	3,123	11,074	סך כל ההוצאות, נטו
10,805,057	3,289,322	2,539,429	132,552	53,136	55,102	140,539	44,601	עודף הכנסות (הפסד) - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

אלפי שקלים | נספח 4 - דוח תנועה בהון לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר 2014

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	
119,019,069	36,377,184	26,295,804	1,431,898	593,511	1,560,045	1,853,763	1,301,751	נכסים נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת השנה
תוספות לנכסים								
דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור:								
1,920,336	633,506	865,695	15,908	12,818	29,060	45,786	169,909	פנסית יסוד
10,805,057	3,289,322	2,539,429	132,552	53,136	55,102	140,539	44,601	פנסיה מקיפה
עודף הכנסות (הפסד) - עובר מדוחות הכנסות והוצאות								
תקבולים אחרים והעברות								
347,278	148,402	997,590	461,067	215,415	305,896	29,440	697,911	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
1,179,145	298,029	54,619	1,842	2,710	24,551	16		תקבולים בגין פרישה מוקדמת
36,427	996	5,833	129		445	304	12,393	תקבולים בגין רכישת זכויות ואחרות
149,662	29,684	34,985	2,231	2,907	102	1,077	24,085	תקבולים בגין פנסיות משותפות והיוון
84,523	35,585	57,041	81	879		4,255	7,869	סיוע שנתקבל או נצבר בגין גיל פרישה
העברה מקרן מחלה ותאונה								
(111,000)	(84,000)	23,000		(5,000)		2,000	(57,000)	תוספת (עדכון) בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה
העברה מאחוד הגביה (בנין) \ המגן (אגד)								
14,411,428	4,352,613	4,578,192	615,892	289,192	413,208	223,417	899,768	סך הכל תוספות לנכסים
תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות								
(6,286,052)	(1,911,238)	(2,230,998)	(353,126)	(136,307)	(374,940)	(154,128)	(802,133)	לגמלאים, נכים ושאימים, נטו
(269,679)	(65,280)	(53,453)	(35,513)	(23,585)	(2,701)	(3,409)	(20,974)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
החזרים למעסיקים ולאחרים								
(258,722)	(59,989)	(62,171)	(19,246)	(8,381)	244	(3,408)	(9,481)	העברות לקרנות פנסיה בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
סך הכל תשלומים והעברות								
(6,831,551)	(2,036,507)	(2,346,718)	(407,885)	(168,273)	(377,397)	(160,945)	(832,588)	
7,579,877	2,316,106	2,231,474	208,007	120,919	35,811	62,472	67,180	תוספות (קיטון) לנכסים, נטו
126,598,946	38,693,290	28,527,278	1,639,905	714,430	1,595,856	1,916,235	1,368,931	נכסים נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף השנה

נספח 5 - נתוני עמיתים ופנסיונרים ליום 31 בדצמבר 2014

מבטחים	מקפת	קגמ	בנין	חקלאים	אגד	הדסה	נתיב	
שיעור הקצבה הממוצעת (שקלים)								
4,384	5,335	4,326	2,597	1,797	7,194	6,127	6,295	קצבת זקנה
2,401	3,438	3,035	1,845	1,155	4,383	3,867	3,531	קצבת שארי פנסיונר
2,925	3,077	3,077	1,764	1,756	3,936	3,061	3,269	קצבת שארי מבוטח
4,231	4,638	3,871	3,052	3,483	6,071	4,473	5,889	קצבת נכות
2,044	2,044	2,043	2,044	2,045	2,041	2,040	2,043	דמי הגמולים יתאפסו בשנת :
מבטחים פעילים בקרן								
64,165	21,652	24,347	872	1,463	960	1,614	4,255	מבטחים פעילים בסוף שנה
3,884	1,079	1,837	1,079	51	13	131	218	פרשו לקצבאות
2,778	518	535	72	63	102	90	186	חדלו מפעילות
מספר מקבלי קצבאות לתחילת השנה								
86,505	23,548	34,323	7,034	4,612	3,380	1,745	7,681	זקנה
19,797	5,026	5,483	5,515	2,454	1,462	243	3,289	שאר פנסיונר
8,792	2,382	2,569	1,110	209	78	124	1,399	שאר מבוטח
4,780	834	1,040	161	80	48	41	282	נכות
119,874	31,790	43,415	13,820	7,355	4,968	2,153	12,651	
מספר מקבלי קצבאות שנוספו השנה								
8,312	1,801	2,566	292	314	57	156	594	זקנה (כולל מעבר מנכות)
1,488	4,741	399	247	104	82	20	203	שאר פנסיונר
322	449	89	13	7	3	4	26	שאר מבוטח
443	98	178	10	12	12	7	21	נכות
10,565	7,089	3,232	562	437	154	187	844	
מספר מקבלי קצבאות שנגרעו השנה								
3,053	898	1,164	471	484	119	42	363	זקנה
1,365	5,026	422	353	263	77	10	230	שאר פנסיונר
340	90	128	58	10	1	6	58	שאר מבוטח
981	217	232	41	21	12	8	48	נכות (כולל מעבר לזקנה)
5,739	6,231	1,946	923	778	209	66	699	
מספר מקבלי קצבאות לסוף השנה								
91,764	24,451	35,725	6,855	4,442	3,318	1,859	7,912	זקנה
19,920	4,741	5,460	5,409	2,295	1,467	253	3,262	שאר פנסיונר
8,774	2,741	2,530	1,065	206	80	122	1,367	שאר מבוטח
4,242	715	986	130	71	48	40	255	נכות
124,700	32,648	44,701	13,459	7,014	4,913	2,274	12,796	
220,260	25,394	37,611	21,293	62,702	791	908	8,629	מוקפאים-בלתי פעילים
197,440	33,482	45,142	27,013	99,498	2	1,874	4,395	מוקפאים-מבטחים לשעבר נספח לדוח המנהל המיוחד

הצהרת המנהל המיוחד

אני יואב בן אור, המנהל המיוחד, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2014 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית שלקרון הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

יואב בן אור, המנהל המיוחד

26 במרס, 2015

הצהרת מנהל הכספים

אני אלי לוי, מצהיר כי:

1. סקרתי את הדוח השנתי של נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "קרן הפנסיה") לשנת 2014 (להלן: "הדוח").
2. בהתבסס על ידיעתי, הדוח איננו כולל כל מצג לא נכון של עובדה מהותית ולא חסר בו מצג של עובדה מהותית הנחוץ כדי שהמצגים שנכללו בו, לאור הנסיבות בהן נכללו אותם מצגים, לא יהיו מטעים בהתייחס לתקופה המכוסה בדוח.
3. בהתבסס על ידיעתי, הדוחות הכספיים ומידע כספי אחר הכלול בדוח משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי ואת תוצאות הפעילות של קרן הפנסיה וכן את השינויים בזכויות העמיתים והתנועה בקרן הפנסיה למועדים ולתקופות המכוסים בדוח.
4. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו אחראים לקביעתם ולקיומם של בקרות ונהלים לגבי הגילוי ולבקרה הפנימית על דיווח כספי של קרן הפנסיה; וכן-
  - (א) קבענו בקרות ונהלים כאלה, או גרמנו לקביעתם תחת פיקוחנו של בקרות ונהלים כאלה, המיועדים להבטיח שמידע מהותי המתייחס לקרן הפנסיה, מובא לידיעתנו על ידי אחרים בקרן הפנסיה, בפרט במהלך תקופת ההכנה של הדוח;
  - (ב) קבענו בקרה פנימית על דיווח כספי, או פיקחנו על קביעת בקרה פנימית על דיווח כספי, המיועדת לספק מידה סבירה של ביטחון לגבי מהימנות הדיווח הכספי ולכך שהדוחות הכספיים ערוכים בהתאם לכללי חשבונאות מקובלים ולהוראות הממונה על שוק ההון;
  - (ג) הערכנו את האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי של קרן הפנסיה והצגנו את מסקנותינו לגבי האפקטיביות של הבקרות והנהלים לגבי הגילוי, לתום התקופה המכוסה בדוח בהתבסס על הערכתנו; וכן-
  - (ד) גילינו בדוח כל שינוי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי שאירע ברבעון הרביעי שהשפיע באופן מהותי, או סביר שצפוי להשפיע באופן מהותי, על הבקרה הפנימית שלקרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
5. אני ואחרים בקרן הפנסיה המצהירים הצהרה זו גילינו לרואה החשבון המבקר, לוועדת המנהלה ולוועדת הביקורת, בהתבסס על הערכתנו העדכנית ביותר לגבי הבקרה הפנימית על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה:
  - (א) את כל הליקויים המשמעותיים והחולשות המהותיות בקביעתה או בהפעלתה של הבקרה הפנימית על דיווח כספי, אשר סביר שצפויים לפגוע ביכולתה של קרן הפנסיה לרשום, לעבד, לסכם ולדווח על מידע כספי הנוגע לקרן הפנסיה; וכן-
  - (ב) כל תרמית, בין מהותית ובין שאינה מהותית, בה מעורבת ההנהלה או מעורבים עובדים אחרים שיש להם תפקיד משמעותי בבקרה הפנימית של קרן הפנסיה על דיווח כספי הנוגע לקרן הפנסיה.

אין באמור לעיל כדי לגרוע מאחריותי או מאחריות כל אדם אחר, על פי כל דין.

אלי לוי
מנהל חטיבת הכספים
עמיתים קרנות הפנסיה הוותיקות

26 במרס, 2015

**דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של
נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)
בדבר בקרה פנימית על דיווח כספי**

ביקרנו את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן: "הקרן") ליום 31 בדצמבר, 2014 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי ה- Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway Commission (להלן - COSO). המנהל המיוחד והנהלה של הקרן אחראים לקיום בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי ולהערכתם את האפקטיביות של בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן, הנכללת בדוח המנהל המיוחד והנהלה בדבר הבקרה הפנימית על דיווח כספי המצורף. אחריותנו היא לחוות דעה על הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן בהתבסס על ביקורתנו.

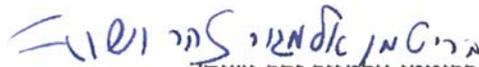
ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ה- (PCAOB) Public Company Accounting Oversight Board בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, אשר אומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל. על פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצעה במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון אם קויימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן. ביקורתנו כללה השגת הבנה לגבי בקרה פנימית על דיווח כספי, הערכת הסיכון שקיימת חולשה מהותית, וכן בחינה והערכה של אפקטיביות התכנון והתפעול של בקרה פנימית בהתבסס על הסיכון שהוערך. ביקורתנו כללה גם ביצוע נהלים אחרים שחשבנו נחוצים בהתאם לנסיבות. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן הינה תהליך המיועד לספק מידה סבירה של בטחון לגבי המהימנות של דיווח כספי וההכנה של דוחות כספיים למטרות חיצוניות בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחכונות במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964. בקרה פנימית על דיווח כספי של הקרן כוללת את אותם מדיניות ונהלים אשר: (1) מתייחסים לניהול רשומות אשר, בפירוט סביר, משקפות במדויק ובאופן נאות את העסקאות וההעברות של נכסי הקרן (לרבות הוצאתם מרשותה) (2) מספקים מידה סבירה של ביטחון שעסקאות נרשמות כנדרש כדי לאפשר הכנת דוחות כספיים בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות גילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחכונות במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964 ושקבלת כספים והוצאת כספים של הקרן נעשים רק בהתאם להרשאות המנהל המיוחד והנהלה של הקרן; ו-(3) מספקים מידה סבירה של ביטחון לגבי מניעה או גילוי במועד של רכישה, שימוש או העברה (לרבות הוצאה מרשות) בלתי מורשים של נכסי הקרן, שיכולה להיות להם השפעה מהותית על הדוחות הכספיים.

בשל מגבלותיה המובנות, בקרה פנימית על דיווח כספי עשויה שלא למנוע או לגלות הצגה מוטעית. כמו כן, הסקת מסקנות לגבי העתיד על בסיס הערכת אפקטיביות נוכחית כלשהי חשופה לסיכון שבקורות תהפוכנה בלתי מתאימות בגלל שינויים בנסיבות או שמידת הקיום של המדיניות או הנהלים תשתנה לרעה.

לדעתנו, הקרן קיימה, מכל הבחינות המהותיות, בקרה פנימית אפקטיבית על דיווח כספי של הקרן ליום 31 בדצמבר, 2014 בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת המשולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO.

ביקרנו גם בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, את הדוחות הכספיים של הקרן לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013 ולכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים. הדוח שלנו מיום 26 במרס, 2015 כלל חוות דעת בלתי מסויגת על אותם דוחות כספיים וכן הפניית תשומת לב בדבר התחייבויות פנסיוניות גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2014 בכ- 19,268 מיליוני ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל. כמו כן, חוות דעתנו הנ"ל כוללת הפניית תשומת הלב לאמור בביאור 15 בדבר התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן.

 בריטמן אלמגור זהר ושות'
 רואי חשבון

תל-אביב, 26 במרס, 2015

תל אביב - משרד ראשי

מרכז עזריאלי 1 תל אביב, ת.ד. 6701101 | ת.ד. 16593
 תל אביב, 6116402 | טלפון: 03-6085555 | פקס: 03-6094022 | info@deloitte.co.il

משרד חיפה	משרד ירושלים	משרד באר שבע	משרד אילת	משרד רמת-גן	טריגר פורסייט	Deloitte Analytics	Seker - Deloitte
מנלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 3105502	קריית המדע 3 ממדול הר חובבים ירושלים, 9777603 ת.ח. 45396 ירושלים, 9145101	אלומות 12 פארק התעשייה עומר ת.ד. 1369 עומר, 8496500	המרכז הניחוי ת.ד. 583 אילת, 8810402	הרקון 6 רמת-גן, 5252183	מרכז עזריאלי 3 תל אביב, 6701101	הסיבים 7 ת.ד. 7796 פתח תקווה, 4959368	גיבור ישראל 7 ת.ד. 8458 נתניה דרום, 4250407
טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il	טלפון: 03-7551500 פקס: 03-5759955 info-ramatgan@deloitte.co.il	טלפון: 03-6070500 פקס: 03-6070501 info@tfc.co.il	טלפון: 077-8322221 פקס: 03-9190372 info@deloitte.co.il	טלפון: 09-8922444 פקס: 09-8922440 info-seker@deloitte.co.il

נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

קרן פנסיה לעמיתים ותיקים

דוחות כספיים

ליום 31 בדצמבר 2014

תוכן העניינים

<u>עמוד</u>	
5	דוח רואה החשבון המבקר
6	מאזנים
8	דוחות הכנסות והוצאות
9	דוחות תנועה בקרן הפנסיה
10	ביאורים לדוחות הכספיים

דוח רואה החשבון המבקר לעמיתים של נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

ביקרנו את המאזנים המצורפים של נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן – הקרן), לימים 31 בדצמבר 2014 ו-2013, את הדוחות על הכנסות והוצאות ואת הדוחות על התנועה בקרן לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים. דוחות כספיים אלה הינם באחריות המנהל המיוחד והנהלה של הקרן. אחריותנו היא לחוות דעה על דוחות כספיים אלה בהתבסס על ביקורתנו.

ערכנו את ביקורתנו בהתאם לתקני ביקורת מקובלים בישראל, לרבות תקנים שנקבעו בתקנות רואי חשבון (דרך פעולתו של רואה חשבון) התשל"ג-1973. על-פי תקנים אלה נדרש מאיתנו לתכנן את הביקורת ולבצע במטרה להשיג מידה סבירה של ביטחון שאין בדוחות הכספיים הצגה מוטעית מהותית. ביקורת כוללת בדיקה מידגמית של ראיות התומכות בסכומים ובמידע שבדוחות הכספיים. ביקורת כוללת גם בחינה של כללי החשבונאות שיושמו ושל האומדנים המשמעותיים שנעשו על ידי המנהל המיוחד והנהלה של הקרן וכן הערכת נאותות ההצגה בדוחות הכספיים בכללותה. אנו סבורים שביקורתנו מספקת בסיס נאות לחוות דעתנו.

לדעתנו, הדוחות הכספיים הנ"ל משקפים באופן נאות, מכל הבחינות המהותיות, את המצב הכספי של קרן הפנסיה לימים 31 בדצמבר 2014 ו-2013 ואת תוצאות פעולותיה והתנועה בקרן הפנסיה לכל אחת משתי השנים שהסתיימו באותם תאריכים בהתאם לכללי חשבונאות ודרישות הגילוי אשר נקבעו בהוראות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר ובהתאם לתקנות מס הכנסה (כללים לאישור וניהול קופת גמל), התשכ"ד-1964.

מבלי לסייג את חוות דעתנו אנו מפנים את תשומת הלב לנושאים כדלקמן:

- א. לאמור בביאורים וא' ו-11- בדבר התחייבויות הפנסיוניות, גרעון אקטוארי ודוח האקטואר המצורף. גרעון הקרן לפני הסיוע הממשלתי מסתכם ליום 31 בדצמבר, 2014 בכ-19,268 מליוני ש"ח ואומדן הסיוע הממשלתי ליום המאזן מכסה את מלוא הגרעון הנ"ל.
- ב. התחייבויות תלויות העומדות נגד הקרן כמפורט בביאור 15.

ביקרנו גם, בהתאם לתקני PCAOB בארה"ב בדבר ביקורת של בקרה פנימית על דיווח כספי, כפי שאומצו על ידי לשכת רואי חשבון בישראל, את הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן ליום המאזן, בהתבסס על קריטריונים שנקבעו במסגרת משולבת של בקרה פנימית שפורסמה על ידי COSO והדוח שלנו מיום 26 במרס, 2015 כלל חוות דעת בלתי מסוייגת על אפקטיביות הבקרה הפנימית על דיווח כספי של הקרן.

ג'רית מן אלמגור
בטימן אלמגור זהר ושות'
רואי חשבון

תל-אביב, 26 במרס, 2015

תל אביב - משרד ראשי

מרכז עזריאלי 1 תל אביב, 6701101 ת.ד. 16593

תל אביב, 6116402 | טלפון: 03-6085555 | פקס: 03-6094022 | info@deloitte.co.il

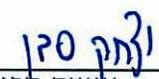
משרד חיפה	משרד ירושלים	משרד באר שבע	משרד אילת	משרד רמת-גן	טויר פורטיי	Deloitte Analytics	Seker - Deloitte
מעלה השחרור 5 ת.ד. 5648 חיפה, 3105502	קרית המדע 3 מגדל הר חוצבים ירושלים, 9777603 ת.ד. 45396 ירושלים, 9145101	אלמות 12 פארק התעשייה עומר ת.ד. 1369 עומר, 8496500	המרכז העירוני ת.ד. 583 אילת, 8810402	הרקון 6 רמת-גן, 5252183	מרכז עזריאלי 3 תל אביב, 6701101	הסיבים 7 ת.ד. 7796 פתח תקווה, 4959368	גיבורי ישראל 7 ת.ד. 8458 נתניה דרום, 4250407
טלפון: 04-8607333 פקס: 04-8672528 info-haifa@deloitte.co.il	טלפון: 02-5018888 פקס: 02-5374173 info-jer@deloitte.co.il	טלפון: 08-6909500 פקס: 08-6909600 info-beersheva@deloitte.co.il	טלפון: 08-6375676 פקס: 08-6371628 info-eilat@deloitte.co.il	טלפון: 03-7551500 פקס: 03-5759955 info-ramatgan@deloitte.co.il	טלפון: 03-6070500 פקס: 03-6070501 info@tfc.co.il	טלפון: 077-8322221 פקס: 03-9190372 info@deloitte.co.il	טלפון: 09-8922444 פקס: 09-8922440 info-seker@deloitte.co.il

ליום 31 בדצמבר		ביאור	
2013	2014		
אלפי ש"ח			
			נכסים
			רכוש שוטף
80,562	159,966	4	מזומנים ושווי מזומנים
29,110	34,644	5	חייבים ויתרות חובה
<u>109,672</u>	<u>194,610</u>		
			השקעות
		6	אגרות חוב מיועדות שהונפקו לקרן: אגרות חוב מסוג מירון וערד שהונפקו לקרן סבסוד ממשלתי עתידי של אג"ח מיועדות מסוג מירון
455,173	470,462		
5,660	2,844		
<u>460,833</u>	<u>473,306</u>		
1,844	144	6	ניירות ערך שאינם סחירים
605,653	633,397	7	ניירות ערך סחירים
12,300	13,700	8	מקרקעין
<u>1,080,630</u>	<u>1,120,547</u>		סך כל ההשקעות
4,109	4,540	9	רכוש אחר
<u>181,000</u>	<u>124,000</u>		סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה
<u>1,375,411</u>	<u>1,443,697</u>	3	סך כל הנכסים
			בניכוי - התחייבויות אחרות
44	30		מעסיקים
73,616	74,736	10	התחייבויות שוטפות אחרות
<u>73,660</u>	<u>74,766</u>		
<u><u>1,301,751</u></u>	<u><u>1,368,931</u></u>		סך כל הנכסים, נטו

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ליום 31 בדצמבר		ביאור
2013	2014	
אלפי ש"ח		
-	-	15 <u>התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות</u>
		11 <u>התחייבויות פנסיוניות</u>
17,996,000	19,504,000	התחייבויות צבורות
625,000	958,000	התחייבויות פנסיוניות בשל זכויות הצפויות להיצבר בקרן בניכוי דמי גמולים עתידיים
18,621,000	20,462,000	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות
(700,000)	(926,000)	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות מסוג ערד
(16,029,249)	(17,251,069)	שהקרן השקיעה בהן וצפויה להשקיע בהן בעתיד
(590,000)	(916,000)	11(ה) אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
1,301,751	1,368,931	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
		סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי
(17,514,000)	(17,505,000)	11 <u>גרעון אקטוארי לפני אומדן סיוע ממשלתי עתידי</u>
667,000	852,000	יתרת גרעון בסוף שנת המאזן הקודמת
(652,000)	(2,725,000)	התפתחויות דמוגרפיות וכלכליות
(6,000)	110,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון
(17,505,000)	(19,268,000)	שינויים אחרים בהנחות ובשיטות
		יתרת גרעון בסוף שנת המאזן
		11 <u>סיוע ממשלתי</u>
		<u>סיוע ממשלתי עתידי לפני שינוי בריביות ההיוון:</u>
139,000	116,000	סבסוד ממשלתי עתידי באמצעות אג"ח מיועדות שהונפקו לקרן
557,000	476,000	סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרן צפויה להשקיע בהן בעתיד
15,957,000	15,614,000	אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי
174,000	110,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי-העלאת גיל הפרישה
590,000	916,000	סיוע ממשלתי בגין כרית ביטחון
88,000	2,036,000	השפעת השינוי בריביות ההיוון על הערכת הסיוע הממשלתי העתידי
17,505,000	19,268,000	
-	-	יתרת גרעון בסוף שנת הדוח לאחר ניכוי סיוע ממשלתי
1,301,751	1,368,931	סך כל ההתחייבויות הפנסיוניות בניכוי סבסוד וסיוע ממשלתי ויתרת גרעון

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים

אלי לוי
מנהל חטיבת הכספים
עמיתים קרנות הפנסיה
הותיקות

יואב בן אור
המנהל המיוחד

אלי לוי
מנהל חטיבת הכספים
עמיתים קרנות הפנסיה
הותיקות

26 במרס, 2015
תאריך אישור הדוחות
הכספיים

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		ביאור	
2013	2014		
אלפי ש"ח			
1,170	196		<u>הכנסות (הפסדים)</u>
			ממזומנים ושוי מזומנים
		12	מהשקעות:
17,949	50,239		מניירות ערך שאינם סחירים, נטו
9,202	2,881		מניירות ערך סחירים, נטו
2,704	1,401		ממקרקעין
29,855	54,521		
489	958	13	<u>הכנסות אחרות, נטו</u>
31,514	55,675		סך כל ההכנסות
			<u>הוצאות</u>
13,288	11,074	14	הוצאות הנהלה וכלליות
18,226	44,601		עודף הכנסות נטו - עובר לדוחות תנועה בקרן הפנסיה

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

לשנה שהסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
1,218,655	1,301,751	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לתחילת השנה
		<u>תוספות לנכסים</u>
		דמי גמולים ממעסיקים ומעובדים עבור: פנסיה מקיפה
179,799	169,909	
18,226	44,601	עודף הכנסות- עובר מדוחות הכנסות והוצאות
		<u>תקבולים אחרים והעברות</u>
2,740	7,869	סיוע בגין אי העלאת גיל הפרישה לנשים
623,000	697,911	מקדמות בגין סיוע ממשלתי
19,088	12,393	תקבולים בגין רכישת זכויות ואחרות
22,622	24,085	תקבולים מקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
18,000	(57,000)	תוספת בגין התחייבות לסיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל פרישה
883,475	899,768	סך הכל תוספות לנכסים, תקבולים אחרים והעברות
		<u>תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות</u>
(773,698)	(802,133)	לגמלאים, נכים ושאיירים, נטו ⁽¹⁾
(18,360)	(20,974)	החזרים לעמיתים שפרשו, נטו
(8,321)	(9,481)	העברות לקרנות פנסיה, בעיקר בגין פנסיות משותפות והיוון
(800,379)	(832,588)	סך הכל תשלומים לגמלאים ולאחרים והעברות
83,096	67,180	תוספות לנכסים, נטו
1,301,751	1,368,931	סך נכסים, נטו לכיסוי התחייבויות פנסיוניות לסוף השנה

⁽¹⁾ לאחר ניכוי דמי ניהול - ראה ביאור 1 (ד') (2).

הביאורים המצורפים מהווים חלק בלתי נפרד מהדוחות הכספיים.

ביאור 1: - כללי

א. גרעון

הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק (ראה הגדרה בסעיף ב' להלן), אלמלא הסיוע כאמור היה לנתיב גרעון אקטוארי שגובהו נאמד לסך כ-19,268 מיליוני ש"ח (שנה קודמת - 17,505 מיליוני ש"ח).

גובה הגרעון האמור הינו אומדן והוא עשוי להשתנות, בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בווקטור הריביות והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים).

הגרעון יכוסה על ידי סיוע ממשלתי, לרבות כרית הביטחון כמפורט בביאור 11 (ה), שחלוקתו הסופית טרם נקבעה, בכפוף לגובה הסכום שהקרן תקבל מתוך הסיוע הממשלתי הכולל. סכום הסיוע הממשלתי צמוד לשיעור עלית המדד ונושא ריבית, כפי שקבע החוק. שווי הסיוע המהוון בווקטור הריביות ליום המאזן שחולק בין הקרנות מוערך בכ-195 מיליארדי ש"ח (שנה קודמת - 163 מיליארדי ש"ח).

לתאריך המאזן הסיוע הממשלתי (ללא כרית הביטחון) אינו מספיק לכיסוי מלוא סכום הגרעון דבר שיצר גרעון של כ-4.2% מסך כל ההתחייבויות של הקרן. הסיוע הממשלתי מתקבל בהתאם לשיקולי תזרים.

על פי הוראות התקנון האחד, במידה והגרעון האקטוארי יעלה על 5% מסך כל ההתחייבויות של הקרן, או כשנוצר גרעון אקטוארי בסכום העולה על 3% מההתחייבויות במשך שלוש שנים ברציפות, על קרן הפנסיה, בכפוף לאישורו של המפקח על הביטוח, להפעיל את מנגנון האיזון האקטוארי, כך שיופחתו זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים, בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגובה יתרת הגירעון.

יצויין כי באופן דומה, במידה וייווצר עודף אקטוארי בשיעור שיעלה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן, תהיה רשאית הקרן, בכפוף לאישור המפקח על הביטוח, להגדיל את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאיירים בהתאם לחלוקה שתקבע הקרן לעניין זה, בגין היתרה שעולה על 5% מסך כל התחייבויות הקרן כאמור.

ב. הגדרות

בדוחות כספיים אלה:

נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד).	"נתיב" או "החברה"
קרן פנסיה לעמיתים ותיקים של נתיב.	"הקרן" או "קרן הפנסיה"
הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ.	הראל ניהול קרנות או חברת הניהול
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981.	חוק הפיקוח
חוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל) - התשס"ה-2005.	חוק קופות הגמל
אגף שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.	אגף שוק ההון
הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.	הממונה
תקנות מס הכנסה (כללים לאישור ולניהול קופות גמל), התשכ"ד-1964.	תקנות מס הכנסה

ביאור 1: - כללי (המשך)

ב. הגדרות (המשך)

בדוחות כספיים אלה:

צדדים קשורים	כהגדרתם בגילוי דעת 29 של לשכת רואי חשבון בישראל.
מדד	מדד המחירים לצרכן כפי שמפרסמת הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה.
בעלי עניין	כהגדרתם בתקנות ניירות ערך (דוחות כספיים שנתיים), התש"ע – 2010.

ג. מגזרי הפעילות

הדוחות הכספיים מתייחסים למגזר הפעילות העיקרי של הקרן - ניהול קופת גמל לקיצבה לעמיתים שהצטרפו עד ליום 31 בדצמבר, 1994 לקרן פנסיה ותיקה (להלן - המועד הקובע).

על-פי תקנון קרן הפנסיה, העמיתים המבוטחים בפנסיה מקיפה זכאים לקיצבת זיקנה, נכות וקיצבה לשאיירי המבוטח והפנסיונר, הכל בהתאם ובכפוף להוראות תקנות הקרן.

בהתאם להחלטת הממשלה מיום 29 במרס, 1995 ותקנות מס הכנסה, קרן הפנסיה היא קרן סגורה. בהתאם להוראות הדין לא ניתן לצרף עמיתים חדשים לקרן הפנסיה, כמו גם ליתר קרנות הפנסיה לעמיתים ותיקים, אלא אם היו להם זכויות פנסיוניות בקרן פנסיה ותיקה אחרת שאינה מאוזנת על בסיס אישי או אצל מעביד שעל עובדיו חל הסדר פנסיה תקציבית לפני 31 בדצמבר, 1994 ולא חלפו עשרים וארבעה חודשים מאז הפסקת החברות בקרן הפנסיה, או ממועד הפסקת צבירת הזכויות לפנסיה תקציבית, וכל זאת בכפוף להוראות תקנון הקרן.

ד. תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הותיקות הגרעוניות

1. הסדרי החקיקה - כללי

ביום 29 במאי 2003 התקבל בכנסת חוק התכנית הכלכלית להבראת כלכלת ישראל תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב והמדיניות הכלכלית לשנות הכספים 2003 ו-2004, התשס"ג-2003 (להלן - חוק התכנית הכלכלית). במסגרת זו תוקן גם חוק הפיקוח והוסף לו פרק חדש ז'1, לצורך החלת התכנית להבראת קרנות הפנסיה הותיקות הגרעוניות.

בפרק ז'1 לחוק נקבע, בין היתר: מינוי מנהל מיוחד לקרנות, גיבוש תכנית הבראה וקביעת הסיוע הממשלתי. המטרה היא "לטפל בגרעון האקטוארי של קרנות הפנסיה הותיקות, כדי להביאן לאיזון אקטוארי באמצעות שינויים בזכויות ובחובות של העמיתים ומתן סיוע ממשלתי שיאפשר להן לשלם קצבאות לעמיתיהן, והכל בהתחשב ביכולת משק המדינה ותוך יצירת אחידות במערך הזכויות" (כאמור בסעיף 78 לחוק הפיקוח).

בנוסף, כללה תוכנית ההבראה: העלאת שיעור דמי הגמולים, גביית סכומים בשיעור הקבוע בחוק הפיקוח מהתשלומים המועברים לעמיתים, האחדת מערך הזכויות באמצעות קביעת תקנון אחיד ומנגנון איזון אקטוארי, העלאת גיל הפרישה והקצאת סיוע ממשלתי לכיסוי גרעון הקרנות. כמו כן, בוצעו שינויים בתקנות ההשקעה.

2. ניהול הקרן

על-פי הוראות החוק יהיו למנהל המיוחד כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים בקרן, לדירקטוריון, לועדות הדירקטוריון ולדירקטורים. כפועל יוצא המנהל המיוחד הוא האחראי לניהול הקרן וכן להתוויית המדיניות ולפיקוח על דרכי ביצועה ועליו לפעול לביצוע הוראות חוק הפיקוח והגשמת מטרותיו.

ביאור 1: - כללי (המשך)

ד. תוכנית להבראת קרנות הפנסיה הותיקות הגרעוניות (המשך)

2. ניהול הקרן (המשך)

עם מינויו של המנהל המיוחד חדלו מלפעול מוסדות הקרן וועדותיה, למעט ועדת השקעות חדשה שמונתה על-פי תקנות מס הכנסה והוראות הממונה.

כמו כן מונתה, בהתאם לחוק הפיקוח, לכל הקרנות הותיקות שבהסדר ועדת מינהלה של שלושה חברים בראשות שופט בדימוס. לועדת המינהלה כל הסמכויות הנתונות לועדת הנהלה, בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי אישור הדוחות הכספיים ומינוי רואה חשבון. בנוסף, תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע מהלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

תפעולה של הקרן מבוצע במיקור חוץ בהתאם להסכם ניהול שנחתם ביום 2 באפריל, 1996 בתחולה מיום 1 בינואר, 1996, בין נתיבות פנסיה בע"מ לנתיב ולפיו מספקת נתיבות לנתיב את כל השירותים הנדרשים להפעלת קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים של נתיב, לרבות שרותי כח אדם, שכר טרחה ליועצים ולנותני שירותים חיצוניים ועל שירות שיידרש לטיפול בעמיתים ובגמלאים ולניהול אמצעי הקרן ומוסדות נתיב. עבור שירותים אלו זכאית נתיבות לקבל מנתיב דמי ניהול בהתאם לתקרה המותרת על ידי אגף שוק ההון. בשנת 2002 פרסם אגף שוק ההון תיקון להוראות לניהול קרנות פנסיה וותיקות, שנכנס לתוקף בשנת 2003, המפחית את תקרת ההוצאות (דמי ניהול) לשיעור שלא יעלה על 3.5% מדמי הגמולים השוטפים (מקודם 4%) בתוספת שיעור שלא יעלה על 1.5% מתשלומי הפנסיה השוטפים (מקודם 2.5%) וכן 25 ש"ח מכל עמית שהקפיא את זכויותיו לתקופה העולה על שנה (מקודם - 20 ש"ח, צמוד למדד המחירים לצרכן).

ביום 30 בדצמבר 2004 רכשה הראל השקעות בביטוח בע"מ, מקבוצת הביטוח "הראל" את השליטה בנתיבות פנסיה בע"מ. הסכמי הניהול טרם הרכישה נשאו בתוקפם. שמה של נתיבות פנסיה בע"מ שונה ל-"הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ" (להלן-"הראל").

בסיכום דברים מיום 17.11.2014, נקבע כי תקופת מתן שירותי הניהול שיוענקו ע"י חברת הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ לקרן, תוארך עד ליום 28.2.2017. כמו כן הוסכם ע"י הצדדים על מתן הנחה של כ 20% בדמי הניהול, ביחס לאלו ששולמו בשנת 2013, וזאת החל מיום 30.6.2014. לאחר מועד סיום הארכה תהיה רשאית הקרן לסיים את ההתקשרות בהודעה מראש של 30 ימים.

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית

א. כללי חשבונאות

הדוחות הכספיים ערוכים לפי כללי החשבונאות והדיווח, אשר נקבעו בהתאם להוראות הממונה, ובתקנות מס הכנסה עיקרי המדיניות החשבונאית המפורטת להלן יושמה בדוחות הכספיים בעקביות, בכל התקופות המוצגות.

ב. מטבע הפעילות ומטבע חוץ

1. מטבע הפעילות ומטבע הצגה
הדוחות הכספיים מוצגים בשקלים, מטבע הפעילות של הקרן. מטבע הפעילות שהוא המטבע המשקף באופן הטוב ביותר את הסביבה הכלכלית שבה פועלת הקרן ואת עסקאותיה, ולפי מטבע זה נמדדים מצבה הכספי ותוצאות פעולותיה.

2. עסקאות, נכסים והתחייבויות במטבע חוץ
עסקאות הנקובות במטבע חוץ (מטבע השונה ממטבע הפעילות) נרשמות עם ההכרה הראשונית בהן לפי שער החליפין במועד העסקה. לאחר ההכרה הראשונית, נכסים והתחייבויות כספיים הנקובים במטבע חוץ מתורגמים בכל תאריך מאזן למטבע הפעילות לפי שער החליפין במועד זה. הפרשי שער, נזקפים לדוח הכנסות והוצאות. נכסים והתחייבויות לא כספיים הנקובים במטבע חוץ ומוצגים לפי שווי הוגן מתורגמים מחדש למטבע הפעילות בהתאם לשער החליפין במועד שבו נקבע השווי ההוגן. נכסים והתחייבויות לא כספיים המוצגים לפי עלות מתורגמים לפי שער החליפין במועד העסקה.

3. פריטים כספיים צמודי מדד
נכסים והתחייבויות כספיים הצמודים על פי תנאיהם לשינויים במדד המחירים לצרכן בישראל (להלן - המדד) מותאמים לפי המדד הרלוונטי, בכל תאריך מאזן, בהתאם לתנאי ההסכם. הפרשי הצמדה הנובעים מההתאמה כאמור, נזקפים לדוח הכנסות והוצאות.

ג. שערי החליפין וההצמדה

להלן פרטים על מדד המחירים לצרכן ושער החליפין של הדולר של ארה"ב:

שער החליפין היציג של הדולר בש"ח	המדד בגין חודש נובמבר בנקודות (*)	ליום
3.889	223.4	31.12.2014
3.471	223.6	31.12.2013
3.733	219.4	31.12.2012
%	%	שיעורי השינוי בשנת
12.04	(0.10)	2014
(7.02)	1.91	2013
(2.30)	1.44	2012

(*) המדד לפי בסיס ממוצע 1993 = 100.

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הערכת נכסים והתחייבויות

1. מזומנים ושווי מזומנים
שווי מזומנים נחשבים על ידי הקרן כהשקעות שנזילותן גבוהה, הכוללות פקדונות בתאגידים בנקאיים לזמן קצר, שתקפותם המקורית אינה עולה על שלושה חודשים ממועד ההשקעה ואשר אינם מוגבלים בשעבוד.
2. השקעות נכללו כדלקמן:
  - פקדונות בבנקים, אגרות חוב מיועדות מסוג מירון ואגרות חוב אחרות בלתי סחירות
  - אגרות חוב מיועדות מסוג ערד
  - לפי שווי הוגן המחושב לפי מודל המבוסס על היוון תזרימי המזומנים, כאשר שיעורי הריבית להיוון נקבעים על-ידי חברה המספקת ציטוט ריביות ביחס לדירוגי הסיכון השונים.
  - לפי שווי בבורסה ליום המאזן.
  - לפי הערכת שווי ליום המאזן.
  - לפי שווי הוגן, על בסיס הערכת שמאי מקרקעין.
  - נכילות לפי המדד שפורסם לאחרונה לפני תאריך המאזן.
  - יתרות צמודות למדד המחירים לצרכן
  - יתרות הנקובות במטבע חוץ או צמודות לשער מטבע חוץ
  - לפי השער היציג לתאריך המאזן.
3. סיוע ממשלתי
הסיוע הממשלתי נכלל במאזן לפי כללים שנקבעו בסעיף 78' לחוק הפיקוח (ראה גם ביאור 11 ד' - סיוע ממשלתי).
4. התחייבויות פנסיוניות
ההתחייבויות הפנסיוניות לעמיתים פעילים, מוקפאים ולגימלאים כוללת את אומדן ההתחייבויות שנצברו ליום המאזן ואת עודף ההתחייבויות הצפויות להיצבר בעתיד בגין עמיתים פעילים על הערך הנוכחי של דמי הגמולים הצפויים מאותם עמיתים. ההתחייבויות מוצגות על פי דוח אקטוארי שנערך על ידי האקטואר המוסמך אלון גבריאלי. (שנה קודמת האקטוארית החיצונית ויקטוריה פטשניקוב ההתחייבויות הפנסיוניות מחושבות לפי ריבית היוון על פי טבלת ריביות משתנה לאורך השנים בהתאם לתשואת אג"ח ממשלתיות שנבחרו כמדגם מייצג, המשקפות תשואות חסרות סיכון הצפויות לאורך התקופה (להלן - ווקטור ריביות - ראה ביאור 11 א').
נתוני ההתחייבויות הפנסיוניות תואמים את הדוח האקטוארי. על כן, יש לראות בדוח האקטוארי השלמה הכרחית לנתוני הדוחות הכספיים.

ביאור 2: - עיקרי המדיניות החשבונאית (המשך)

ד. הערכת נכסים והתחייבויות (המשך)

5. ירידת ערך נכסים לא פיננסיים

הקרן בוחנת את הצורך בירידת ערך ביתרה בדוחות הכספיים של נכסים לא פיננסיים (רכוש קבוע ונכסים בלתי מוחשיים) כאשר ישנם סימנים כתוצאה מאירועים או שינויים בנסיבות המצביעים על כך שהיתרה בדוחות הכספיים אינה בת-השבה. במקרים בהם שהיתרה בדוחות הכספיים של הנכסים הלא פיננסיים עולה על הסכום בר-ההשבה שלהם, מופחתים הנכסים לשווי בר-ההשבה שלהם. השווי בר-ההשבה הוא הגבוה מבין מחיר המכירה, נטו ושווי שימוש. בהערכת שווי השימוש מהוונים תזרימי המזומנים הצפויים לפי שיעור נכיון לפני מס המשקף את הסיכונים הספציפיים לכל נכס. הפסדים מירידת ערך נזקפים לדוח רווח והפסד.

ה. שיטת רישום דמי גמולים, תשלומים לגימלאים, נכים ושאיירים

דמי גמולים ותשלומים לגימלאים, נכים ושאיירים, נרשמים על בסיס צבירה. הכנסות מהשקעות ואחרות והוצאות, נרשמות על בסיס צבירה.

ו. אומדנים בעריכת הדוחות הכספיים

דוחות כספיים של קרנות פנסיה מושתתים על אומדנים והנחות, שלהם השפעה מהותית על הנתונים המדווחים. האמור מתייחס במיוחד להנחות המשמשות בקביעת המחויבות הפנסיונית. הנחות אלה מתייחסות, בין השאר, לתוחלת החיים בעתיד הן של המבוטחים והפנסיונרים והן של שאיריהם הזכאים לקבל קצבאות לאחר פטירת המבוטחים, לשיעור היציאה לנכות, לשיעור ההשתנות בעתיד של עליית השכר של העמיתים, לאפשרות של שינויים בעתיד בתנאי הסדרי הגימלאות, להסתברות של פרישה של עמיתים בתנאים שאינם מזכים אותם בפנסיה, להקפאת זכויות, לעלויות התפעול המשוערות בעתיד של הקרן, לשיעור התשואה הצפוי על ההשקעות, לשיעור הניכוי הראוי של סכום המחויבות הפנסיונית בתנאי שוק משתנים וכדומה. ההנחות האקטואריות הבסיסיות שלפיהן נמדדת המחויבות, נקבעו על ידי משרד האוצר ועל פי שינויים בהנחות כתוצאה ממחקרים שנעשו באישור ובהסכמת משרד האוצר. לאור כל זאת, התוצאות בפועל עשויות להיות שונות במידה משמעותית ביותר מהתוצאות המוצגות בדוחות הכספיים והמתבססות על פי האומדנים שנלקחו.

ביאור 3: - נכסים לפי בסיס הצמדה

סה"כ	בהצמדה למטבע חוץ	ללא תנאי הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	
אלפי ש"ח				
ליום 31 בדצמבר, 2014				
<u>רכוש שוטף</u>				
159,966	1	159,965	-	מזומנים ושווי מזומנים
34,644	-	34,644	-	חייבים ויתרת חובה
<u>השקעות</u>				
<u>ניירות ערך שאינם סחירים</u>				
473,306	-	-	473,306	אגרות חוב ממשלתיות
144	-	144	-	מניות וניירות ערך אחרים
<u>ניירות ערך סחירים</u>				
633,397	-	633,397	-	אגרות חוב ממשלתיות
13,700	-	13,700	-	<u>מקרקעין</u>
4,540	-	4,540	-	<u>רכוש אחר</u>
124,000	-	-	124,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
<u>1,443,697</u>	<u>1</u>	<u>846,390</u>	<u>597,306</u>	סך כל הנכסים

ביאור 3: - נכסים לפי בסיס הצמדה (המשך)

סה"כ	בהצמדה למטבע חוץ	ללא תנאי הצמדה	בהצמדה למדד המחירים לצרכן	
אלפי ש"ח				
ליום 31 בדצמבר, 2013				
רכוש שוטף				
80,562	1	80,561	-	מזומנים ושווי מזומנים
29,110	-	29,110	-	חייבים ויתרת חובה
השקעות				
ניירות ערך שאינם סחירים				
460,833	-	-	460,833	אגרות חוב ממשלתיות
1,844	-	1,844	-	מניות וניירות ערך אחרים
ניירות ערך סחירים				
605,653	-	605,653	-	אגרות חוב ממשלתיות
12,300	-	12,300	-	מקרקעין
4,109	-	4,109	-	רכוש אחר
181,000	-	-	181,000	סיוע ממשלתי עתידי בגין אי העלאת גיל הפרישה
1,375,411	1	733,577	641,833	סך כל הנכסים

ביאור 4: - מזומנים ושווי מזומנים

הרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
80,562	159,966

פקדונות לזמן קצר

ביאור 5: - חייבים ויתרות חובה

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
13,751	13,723
11,542	14,246
1,813	786
2,004	2,090
-	3,799
29,110	34,644

מעסיקים (הרכב להלן)
בגין פנסיות משותפות
צדדים קשורים (ראה ביאור 16)
אחרים
סיוע בגין אי העלאת גיל הפרישה

ב. הרכב חובות מעסיקים:

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
13,007	13,370
744	353
13,751	13,723

בגין חודש דצמבר
לפני שנת הדוח

ביאור 6: - ניירות ערך שאינם סחירים

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
52,238	32,366	אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג מירון
408,595	440,940	אגרות חוב ממשלתיות מיועדות מסוג ערד
460,833	473,306	
1,844	144	מניות וניירות ערך אחרים (ראה ג' להלן)
462,677	473,450	

1. קביעת השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים

השווי ההוגן של נכסי חוב שאינם סחירים, הנמדדים בשווי הוגן דרך דוח הכנסות והוצאות נקבע באמצעות היוון אומדן תזרימי המזומנים הצפויים בגינם. שערי ההיוון מתבססים בעיקרם על התשואות של אגרות חוב ממשלתיות והמרווחים של אגרות חוב קונצרניות כפי שנמדדו בבורסה לניירות ערך בתל אביב. ציטוטי המחירים ושיעורי הריבית ששימשו להיוון נקבעים על ידי חברה שזכתה במכרז, שפורסם על ידי משרד האוצר, להקמה ולתפעול של מאגר ציטוטי מחירים ושערי ריבית לגופים מוסדיים.

בקשר לכך, יצוין כי בהתאם למכתב שפרסם משרד האוצר בחודש ספטמבר 2014 החליטה ועדת המכרזים להכריז על חברת מרווח הוגן בע"מ ("מרווח הוגן") כזוכה במכרז. כמו כן צוין במכתב כי על לוחות הזמנים להטמעת מודל מרווח הוגן המעודכן תצא הודעה נפרדת. בשלב זה, אין ביכולת החברה להעריך את השפעת השינוי הצפוי במתודולוגיה על השווי ההוגן של נכסי חוב לא סחירים והאם תהיה השפעה כאמור.

2. אגרות החוב המיועדות מסוג "ערד" הוצגו בדוחות הכספיים בהתאם לחוזר גופים מוסדיים 2011-9-2 מיום 16 במרס 2011.

החוזר מפנה למודל השערוך שנקבע על-ידי החברה הזוכה במכרז לציטוט מחירים פרטניים ושערי ריבית עבור גופים מוסדיים. מודל השערוך שקבעה חברת "מרווח הוגן" כולל פרמיית סבסוד ממשלתית כך שתזרים המזומנים המהוון בריבית המתאימה מהמטריצה, בתוספת פרמיית הסבסוד מביא למחיר אגרת החוב במועד ביצוע העסקה. פרמיה זו נשארת קבועה עד למועד פדיון הנכס, ומשמשת לצורך שיערוך האגרת עד מועד פדיונה הסופי. בהתאם למודל שיערוך זה, אגרות חוב מסוג ערד מוצגות בדוחות הכספיים בסכום נמוך מהשווי ההוגן לתאריך המאזן.

בדוחות האקטואריים הוצגו אגרות החוב המיועדות מסוג "ערד" בהתאם להוראות חוזר פנסיה 2006-3-4 מיום 14 ביוני 2006 הקובע שיטה דומה אך ללא התחשבות בפרמיית הסבסוד, כך שהשווי המוצג בדוחות האקטואריים גבוה יותר מהשווי המוצג בדוחות הכספיים. הפער בין שתי השיטות מגיע, ביום המאזן, לסך של כ-124,488 אלפי שקלים.

פער זה נכלל בדוחות הכספיים כניכוי מההתחייבות האקטואריות בסעיף "סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות מסוג ערד שהקרון השקיעה בהן או צפויה להשקיע בהן בעתיד", כך שלשוני בין שתי השיטות אין השפעה על הסיוע ממשלתי.

ביאור 6: - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ב. אגרות חוב שאינן סחירות

1. התפלגות אגרות החוב לפי מועד הפדיון שלאחר תאריך המאזן

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	
26,374	18,629
11,296	8,850
9,208	8,619
8,957	3,935
4,078	-
-	-
-	-
400,920	433,273
<u>460,833</u>	<u>473,306</u>

בשנה הראשונה
בשנה השניה
בשנה השלישית
בשנה הרביעית
בשנה החמישית
מעל 5 שנים ועד 7 שנים
מעל 7 שנים ועד 10 שנים
מעל 10 שנים ועד 15 שנים

2. תקופה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
שנים	
8.90	8.85

צמודות למדד

3. תשואה ממוצעת משוקללת

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
אחוזים	
3.85	3.30

צמודות למדד

ג. מניות וניירות ערך אחרים

ליום 31 בדצמבר		הערה
2013	2014	
אלפי ש"ח		
-	-	
9	9	1
1,835	135	2
-	-	3
<u>1,844</u>	<u>144</u>	

חברות חלקות בנות שבבעלותן נכסי מקרקעין

קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וח.ב.ע - השקעות חברת עובדים בע"מ

מועדוני חברת כ.נ.ס בע"מ

מרכז משען בע"מ

יתרה לסוף השנה

ביאור 6: - ניירות ערך שאינם סחירים (המשך)

ג. מניות וניירות ערך אחרים (המשך)

1. קרן השקעות של חברת העובדים בע"מ וחברת ח.ב.ע. - השקעות חברת עובדים בע"מ

הקרן מחזיקה במניותיהן של ח.ב.ע. השקעות חברת העובדים בע"מ ושל קרן ההשקעות חברת העובדים בע"מ. רובן המכריע של המניות מוחזק על ידי חברה לנאמנות של חברת העובדים בע"מ.

המניות מוצגות לפי הערכת שווי כלכלית ליום 31 בדצמבר, 2002 מותאמות למדד ליום 31 בדצמבר, 2003.

2. מועדוני חברת כ.נ.ס בע"מ

הקרן מחזיקה 1/3 ממניות מועדוני חברת כ.נ.ס. בע"מ (להלן "כ.נ.ס.") ביחד עם שתי חברות נוספות. כ.נ.ס. תפעלה מועדון פנסיונרים פעיל במימון חלקי של המשתתפים בפעילות (הפנסיונרים) ובחלקו על ידי שלוש השותפות. המועדון כולל שתי קומות, כל אחת על שטח של כ- 300 מ"ר ומרתף ששטחו כ- 120 מ"ר.

פעילות המועדון והנכס נמכרו תמורת 7.35 מיליון ש"ח בתוספת מע"מ. בכוונת בעלי המניות לפרק את החברה. שווי הנכס הועמד על הערכה לחלקה של הקרן ביתרת המזומנים הצפויה בחברה בניכוי הוצאות צפויות.

3. מרכז משען

מרכז משען בע"מ (להלן - "משען") היא חברה פרטית, ללא כוונת רווח, הרשומה ברשם ההקדשים הציבוריים מחודש פברואר, 2000, כחברה לתועלת הציבור.

בהתאם לתקנון משען זכותן של הקרנות כחבר רגיל, היא להשתתף ולהצביע באסיפה הכללית. זכויות הקרנות אינן ניתנות להעברה ואין להן זכויות ברווחים ובדיבידנדים שיחולקו, אם יחולקו, בעת פירוקה.

להערכת הקרנות, בהסתמך על חוות דעת כלכלית משפטית שקיבלו, לחברותן במשען אין ערך כלכלי ממשי אולם הן שומרות על זכותן להעלות טענות בעניין זה בעתיד.

ביאור 7: - ניירות ערך סחירים

א. הרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
<u>605,653</u>	<u>633,397</u>	אגרות חוב ממשלתיות (ראה ב' להלן)

ב. אגרות חוב

1. התפלגות לפי מועדי פדיון לאחר תאריך המאזן

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
<u>605,653</u>	<u>633,397</u>	תוך שנה

2. תקופה ממוצעת לפדיון

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
שנים		
0.52	0.90	בלתי צמודות

3. התשואה הממוצעת המשוקללת לפדיון

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אחוזים		
0.95	0.28	בלתי צמודות

ביאור 8: - מקרקעין

א. מקרקעין: להלן התנועה

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
9,600	12,300	שווי לתחילת השנה
2,700	1,400	עליית (ירידת) ערך
<u>12,300</u>	<u>13,700</u>	שווי לסוף שנה

ב. הקרקע בנתניה הרשומה על שם חברות גוש-חלקה בבעלות הקרן, שוערכה לפי הערכת שווי שביצעה שמאית מקרקעין מוסמכת ליום 31 בדצמבר 2014 השמאית נחמה בוגין. (שנת 2013- השמאי דרורי שקד).

ביאור 9: - רכוש אחר

א. ההרכב - 2014

סה"כ	תכנה (2) אלפי ש"ח	טיוב נתונים (1)	
<u>עלות</u>			
18,030	4,109	13,921	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
446	431	15	תוספות
<u>18,476</u>	<u>4,540</u>	<u>13,936</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014</u>
<u>פחת שנצבר</u>			
13,921	-	13,921	יתרה ליום 1 בינואר, 2014
15	-	15	תוספות במשך השנה
<u>13,936</u>	<u>-</u>	<u>13,936</u>	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2014</u>
<u>4,540</u>	<u>4,540</u>	<u>-</u>	<u>יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2014</u>
	<u>-</u>	<u>-</u>	שיעור הפחת השנתי באחוזים

ביאור 9: - רכוש אחר (המשך)

ב. ההרכב – 2013

סה"כ	תכנה (2) אלפי ש"ח	טיוב נתונים (1)	
<u>עלות</u>			
17,503	3,590	13,913	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
527	519	8	תוספות
18,030	4,109	13,921	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013</u>
<u>פחת שנצבר</u>			
13,913	-	13,913	יתרה ליום 1 בינואר, 2013
8	-	8	תוספות במשך השנה
13,921	-	13,921	<u>יתרה ליום 31 בדצמבר, 2013</u>
			<u>יתרה מופחתת ליום 31 בדצמבר, 2013</u>
4,109	4,109	-	
			שיעור הפחת השנתי באחוזים
	-	-	

1. במחצית הראשונה של שנת 2009 הסתיים פרויקט טיוב הנתונים. חברת די בי קיו שעסקה במתן שרותי טיוב לקרנות הפנסיה סיימה את פעילותה. בהתאם, הועמסה עלות הטיוב על הקרנות על פי משקלות סופיים ונרשמה בסעיף רכוש אחר. עד לשנת 2012 הופחתו עלויות הטיוב במלואם.

2. אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ (להלן - החברה) הינה חברה בת המוחזקת בעקיפין בשיעור 100% על ידי מבטחים מוסד לביטוח סוציאלי של העובדים בע"מ (בניהול מיוחד) (להלן - מבטחים). החברה נותנת שרותי מחשוב שוטפים ותמיכה וליווי בהקמת מערכת הליבה החדשה לניהול זכויות (להלן - "מערכת מפנה"). התוכנה החדשה טרם הופעלה בקרן.

ביאור 10: - התחייבויות שוטפות אחרות

הרכב:

ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
67,085	69,439	פנסיה לתשלום
1,150	1,259	צדדים קשורים (ראה ביאור 16)
194	107	פנסיות משותפות
2,515	2,609	מוסדות
2,772	1,322	אחרות
73,616	74,736	

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי

א. התחייבויות הפנסיוניות

1. ההתחייבויות האקטואריות המוצגות במאזן לימים 31 בדצמבר, 2014 ו-2013 מייצגות את הערך המהוון של ההתחייבויות, לתשלומי פנסיה ופדיון הזכויות בעתיד, לפנסיונרים, עמיתים פעילים ולעמיתים בלתי פעילים ובניכוי הערך המהוון של דמי גמולים עתידיים כפי שחושב ונכלל בדוח האקטוארי של הקרן.

הדוח נערך בהתאם להנחיות אגף שוק ההון ביטוח וחסכון במשרד האוצר, לרבות הוראות דיווח כספי לקרנות פנסיה ותיקות להן מונה מנהל מיוחד.

2. ווקטור ריביות

בהתאם להוראות הממונה על שוק ההון, שיעורי הריבית להיוון לצורך הכנת המאזן האקטוארי כחלק מהדיווח הכספי של הקרן יקבעו לפי שיעורי ריבית שונים המשתנים מתקופה לתקופה בהתאם לעיתוי התשלום או התקבול הספציפי הצפוי. סדרת שיעורי ריבית חסרת סיכון אלו מהווה את ווקטור הריביות (להלן - "ווקטור ריביות"). הווקטור נקבע על פי שיערי היוון מצוטטים על ידי חברה מצטטת שנבחרה לצורך כך על ידי משרד האוצר.

היוון לפי ווקטור ריביות מתבצע על ידי היוונים של תשלומים או הכנסות עתידיות בכל תקופה לפי הנחת שיעורי תשואה חסרת סיכון ריאלית הצפויה לתקופה הנבחרת.

מאחר ומשך החיים הממוצע של התחייבויות הקרנות ארוך יותר מאשר משך החיים הממוצע של הנכסים, ומאחר ולשינויים בווקטור הריביות השפעה מהותית ביותר על ערך נתונים אלו השינויים בווקטור משפיעים באופן מהותי על הגירעון/עודף אקטוארי.

השימוש בווקטור הריביות נעשה החל ממאזן שנת 2005.

בתקופה שעברה מאז אנו עדים לשינויים מהותיים בווקטור הריביות ממאזן למאזן המביאים לתנודתיות גבוהה במצב האקטוארי של הקרנות. ווקטור הריביות מופיע בדוחות האקטוארים בלוח 1 שכותרתו "שיעור תשואה חסרת סיכון".

3. סיוע ממשלתי בגין אי-העלאת גיל פרישה לנשים לגיל 67

הסיוע הממשלתי בגין אי-העלאת גיל קצבת זקנה לנשים לגיל 67 נקבע בסעיף 78(ב)(8) לחוק הפיקוח. הסיוע האמור יינתן ככל שגיל קצבת הזקנה של נשים הקבוע כיום בנספח א' לתקנון האחד לא יועלה לגיל 67, וזאת בשל הפרש בהתחייבויות הקרנות בין גיל 67 כגיל הפרישה לנשים לבין גיל פרישה העומד על 64 נשים שנולדו בחודש מאי 1953 ואילך. היה וגיל הפרישה האמור יועלה, יבוצעו ההתאמות הנדרשות.

בהתאם להוראות סעיפים 78(ב)(8) ו-78(א)(2) לחוק הפיקוח, הסיוע בשל אי-העלאת גיל פרישה אישה לגיל 67 כאמור ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בסעיף 78(א)(1) לחוק הפיקוח.

סיוע בשל ההשגחה בהעלאת גיל הפרישה מגיל 62 לנשים - בסעיף 3.3 לסיכום הדברים מיום 5 בינואר 2004 בין שר האוצר דאז לבין יו"ר ההסתדרות הכללית דאז נקבע כי ככל שלא תתקבל החלטת הוועדה הנזכרת באותו סעיף, עד יום 30.6.2009, לעניין מקורות המימון שיידרשו, ככל שיידרשו, לכיסוי העלות הנובעת מהשהיית העלאת גיל פרישה מגיל 62 לאישה, ייוסף הסכום בגין העלות האמורה לסיוע הממשלתי.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

א. ההתחייבויות הפנסיוניות (המשך)

3. מאחר שלא הוקמה הוועדה הנזכרת בסעיף 3.3 לסיכום הדברים ולא התקבלה החלטה עד המועד האמור באותו סעיף, ייוסף לסיוע הממשלתי הקבוע בחוק הפיקוח סיוע בשל ההשהיה לעניין העלאתו של גיל פרישה בגיל 62 לאישה שנולדה בתקופה שבין חודש מאי 1947 לבין חודש דצמבר 1949, לעומת גיל הפרישה לאישה כפי שהוצע בהצעת חוק גיל פרישה המקורית.

ביום 29.12.2010 נקבעו בידי הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, על דעת הממונה על התקציבים במשרד האוצר, כללים לעניין העברת הסיוע בשל השהיית ההעלאה של גיל הפרישה.

בשנת 2014 נרשמה מקדמה על חשבון הסיוע האמור לאותה שנה בסך של כ- 7,869 אלפי ש"ח (שנה קודמת 2,740 אלפי ש"ח).

4. ההשהיה בהעלאת גיל הפרישה לנשים בעקבות תיקון מס' 9 לתקנון האחיד

בינואר 2012 הורה המפקח על הביטוח, בתוקף סמכותו לפי סעיף 78 לחוק הפיקוח, על תיקון נספח א' לתקנון האחיד (תיקון מס' 9 לתקנון), שעניינו גיל קצבת זקנה בקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. בעקבות התיקון האמור לנספח א' לתקנון, נקבעה השהיה נוספת בהעלאת גיל הפרישה לנשים מגיל 62, במשך חמש שנים, החל בשנת 2012 ועד לשנת 2016. תחילתו של התיקון ביום 1 בינואר 2012.

5. המודל להעמסת דמי ניהול

מאז שנת 2009 הקרנות מעמיסות את הוצאות התפעול בין הקרנות לפי מודל העמסת עלויות, אשר כולל משקולות שונות הניתנות לפנסיונרים, עמיתים פעילים, עמיתים בלתי פעילים, אירועי פדיון, אירועי פרישה, היקף הנכסים המנוהלים ומספר המעסיקים בכל קרן. במהלך שנת 2014 ערכו הקרנות בדיקה יסודית למודל העמסת העלויות האמור. הבדיקה אשררה את המודל במלואו, לצד המלצה לתוספת משקולת עבור פרישות של אוכלוסיות מיוחדות. אשרור המודל, כמו גם תוספת המשקולת כאמור, אושרה לשימוש על ידי ועדת המנהלה של הקרנות וכן על ידי אגף שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר, אשר אישר גם את השימוש במודל לצורך הערכת הוצאות הניהול העתידיות בתחזיות האקטואריות.

6. שינוי הנחות אקטואריות

בהכנת הדוחות האקטואריים נעשה שימוש בהנחות אקטואריות חדשות. השפעת השינויים על ההתחייבויות של הקרן היא כלהלן:

הקטנת הגדלת הגרעון במיליוני ש"ח	שינוי בהנחות אקטואריות
(44)	שיעורי נישואין
(72)	שיעורי התפתחות שכר אישי
(1)	שינוי הנחת שיעורי יציאה לנכות
(100)	שיעורי עזיבה
(30)	שינוי הנחת שיעורי הקפאה
(247)	סך הכל הקטנת גרעון אקטוארי

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ב. הרכב ההתחייבויות הפנסיוניות

ליום 31 בדצמבר	
2013	2014
מיליוני ש"ח	
9,927	10,773
5,467	5,973
2,602	2,758
<u>17,996</u>	<u>19,504</u>
2,168	2,296
(1,543)	(1,338)
<u>625</u>	<u>958</u>
<u><u>18,621</u></u>	<u><u>20,462</u></u>

התחייבויות פנסיוניות צבורות:

לפנסיונרים
לעמיתים פעילים
לעמיתים מוקפאי זכויות

התחייבויות עתידיות:

זכויות שייצברו לעמיתים פעילים
בניכוי דמי גמולים עתידיים

ג. הערות והמלצות אקטואר

החישובים בדוח האקטוארי התבססו על נתונים מקבצים שנשלפו ליום 31 באוקטובר 2014 והחבות האקטוארית הותאמה ליום 31 בדצמבר 2014 על בסיס ההנחות במודל.

בהתאם להחלטת הממשלה הקרנות צפויות לקבל את חלקן היחסי בתמיכת המדינה לקרנות הפנסיה הוותיקות הגירעוניות שבהסדר. החלוקה הסופית תיקבע ע"י הממונה. בשלב זה הסיוע הישיר המופיע בדו"ח האקטוארי נקבע בחלוקה רעיונית לצורך המאזן הנוכחי בלבד. חלוקה זו תשתנה בעתיד בהתאם לקביעת הממונה.

הדוחות האקטוארים מצורפים לדוחות הכספיים וכוללים מידע מפורט בעניין הערכה האקטוארית.

שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי

1. סבסוד ממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות

ביטוי בדוחות לשנים 2013 ו-2012 של גובה הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות (להלן - ערך הסובסידיה) נעשה על-פי הוראות הממונה על שוק ההון בחוזר פנסיה 2006-3-4 וחוזר 2010-3-3, בהתאם להפרש שבין תשואות כל האג"ח המיועדות ("מירון" ו"ערד") לבין ווקטור הריביות וכמפורט להלן:

א. התאמת שערון אג"ח מיועדות מסוג "מירון" לאומדן שווי הוגן:

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי בכל האג"ח מסוג "מירון" מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה הצפויה בגין אג"ח מירון שהונפקו בתשואה אפקטיבית של 5.57% לבין ווקטור ריביות.

סבסוד זה בסך כ-3 מיליוני ש"ח הוצג כחלק מנכסי הקרן (שנה קודמת כ-6 מיליוני ש"ח) ורובו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר.

ב. סבסוד ממשלתי באג"ח מיועדות מסוג "ערד" שהקרן השקיעה בהן וצפויה להשקיע בהן בעתיד:

על פי תקנות ההשקעה הקרן מחויבת לרכוש אג"ח מיועדות מסוג "ערד" כך ששיעור האג"ח המיועדות הכולל יהיה 30% מנכסיה. הדוח האקטוארי חושב, כבעבר, על פי ההנחה שאגרות החוב מסוג "ערד" יונפקו לקרן במועד בו תרד אחזקתה באג"ח מיועדות מסוג מירון לשיעור נמוך מ- 30% כך ששיעור האחזקה באג"ח מיועדות יעמוד על 30% מנכסי הקרן.

השווי הכלכלי של הסבסוד הממשלתי באג"ח מסוג "ערד" מחושב כערך הנוכחי של הפרשי הריבית העתידיים הנובעים מהתשואה הצפויה בגין אג"ח "ערד" שיונפקו בתשואה אפקטיבית של 4.86% (בהשלמה לשיעור של 30% מנכסי הקרן באגרות חוב מיועדות כולל "מירון") לבין ווקטור ריביות [ראה ביאור 1(ד)].

סבסוד זה בסך 926 מיליוני ש"ח (שנה קודמת- 700 מיליוני ש"ח) אינו מהווה חלק מהסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר, אלא מהווה סיוע ממשלתי נוסף.

אומדן הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות שהקרנות צפויות להשקיע בהן בעתיד הוא 27,007 מיליוני ש"ח (שנה קודמת- 16,745 מיליוני ש"ח).

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

2. אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי

א. אומדן סיוע ממשלתי ישיר עתידי מסתכם לסך של כ-17,251 מיליוני ש"ח (שנה קודמת כ-16,029 מיליוני ש"ח).

מאחר והסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הותיקות טרם הוקצה סופית (וזאת לנוכח האמור במכתבו של הממונה מיום 17 באוגוסט 2005), הקרן בהתאם להוראות המעבר בחוזר פנסיה 4-3-2006, רושמת כסיוע ממשלתי ישיר, בהתאם להערכת אקטואר הקרן, סכום שיהיה בו (בערכו היום לפי ווקטור ריביות), די לכיסוי גרעונה ולעמידה בהתחייבויותיה הפנסיוניות. מדובר באומדן המבוסס על הנחה לפיה יהיה די בסכומי הסיוע הממשלתי הישיר כדי לכסות את גירעונותיהן של כל קרנות הפנסיה שבהסדר. גובה הסיוע גם כפוף לשינויים בגובה התחייבויות הפנסיוניות, שעשויים לחול בעיקר בשל: פסיקת בתי המשפט בעניינים עקרוניים, שינוי בהנחות אקטואריות ושינויים בגובה ריבית ההיוון (לווקטור ריביות). אי לכך, ככל הנראה, הסיוע הממשלתי הישיר בפועל יהיה שונה מהאומדן האמור.

ב. קיים פער בין שיעורי הריביות המחושבים בדוח לצורך קביעת הערך המהוון של הסיוע הממשלתי הישיר הצפוי לקרן, ובין שיעור הריבית שתשולם בפועל על סכומי הסיוע הממשלתי שתקבל הקרן. הערך הנוכחי של הסיוע הישיר המוצג בדוח שונה מערך הסיוע המוצג לפי ריבית 4% שנקבעה בחוק.

אם יתברר בעתיד, לאחר קביעת החלק היחסי של כל קרן בסיוע וקביעת לוח הסילוקין, כי הסיוע הממשלתי לפי החוק לא יספיק לכיסוי הגרעון הכולל, או כי הסיוע הממשלתי שיינתן לקרן עולה על סכום הגרעון של הקרן, תאוזן הקרן באמצעות התאמת זכויות העמיתים על פי מנגנון האיזון האקטוארי. במצב זה תהא רשאית הקרן, כפוף לקבלת אישורים מתאימים, להגדיל או להקטין את זכויות המבוטחים, הפנסיונרים והשאירים בהתאם לחלוקה שתקבע.

3. א. התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה

המספרים המוצגים להלן הינם יתרת התחייבויות המדינה, נכון ליום 31 בדצמבר 2014, וזאת בהתאם לטיטות הכרעה בנושא הסיוע הממשלתי לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר שהעביר המפקח למונהלת המיוחדת דאז ביום 21 במרס 2010 (להלן: "טיטות ההכרעה").

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

3. א. התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

הנתונים במחירי 1.1.2003 (*)		<u>סיוע במחירי ינואר 2003</u>
31 בדצמבר		
2013	2014	
מיליוני ש"ח		
78,300	78,300	סה"כ סיוע ממשלתי לפי החוק
		<u>הרכב:</u>
10,378	10,378	הסיוע הממשלתי באג"ח מיועדות מסוג מירון
67,922	67,922	הסיוע הממשלתי הישיר
		<u>פחות סיוע שהתקבל</u>
(18,457)	(20,110)	סיוע ישיר
(9,273)	(9,578)	סיוע עקיף
<u>(27,730)</u>	<u>(29,688)</u>	סה"כ סיוע שהתקבל
<u>50,570</u>	<u>48,612</u>	סה"כ יתרת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78 (יד) לחוק במחירי 1 בינואר, *2003

(* על פי סעיף 78 יד' (ג) לחוק הפיקוח הסיוע הממשלתי צמוד למדד החל מחודש ינואר 2003 ונושא ריבית שנתית של 4%.

הנתונים במחירי יום המאזן		<u>סיוע במחירי יום המאזן</u>
31 בדצמבר		
2013	2014	
מיליוני ש"ח		
147,778	153,535	סה"כ סיוע ממשלתי לפי החוק
		<u>הרכב:</u>
19,587	20,350	הסיוע הממשלתי באג"ח מיועדות מסוג מירון
128,191	133,185	הסיוע הממשלתי הישיר
		<u>פחות סיוע שהתקבל</u>
(34,834)	(39,433)	סיוע ישיר
(17,502)	(18,780)	סיוע עקיף
<u>(52,336)</u>	<u>(58,213)</u>	סה"כ סיוע שהתקבל
<u>95,442</u>	<u>95,322</u>	סה"כ יתרת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78 (יד) לחוק במחירי יום המאזן

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

3. א. התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

בסעיף 78 לחוק הפיקוח נקבע כי הממשלה תסייע לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד, ובכלל זה לעמיתיהן, בהעברת כספים מתקציב המדינה בסך של 78,300 מיליוני ש"ח נכון ליום 1 בינואר 2003, הכולל את סכום ערך הסובסידיה. לענין זה, "ערך הסובסידיה" משמעו-ההפרש בין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על אג"ח מסוג "מירון" שהונפקו לקרנות הוותיקות שמונה להן מנהל מיוחד וטרם נפדו ביום 30 באפריל, 2003 לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משתלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4%.

בהתאם לסעיף 78(ב) לחוק הפיקוח, העברת הכספים לכל קרן ותיקה במסגרת הסיוע תיעשה בהתאם להוראות המפקח. בהתאם לאמור, קבע המפקח ביום 17 באוגוסט 2005 לוח סילוקין המפרט כללים בדבר העברת כספי הסיוע. לקביעה האמורה צורף לוח תזרים מזומנים, אשר כלל גם התייחסות לכספי הסיוע שהועברו בשנים 2003 עד 2005.

בראשית שנת 2007 משרד האוצר הודיע כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר כלל הסכומים המפורטים בלוח תזרים המזומנים. במענה לבקשת הבהרה בנושא מהממונה על שוק ההון במשרד האוצר, אישר הממונה במכתב מיום 28 במרס 2007, כי מתבצעת על ידו בדיקה בדבר התאמת הסיוע הכספי שהועבר לקרנות הפנסיה שבהסדר לסיוע המפורט לעיל, ובכלל זה לסכום ערך הסובסידיה, ולאמור בלוח תזרים המזומנים, והוסיף כי אין באמור כדי להשפיע לרעה על מצבם הכספי של עמיתי הקרנות בעתיד, שכן ממילא הקרנות אינן זכאיות לסיוע ממשלתי מעבר לאמור בסעיף 78(ד) לחוק הפיקוח. הממונה הבהיר במכתב נוסף מאותו יום, כי האמור במכתבו הראשון מתייחס לסיוע הממשלתי שקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר זכאיות לו לפי סעיף 78(ד) לחוק הפיקוח, וכי אין באמור כדי לגרוע מסיוע ממשלתי אחר שהקרנות זכאיות לו לפי הוראות הדין.

בהמשך לבדיקת משרד האוצר כאמור, בדיונים שנערכו בנושא בין הקרנות למשרד האוצר, עלו ארבע סוגיות הנוגעות לערך הסובסידיה, להלן פירוט הסוגיות, עמדת הקרן בעניינן (המתבססת גם על עמדה משפטית שהתקבלה בקרנות בעבר), ועמדת המדינה המעודכנת על פי טיוטת ההכרעה שהועברה לעיון הקרנות.

1. העברות ישירות לקרן בנין לתקופה ינואר 2003 עד ספטמבר 2003 ("קרן חצי") בסך כ- 391.8 מיליוני שקלים בערכים שוטפים. בנושא זה הייתה קיימת מחלוקת בין קרנות הפנסיה לבין משרד האוצר. לגישת קרנות הפנסיה הסיוע לקרן בנין בגין חודשים אלו נלקח מ"העתודה האקטוארית" (קרן מיוחדת שהוקמה על ידי הממשלה עוד בשנת 1991 וכללה כספים אותם החליטה הממשלה להעביר לקרנות עוד בשנת 1977). בטיוטת ההכרעה מוצגת עמדה, לפיה בסיוע הממשלתי לקרנות בהתאם לסעיף 78 לחוק הפיקוח יכלל הסיוע שהועבר לקרן בנין החל מיום 1 באוקטובר 2003.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

3. א. התחייבות הממשלה לתמיכה בקרנות הפנסיה (המשך)

2. שינוי נוסחת חישוב ערך הסובסידיה הגלום באג"ח מסוג מירון - לעמדת הקרן, ערך הסובסידיה מחושב כהפרש שבין סכום הריבית הצמודה שמשלמת הממשלה על איגרות החוב מסוג מירון, לבין סכום הריבית הצמודה שהייתה משלמת אילו שיעור הריבית עליהן היה 4% (בהנחה שהריבית משולמת פעם אחת בשנה), ובמונחים חצי שנתיים: הפער בין 2.75% ל-2%. החלופה שעלתה על ידי משרד האוצר היא חישוב ערך הסובסידיה כהפרש בין הריבית השנתית בפועל המשולמת פעמיים בשנה על האג"ח מסוג מירון לבין ריבית דריבית שתוצאתה 4%, ובמונחים חצי שנתיים: הפער בין 2.75% ל-1.98%. נכון ליום 31 בדצמבר 2014, הפער בין תוצאות שתי הנוסחאות עשוי להגיע לכ- 519 מיליוני ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיוטת ההכרעה מובאת החלופה שהעלה משרד האוצר כאמור.

3. מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה בטיוטת ההכרעה מוצגת עמדה מעודכנת של המדינה, לפיה מועד התחלת הכללת הריבית על אג"ח מסוג מירון בערך הסובסידיה הוא ביום 1.6.2003.

4. הכללת ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30.4.03 בערך הסובסידיה- לעמדת הקרן, ערך הסובסידיה אינו כולל ריבית המשולמת על ארבע סדרות אג"ח מסוג מירון שנקנו לאחר יום 30.4.03, בהתאם להוראות סעיף 78 יד לחוק הפיקוח. משרד האוצר העלה אפשרות כי אגרות החוב האמורות יכללו בחישוב ערך הסובסידיה. נכון ליום 31 בדצמבר 2014, ערך הסובסידיה בגין ארבע סדרות האג"ח האמורות עשוי להגיע לכ- 1,347 מיליוני ש"ח, באופן שיגדיל את ערך הסובסידיה, ויקטין את הסיוע הישיר כתוצאה מכך. בטיוטת ההכרעה מובאת עמדת משרד האוצר כאמור.

מאחר שאימוץ סופי על ידי המדינה של דרך החישוב כאמור בטיוטת ההכרעה, אם יתבצע, יביא למעשה להפחתה בהיקף הסיוע הישיר, כאמור לעיל, שתעביר הממשלה לקרנות הוותיקות שבהסדר, הוחלט להעביר את המחלוקות שבין משרד האוצר לבין הקרנות להכרעתו של המשנה ליועץ המשפטי לממשלה (כלכלי פיסקאלי), תוך מתן זכות לכל אחד מהצדדים כאמור להעמיד את ההחלטה שתתקבל לבחינה נוספת של היועץ המשפטי לממשלה.

בשלב זה, ובטרם קבלת ההכרעה כאמור, הדוחות הכספיים משקפים את הפרוט שבטיוטת ההכרעה. לוח הסילוקין החדש שפורסם ע"י הממונה ביום 30.12.2013 מאמץ גם הוא את טיוטת ההכרעה. למרות האמור יובהר, כי אין בהצגת הדוחות הכספיים במתכונת האמורה כדי לגרוע או לוותר על כל זכות או טענה של הקרנות.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ד. סיוע ממשלתי (המשך)

3. ב. התחייבות להגדלת הסיוע הממשלתי לפי סעיף 78(ט') (8) לחוק הפיקוח

בסעיף 78(ב) (8) לחוק הפיקוח נקבע כי כל עוד לא הועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ולאישה, יכוסה ההפרש על ידי הגדלת הסיוע הממשלתי מעבר לסכום האמור בפסקה (א') לעיל. לעניין זה, "ההפרש" - הפרש בין התחייבויות הקרן כפי שיהיו אם יועלה גיל הפרישה לגיל 67 לגבר ואישה לבין התחייבויות הקרן כשגיל הפרישה הוא גיל 67 לגבר שנולד בחודש מאי 1942 ואילך וגיל 64 לאישה שנולדה בחודש מאי 1953 ואילך.

התחייבות הממשלה בסעיף זה חושבה על פי הנתונים המצרפיים של הדוחות האקטואריים בקרנות. התחייבות הממשלה על פי החוק הינה לשלם סכום זה על פי ההתחייבות בפועל. הסכום המצרפי ליום 31 בדצמבר, 2014 מסתכם לסך של 5,306 מיליוני ש"ח

ג. הגרעון הכולל, לפני סיוע ממשלתי עתידי של קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר הגרעון הנ"ל מסתכם נכון ליום המאזן לסך של כ- 195 מיליארדי ש"ח. בהתאם לחוזר פנסיה 4-3-2006 אומדן הסיוע הישיר המוצג בדוח כספי יהיה הנמוך מבין שני אלה:

1. אומדן חלקה הרעיוני הצפוי של הקרן בסך הסיוע ממשלתי הישיר.
2. הגרעון האקטוארי לפני סיוע ממשלתי, נכון ליום המאזן, בניכוי הסיוע הממשלתי בגין אי העלאת גיל הפרישה ובניכוי הסבסוד הממשלתי באמצעות אג"ח מיועדות.

הסכום המוצג כסיוע ממשלתי ישיר במאזן הקרן הינו הסכום על פי התחשיב בסעיף 1 לעיל.

ה. כרית ביטחון לקרנות

על מנת להגן על עמיתי וגמלאי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר מפני תנודתיות בתשואות, הודיע משרד האוצר לוועדת הכספים של הכנסת ביום 19 במאי 2003 כי תועמד כרית ביטחון לקרנות. על מנת להבטיח שימוש מיטבי בכרית הביטחון האמורה, הקים שר האוצר ועדה ציבורית לבחינת אופן השימוש בכרית הביטחון (להלן: "הועדה הציבורית").

במכתב מיום 16 ביוני 2009 הביא מנכ"ל משרד האוצר והממונה על התקציבים דאז את עמדת הדרג המקצועי במשרד האוצר באשר לעקרונות יישום כרית הביטחון (להלן: "מכתב העקרונות").

על פי מכתב העקרונות, יוקצה לכרית הביטחון עבור כל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר סכום מרבי של 11 מיליארד ש"ח צמוד למדד, בגין חודש ינואר 2009, בתוספת 4% ריבית שנתית. סכום זה יותאם בהתקיים אירועים מסוימים כמפורט במכתב העקרונות.

במכתב מיום 13 ביוני 2010 הודיע הממונה על התקציבים במשרד האוצר כי הסכום המרבי שיוקצה לקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר כאמור במכתב העקרונות יועלה בסכום של 320 מיליוני ש"ח, וכי ביתר האמור במכתב העקרונות לא יחול כל שינוי. בהתאם להנחיית הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון, ניתן ביטוי במאזני הקרנות הוותיקות שבהסדר החל משנת 2008 לאמור במכתב העקרונות. בהתאם לכך, סכום הסיוע בגין כרית הביטחון נכלל בדוחות הכספיים והאקטואריים.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ה. כרית ביטחון לקרנות (המשך)

ביום 17.8.2011 הגישה הוועדה הציבורית את הדוח הסופי שלה לשר האוצר. הוועדה הציבורית המליצה כי כרית הביטחון תשמש לצורך כיסוי גירעון הקרנות הוותיקות שבהסדר הנובע מירידה בעקום הריבית, וזאת ביחס לריבית צמודה של 4%, אשר היתה בסיס לחישוב הגירעון האקטוארי של הקרנות במסגרת תכנית ההבראה שנקבעה להן. כמו כן, בהמלצות הוועדה הציבורית נקבע, כי הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סך של 11 מיליארד ש"ח, כשהוא צמוד למדד המחירים לצרכן, לעומת המדד לחודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור. לסכום כרית הביטחון שנזכרת בהמלצות הוועדה הציבורית כאמור יש להוסיף סכום של 320 מיליוני ש"ח כאמור במכתבו של הממונה על התקציבים במשרד האוצר מיום 13 ביוני 2010.

עוד יצוין, כי ביום 16.6.2011 הוגשה תגובה מקדמית מטעם המדינה בבג"ץ 2959/11 קרן הפנסיה עתודות הוותיקה ואח' נגד שר האוצר ואח', אשר במסגרתה הודיעה המדינה, בין היתר, כי בכוונתה לעגן את המלצות הוועדה הציבורית בחקיקה ראשית, לאחר שיופץ תזכיר חוק מטעם הממשלה לעיון והערות.

בהתאם להודעת המדינה כאמור, פרסם משרד האוצר ביום 3.1.2012 תזכיר חוק, אשר כלל תיקונים מוצעים שונים לחוק הפיקוח, וזאת לצורך קביעתם של העקרונות והכללים להקצאת סכומים מתקציב המדינה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר במטרה למתן את השפעת השינויים בעקום הריבית על זכויות העמיתים בקרנות.

ביום 16.2.2012 אישרה ועדת השרים לענייני חקיקה את התיקונים המוצעים לחוק הפיקוח (להלן: "הטיטה" או "טיטת החוק"). טיוטת החוק כוללת, בין היתר, הוראות לעניין חישוב הסכומים שיוקצו לקרנות הפנסיה, בהתקיים התנאים הקבועים לכך בטיטה, וזאת באופן התואם את המלצות הוועדה הציבורית, כפי שבאו לידי ביטוי בנוסחה 10 לדוח הוועדה. בהתאם להוראות הטיטה, הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון יעמוד על סכום של 11.32 מיליארד ש"ח. סכום זה יעודכן לפי שיעור השינוי שחל במדד לעומת מדד חודש ינואר 2009, ובתוספת ריבית בשיעור של 3.48% לשנה מהמועד האמור.

כן נכללת בטיטת החוק הוראה, ולפיה גובה תקרת כרית הביטחון תותאם לירידה הצפויה בהתחייבויות הקרנות בשל תשלום קצבאות, וזאת בהתאם למנגנונים הקבועים בטיטה ובכפוף לסייגים הקבועים בה לעניין זה. עוד מוצע לקבוע בטיטת החוק כי כל סיוע נוסף שיינתן לקרנות שבהסדר לאחר מועד קבלת התיקון המוצע, ככל שיינתן, יבוא על חשבון כרית הביטחון, כך שסכום הסיוע הנוסף יופחת מכרית הביטחון.

הקרנות שבהסדר הביאו בפני משרד האוצר, במכתבן מיום 25.1.2012, את הערותיהן לתזכיר החוק. במכתב האמור ציינו הקרנות, בין היתר, כי אין מקום לקבוע במסגרת החקיקה המוצעת הוראות שונות הנכללות בתזכיר החוק, ובכלל זה לעניין ההתאמה המוצעת בתקרת כרית הביטחון לירידה בהתחייבויות הקרנות, לעניין הפחתת הסיוע הנוסף שיינתן בעתיד (ככל שיינתן) מסכום כרית הביטחון, וכן לגבי גובה הריבית שתתווסף לסכום כרית הביטחון (היינו ריבית בשיעור של 3.48% במקום ריבית בשיעור של 4% בהתאם לעמדת הקרנות בעניין זה וכאמור במכתב העקרונות).

לאחר סבב דיונים בין משרד האוצר והקרנות הוותיקות האחרות (שלא מונה להן מנהל מיוחד), גובשה טיוטת חוק מעודכנת, הכוללת פרק נפרד לקרנות האחרות ולקרנות שבהסדר. טיוטה מעודכנת זו אושרה ע"י ועדת שרים לחקיקה ביום 22 ביולי 2012.

ביום 5 בנובמבר 2012 פורסמה ברשומות הצעת החוק הממשלתית לתיקון חוק הפיקוח לעניין כרית הביטחון לקרנות שבהסדר ולקרנות המאוזנות. ביום 3 בפברואר 2014 אושרה בכנסת, בקריאה ראשונה, הצעת החוק הממשלתית.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

ה. כרית ביטחון לקרנות (המשך)

ערך הפיצוי העתידי, ליום המאזן, בגין כרית הביטחון מחושב כאמור בהצעת החוק, כהפרש בין שני הסעיפים להלן:

1. גרעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ווקטור הריביות ליום המאזן.
2. גרעון אקטוארי ליום המאזן, כאשר הריבית חסרת הסיכון הינה לפי ריבית קבועה בשיעור 4%.

השווי ההוגן של תקרת כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר המחושב על פי שוויה העתידי במועד אזילת ההון מהוון בווקטור הריבית הוא כ-21 מיליארדי ש"ח.

כמו כן, בשל הנסיבות כמפורט לעיל ומטעמי זהירות, ובשים לב להוראות המפורטות בהצעת החוק, חושב הסכום המרבי שיוקצה לכרית הביטחון, כך שלסכום האמור תיווסף ריבית בשיעור של 3.48% לשנה. יצוין כי ככל שהחישוב היה מבוצע בהנחת ריבית בשיעור של 4% לשנה לפי מכתב העקרונות, היה הסכום המרבי המוקצה לכרית הביטחון גבוה בכ-3.1 מיליארד ש"ח, וזאת בהשוואה לסכום כרית הביטחון לפי החישוב שנערך בפועל, ולפיו הסכום האמור נושא ריבית בשיעור של 3.48% לשנה בהתאם להצעת החוק.

ערך פיצוי העבר ליום המאזן בגין כרית הביטחון עבור השנים 2009-2014 עומד על סך של כ-22,863 מיליוני ש"ח (כ-129 מיליוני ש"ח לקרן). סך הפיצוי המחושב מתוך כרית הביטחון לכל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר, הגיע ביום 31 בדצמבר 2014 לכ-17,286 מיליוני ש"ח (כ-916 מיליוני ש"ח לקרן).

הוספת כרית הביטחון תהיה עד לאיפוס הגרעון ולא תיצור עודף. יצוין כי אופן חלוקת הסכומים מכרית הביטחון לכל אחת מהקרנות הוותיקות שבהסדר, נעשית כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו, הוא זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. שיטת חלוקה זו הינה בתיאום ובאישור הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון.

1. יתרת גרעון הקרן

1. הקרן צפויה לקבל סיוע ממשלתי לפי הוראות החוק, אלמלא הסיוע הממשלתי היה לה גרעון אקטוארי שגובהו נאמד בסך 19,268 מיליוני ש"ח (שנה קודמת – 17,505 מיליוני ש"ח). גובה ההשפעה של השינוי בריבית ההיוון ובתשואת הקרן על הגרעון לפני סיוע ממשלתי עתידי הינו בסך של 2,725 מיליוני ש"ח.

2. מדובר באומדן של יתרת גרעון הקרן. הגרעון עשוי להשתנות בעיקר בשל שינויים שיחולו בהנחות אקטואריות ובגורמים נוספים המובאים בחשבון בעריכת מאזנים אקטואריים (לרבות שינויים בריבית ההיוון, טיוב נתונים, והכרעות בתי המשפט בתיקים עקרוניים). הגרעון אמור להיות מכוסה על ידי סבסוד ממשלתי, בכפוף לגובה הסכום שהקרן תקבל מסך הסבסוד הממשלתי ששוויו המהוון בווקטור הריביות לתאריך הדוחות מוערך בסך של כ-195 מיליארדי ש"ח, לרבות כרית הביטחון (כולל הסכום הנובע מאגרות חוב מיועדות עתידיות) וכולל סכום נוסף לכיסוי מלוא העלויות הנובעות מאי העלאת גיל פרישה לגיל 67 לאשה הנאמד לסך של 5,306 מיליוני ש"ח.

יצוין כי שיעור הריבית ויתר התנאים הצמודים לאג"ח המונפקות לקרנות עשויים להשתנות מעת לעת. הסיוע הישיר הוקצה כך ששיעור הגרעון ביחס להתחייבויות הפנסיוניות ברוטו יהיה זהה בכל אחת מהקרנות שבהסדר. כאשר בשנה זו שיעור הגרעון לאחר סיוע הוא 4.2%. במקרה שבו ייווצר בעתיד גרעון או עודף אקטוארי בקרנות, בשיעורים הקבועים בסעיף 64 לתקנון האחיד, יופעלו מנגנוני האיזון האקטוארי הקבועים בסעיף האמור.

ביאור 11: - התחייבויות פנסיוניות וגרעון אקטוארי (המשך)

1. יתרת גרעון הקרן (המשך)

3. הערכת ההתחייבויות הפנסיוניות של קרן פנסיה מבוססת על תחזית של תזרימי כספים עתידיים הצפויים על פי מערכת הנחות אקטואריות. תזרימים אלו בפועל עלולים להיות שונים מהצפוי, עקב שוני אפשרי בין המציאות בפועל בעתיד לבין התחזיות.
4. מערכת הנחות שעליהן מבוסס המאזן האקטוארי כפופה לשינויים שעשויים לחול בה בעתיד, בהצטבר מידע מעודכן ביחס לגורמים שיש להם השפעה על המשך תקפותן של הנחות, כגון: שינויים בהתפתחות תוחלת החיים, שינויים רגולטוריים, שינויים כלכליים, ועוד.
5. השינויים האפשריים המפורטים לעיל, ישפיעו (בהתרחשם), על גובה העודף או הגרעון האקטוארי של הקרן.
6. בהתאם לחוזר פנסיה 1-3-2013 נערך במהלך השנים 2013-2014 מחקר מקיף של ההנחות הדמוגרפיות והכלכליות המשמשות את הקרן לחישוב המאזן.
ביום 28 בינואר, 2015 התקבל אישור ממשרד האוצר לערוך את המאזנים בהתאם להנחות אשר פורטו בבקשת הקרנות.
מאזן 31 בדצמבר 2014 נערך בהתאם להנחות המעודכנות.
7. ביום 29 באוגוסט 2013 הורה הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון על עדכון לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. ביום 30 בדצמבר 2014 הורה הממונה על עדכון נוסף של לוח תזרים המזומנים לסיוע הממשלתי הישיר לקרנות הפנסיה, וזאת בשל נסיבות הנוגעות לתקציב המדינה לשנים 2015 ו-2014.
עדכון לוח תזרים המזומנים שבוצע באוגוסט 2013 הביא להארכה של 10 שנים בתקופה הכוללת להעברת הסיוע הממשלתי הישיר לקרנות (כך שמועד סיום העברת הסיוע האמור נקבע לשנת 2048 במקום שנת 2038 לפי לוח תזרים המזומנים הקודם). הפריסה המעודכנת הגדילה את שווי הסיוע ובנוסף הביאה להארכת משך החיים הממוצע של נכסי הקרנות ולצמצום הפער הכולל שבין משך החיים הממוצע של ההתחייבויות בקרנות ביחס לנכסי הקרנות.

ביאור 12: - הכנסות מהשקעות

הרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	
באלפי ש"ח		
		<u>מניירות ערך שאינם סחירים</u>
17,468	50,239	מאגרות חוב ממשלתיות מיועדות
481	-	ערך מניות לא סחירות
<u>17,949</u>	<u>50,239</u>	
		<u>מניירות ערך סחירים</u>
		מאגרות חוב ממשלתיות
9,202	2,881	
		<u>ממקרקעין ורכוש קבוע</u>
		דמי שכירות - בניכוי הוצאות
4	1	עליית (ירידת) ערך
<u>2,700</u>	<u>1,400</u>	
<u>2,704</u>	<u>1,401</u>	
<u><u>29,855</u></u>	<u><u>54,521</u></u>	

ביאור 13: - הכנסות אחרות, נטו

הרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
		ריבית פיגורים מעסיקים
483	958	אחרים
6	-	
<u>489</u>	<u>958</u>	

ביאור 14:- הוצאות הנהלה וכלליות

הרכב:

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר		
2013	2014	
אלפי ש"ח		
12,471	11,008	הוצאות דמי ניהול - הראל קרנות פנסיה בע"מ
172	(655)	הוצאות הנהלה וכלליות
637	706	מחשוב, נטו
8	15	הפחתת רכוש אחר
<u>13,288</u>	<u>11,074</u>	

ביום 20 בספטמבר 2007 נחתם באישור וועדת המנהלה הסכם בין כל 8 הקרנות שבהסדר, שמטרתו לעגן משפטית את התפעול המשותף של הקרנות במציאות של איחוד תפעולי. ההסכם נועד להסדיר את הנושאים הבאים:

1. עבודתם של כלל עובדי הקרנות, שכל אחד מהם מועסק ע"י קרן ספציפית, עבור כלל הקרנות.
  2. העמסת עלויות התפעול המשותף וכללי ההתחשבנות בין הקרנות.
  3. תחימת האחריות המשפטית בין הקרנות בנושא התפעול.
- מ- 2008 הועמסו כלל הוצאות הניהול על הקרנות השונות בהתאם למודל העמסה המפורט בהסכם.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות

א. לפי הצהרת היועץ המשפטי של הקרן, לתאריך המאזן ולתאריך פרסום הדוחות הכספיים קיימות מספר תביעות נגד הקרן, ובכללן תביעות עמיתים וגמלאים בגין זכויותיהם בקרן הפנסיה ותביעות אחרות. להערכת ההנהלה, על סמך הצהרת יועציה המשפטיים, אין לראות בתביעות שאינן מפורטות בביאור זה, כתביעות שיכולות להשפיע מהותית על מצב הקרן או שלא ניתן להעריך את סיכויי הצלחתן, ועל כן לא נרשמה בגיבן הפרשה בדוחות הכספיים.

ב. גביית חובות מעסיקים - חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958 מטיל אחריות על קרן הפנסיה להבטיח זכויות פנסיה לעובדים אם המעביד פיגר בתשלומיו, אלא אם כן נקטה הקרן בכל ההליכים הקבועים בחוק. הקרן פועלת לגביית החובות מול המעסיקים. קיימות תביעות נוספות שהקרן הינה צד להן, אשר נובעות מאי העברת דמי גמולים על ידי מעסיקים. לדעת ההנהלה, בהסתמך על חוות דעתם של יועציה המשפטיים, תביעות אלה אינן ניתנות להערכה או כימות, במלואן. ראה ביאור 5 (ב) לעיל.

ג. תביעה כנגד ההסתדרות (קיפוח המיעוט)

ביום 20.11.03 הגישו שש קרנות הפנסיה הותיקות של ההסתדרות ובכללן הקרן, לבית המשפט המחוזי בתל אביב, תובענה כספית בסך של 441 מיליון ש"ח כנגד ההסתדרות, חברת העובדים, קרן ההשקעות של חברת העובדים בע"מ (להלן: "קרן ההשקעות") וחברת הנאמנות של חברת העובדים בע"מ (להלן: "חברת הנאמנות"). במסגרת תובענה זו מבקשות הקרנות (מבטחים, בנין, חקלאים, קג"מ, מקפת ונתיב) להיטיב נזקים אשר נגרמו להן כתוצאה מקיפוח זכויותיהן כבעלות מניות בכורה בקרן ההשקעות.

קרן ההשקעות נוסדה ב-1963 ע"י חברת העובדים השולטת בה שליטה מלאה בהיותה בעלת מניות היסוד היחידה של הקרן ובעלת 99.7% מהון המניות הרגילות המונפק שלה. מרביתה המכרעת של ההשקעה בקרן ההשקעות היתה של קרנות הפנסיה הותיקות של ההסתדרות (להלן: "הקרנות") שאולצו להשקיע כספים במניות בכורה של קרן ההשקעות.

מניות אלה שהיו משוללות כל זכות לשליטה או מעורבות ושנשאו ריבית על ערכן הנומינלי בלבד הקנו זכאות לדיבידנדים שיחולקו ע"י קרן ההשקעות ולהשתתפות בחלוקת נכסיה בעת פירוק.

עד 1986 היו הקרנות בעלות 100% מהון מניות הבכורה המונפק של קרן ההשקעות. התביעה מפרטת כי בשנים 1986 ו-1988 הקצתה קרן ההשקעות כמות אדירה של מניות בכורה לחברת העובדים שדיללה את חלקן של הקרנות במניות אלה ל-1.5% בלבד. ההקצאה שנעשתה לפי הערך הנקוב של המניות בלירות ישראליות איפשרה לקרן ההשקעות להקצות ב-1986 לחברת העובדים 250,000,000 מניות תמורת 25,000 ש"ח בלבד וב-1988 להקצות לה 2,852,350,000 מניות תמורת 285,350 ש"ח. להקצאות אלה (שתמורתן או מרביתה כנראה לא שולמה כלל לקרן ההשקעות) לא היתה כל הצדקה עסקית ותכליתן היחידה היתה לגזול מהקרנות את אחזקותיהן במניות הבכורה ואת הזכויות הצמודות למניות אלה. התביעה מדגישה כי קרן ההשקעות לא הציעה לקרנות להשתתף בהקצאות אלה.

בשנים 1995-1996 ביצעה קרן ההשקעות סדרת פעולות שבהן הועברו במתנה להסתדרות נכסים וכספים בשווי נומינלי של כ-473 מיליון ש"ח. התביעה מתייחסת להעברות הבאות של נכסים וכספים שהקרנות הצליחו לברר מהדוחות הכספיים של קרן ההשקעות:

1. העברת שיכון ובינוי אחזקות בע"מ

ב-1995 העבירה קרן ההשקעות את כל אחזקותיה ב"שיכון ובינוי" (שהגיעו ל-90% ממניות החברה) כ"מענק תמיכה" לקרן ההסתדרות הכללית. שווי המענק היה כ-280 מיליון ש"ח.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעה כנגד ההסתדרות (קיפוח המיעוט): (המשך)

2. העברת כור תעשיות בע"מ
ב-1995 מכרה קרן ההשקעות מחצית מאחזקותיה בכור בכ-160 מליון ש"ח. את המחצית השנייה העבירה קרן ההשקעות ללא תמורה לקרן ההסתדרות הכללית.

3. פרעון הלוואה צמותה
ב-1972 נתנה ההסתדרות לקרן ההשקעות הלוואה צמותה בסך של 3,600,000 ל"י (360 ש"ח) שהיתה לא צמודה למדד וללא מועד פרעון. ב-1996 נפרעה הלוואה בסכומה המתואם למדד בסכום של כ-20 מליון ש"ח.

4. בהקשר פרעון הלוואה זו מודגש כי ההלוואות הצמותות (במתכונת של אג"ח) שהועמדו לקרן ההשקעות ע"י קרנות הפנסיה באותה שנה ובשנים רבות אחריה נפרעו ע"י ההסתדרות ב-1989 ללא סיבה ובערכן הנקוב בלבד (כלומר באחד חלקי עשרת אלפים משקל חדש).

5. תרומה להסתדרות
ב-1996 נתנה קרן ההשקעות להסתדרות תרומה בסך של כ-13 מליון ש"ח.

כמהלך משלים להעברות הנכסים והכספים להסתדרות חילקה קרן ההשקעות בשנים 1998 עד 2001 דיבידנדים בסכום כולל של כ-158.7 מליון ש"ח מתמורת המימוש של מרבית הנכסים שלא הועברו במתנה להסתדרות.

מאחר ורק 1.5% מסכום הדיבידנד נזקף לזכות הקרנות ברור שקיפוחן של הקרנות בחלוקתם הוא פועל יוצא של הדילול הבלתי חוקי והמכוון של מניותיהן.

שלב ההוכחות בתיק הסתיים במהלך חודש ינואר 2010.

ביום 21.6.2010 הגישו הצדדים בקשה משותפת לבית המשפט המחוזי במחוז מרכז לדחייה במועדים שנקבעו על ידו להגשת סיכומים, וזאת לצורך ניהולו של משא ומתן ביניהם בהמשך להמלצתו של בית המשפט בעניין זה. במסגרת אותה בקשה צוין כי אין בהידברות זו כדי לגרוע מטענותיו של מי מהצדדים (כל עוד לא הוסכם ביניהם אחרת), ואין בה כדי לייתר את הצורך בקבלת הכרעתו של בית המשפט אם יתברר כי הפערים בין הצדדים לא מאפשרים להגיע להבנות הנדרשות. ביום 27.6.2010 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי, ולפיה ניתנת דחייה בהגשת הסיכומים.

מאז אותו מועד, הגישו הצדדים בקשות נוספות לדחיית המועדים להגשת סיכומים לצורך קידום ההידברות ביניהם. בקשות אלה אושרו בידי בית המשפט.

ביום 27.3.2011 הודיעו הצדדים לבית המשפט כי הוסכם על העברת תביעה זו והתביעה המתנהלת בבית המשפט המחוזי בירושלים (ת.א. 5053/03) להליך של גישור. במהלך חודש יוני 2011 החל הליך הגישור בפני צמד המגשרים, השופט (בדימוס) תיאודור אור והשופט (בדימוס) בעז אוקון. בעקבות דיונים ממושכים שניהלו הצדדים במסגרת הליך הגישור, ובהמלצת המגשרים, הושגה הסכמה עקרונית למנות את שני המגשרים כבוררים משותפים שיכריעו בהליך זה.

ביום 30 באוקטובר 2013 נחתם הסכם הבוררות בין הצדדים ובעקבותיו הופסקו ההליכים המתנהלים ביניהם בבית המשפט והועברו להכרעתם של הבוררים שמונו על ידי הצדדים. במהלך חודש פברואר 2014 השלימו הצדדים את טיעוניהם בפני הבוררים.

במקביל לניהולו של הליך הבוררות, נעתר בית המשפט לבקשת הקרנות והורה על השבת האגרה ששולמה על ידן במסגרת ההליכים שהתנהלו בפניו ובסכום כולל של 13,281,833 ש"ח.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ג. תביעה כנגד ההסתדרות (קיפוח המיעוט): (המשך)

ביום 12 באוגוסט 2014, ניתן פסק הבוררות בידי השופטים בדימוס תיאודור אור ובעז אוקון.

לעניין טענת ההתיישנות שהעלו הנתבעות - הבוררים קובעים כי לא הוכח בפניהם כי יש לחשב את תקופת ההתיישנות ממועד מאוחר ליום התגבשות העילה בכל אחת מהתביעות, ומשכך דין התביעות להידחות מחמת התיישנות. יצוין כי לעניין זה הבוררים מתבססים על ניתוח העובדות והנסיבות הפרטניות והמיוחדות שהובאו בפניהם בנוגע לתביעות כאמור.

לעניין השיקולים הציבוריים בדבר התנהלות ההסתדרות, חברת העובדים והחברות הקשורות אליהן - הבוררים מותחים בפסק דינם ביקורת חריפה על דרך ההתנהלות של ההסתדרות. הבוררים קובעים, בין היתר, כי התנהלות ההסתדרות היתה רחוקה מלהניח את הדעת, וכי לפחות בחלק מהמקרים היתה נגועה בניגוד עניינים בוטה ואף דוקר את העין; כי החלטות שונות על העברת כספים מהקרנות להסתדרות, אשר נעשו בהנחיית ההסתדרות, התקבלו לעיתים בלא דיון כלל, ובוודאי בלי דיון מעמיק; כי לגופו של עניין, לא נמצאה במקרים רבים הצדקה להעברת הכספים להסתדרות ומבלי שנעשתה הערכה כלכלית ממשית; כי בנטילת הכספים להסתדרות לא הובא המשקל הנדרש לעניין האינטרסים של העמיתים בקרנות; כי העברת הכספים להסתדרות ולגופים קשורים אליה הפכה לשיטה והיא נמשכה לאורך זמן;

כי התנהלותן של ההסתדרות וחברת העובדים הביאה לגריעה מכספי החוסכים בהווה, מכספי החוסכים בעתיד ומזכויות בני משפחותיהם ושאיניהם; כי "ההצעה" שניתנה לקרנות להשקיע באגרות חוב צמותות גרמה לקרנות הפסד בטוח מראש, במיוחד על רקע שיעורי האינפלציה הגבוהים באותה עת ועל רקע אפיקי השקעה אחרים שהיו עשויים להבטיח את כספי החוסכים; כי לא היה בהעברת הכספים מהקרנות להסתדרות כדי להבטיח ל"חוסך הקטן" נתח כלשהו מפעילות כלכלית אמיתית, ומשכך ההיקף הרחב של הפעילות היה חייב להסתיים בקריסה; וכי על ההסתדרות היה להימנע מלהכתוב התנהלות בלתי כלכלית מבחינתן של הקרנות.

הפיצויים שנפסקו לקרנות - בפסק הבוררות נקבע כי על ההסתדרות לשלם לקרנות סכום של 10 מיליון ש"ח. הבוררים קובעים, בין היתר, כי מאחר שדין התביעה היה להידחות בשל התיישנות, כמפורט לעיל, הרי שסכום הפיצויים אינו יכול להיגזר מסכומי הנזק או ההשבה הנטענים על ידי הקרנות. יחד עם זאת, הבוררים קובעים בהכרעתם, כי סכום הפיצויים אינו יכול שיהיה סמלי או זניח בשל הביקורת על המעשים והמחדלים של ההסתדרות. ניתנה בפסק הבוררות ארכה לצדדים של חודש ימים כדי להגיע להסכמה בדבר אופן תשלום הסכום שנפסק, וככל שלא תושג הסכמה כאמור, יכריעו הבוררים בעניין זה. במהלך הרבעון השלישי לשנת 2014 שילמה ההסתדרות לקרנות את מלוא סכום הפיצוי שנפסק במסגרת פסק הבוררות.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ד. טיוב נתונים

לצורך ביצוע טיוב נתונים לנתוני עמיתי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, ביום 2 במאי 2004 התקשרה חברת די.בי.קיו נתונים איכותיים בע"מ (להלן בביאור זה - "החברה") בהסכם (להלן - "ההסכם") עם חברה שהציגה את עצמה כממציאת שיטה ומתודולוגיה מיוחדת לטיוב נתונים ומנהלה (להלן - "הצד השלישי" או "DCL"). על יסוד מצגים אלה התקשרה החברה עם הצד השלישי לרכישת זכויות השימוש בשיטת טיוב הנתונים. על פי ההסכם, מדובר בשיטה לטיוב מסות נתונים באופן המבוסס על פיצוח מאגר המידע וטיובו בפס ייצור מושתת מערכות תומכות ומערכות מומחה, בתהליך של הצפת שגיאות באופן ממוכן, דחיפת מנות עבודה למטייבים הדיוטות, אשר רמת הידע והניסיון שלהם אינם מגיעים לרמתו של איש התוכן של הלקוח וכאשר השיטה מבטיחה את השלמת הפער בידע לצורך הטיוב (להלן - "השיטה").

על פי ההסכם, החברה רשאית להשתמש בשיטה אך ורק לטובת קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר ובכפוף לתנאים שנקבעו בהסכם.

על פי ההסכם, התמורה בגין השימוש בשיטה (מעבר לסכומי המקדמות הקבועות בהסכם), היתה אמורה להיות מסוכמת בין הצדדים עד ליום 31.12.05, והיא מבוססת על רבע מהחיסכון הנובע מהערכת הפרש עלויות הטיוב על פי הרעיון למול עלויות טיוב אלטרנטיביות; בתוספת - רבע מהחיסכון הפוטנציאלי בעלויות תפעול ישירות ועקיפות בקרנות שבהסדר הצפוי על פני חמש שנים לאחר השלמת הטיוב כתוצאה מטיוב נתוני עמיתי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר על בסיס הרעיון, לעומת עלויות התפעול באותן שנים אילו היה הטיוב מבוצע בגישה המסורתית (להלן - "המחיר המוסכם").

על פי ההסכם, ככל שהצדדים לא יגיעו להסכמה על המחיר המוסכם או על מנגנון חישובו המפורט עד ליום 31.12.05, ימונה בורר מוסכם, שזוהו נקבעה בהסכם (להלן - "הבורר המוסכם"), על מנת להכריע בעניין המחיר המוסכם. בחודש פברואר 2006 פנה הצד השלישי לבורר המוסכם בבקשה להתחיל בהליכי בוררות לשם קביעת המחיר המוסכם.

עקב התנגדותה של החברה לקיום הליכי הבוררות כאמור, פנה הצד השלישי, ביום 5.4.06, לבית המשפט המחוזי בתל אביב, בבקשה שעניינה אכיפת התניית הבוררות שנקבעה בהסכם. ביום 7.3.07 ניתנה החלטת בית המשפט המחוזי במסגרתה נדחתה בקשת הצד השלישי. ביום 17.4.07 הגיש הצד השלישי בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון על ההחלטה אשר דחתה את בקשת הצד השלישי. דיון בבקשת רשות הערעור כאמור בבית המשפט העליון נקבע ליום 18.3.09.

ביום 6.7.06, בעקבות ממצאי בדיקה שנערכה על ידי חברת ייעוץ מטעמה של החברה לגבי יחודיות הפתרון, הודיעה החברה לצד השלישי על ביטול ההסכם שכן נכרת תוך הטעיה, אי גילוי עובדות והצגת מצגי שווא חמורים, ותוך ניסיון חסר תום לב לקבל במרמה ובתחבולה סכומי עתק שהצד השלישי אינו זכאי להם בתגובה הודיע הצד השלישי כי הוא דוחה את הודעת הביטול.

ביום 30.10.06 הגישה החברה לבית משפט השלום בתל אביב תביעה כנגד הצד השלישי להשבת מלוא הסכומים ששולמו להם מכוח ההסכם וזאת עקב ביטול ההסכם כאמור לעיל. סכום התביעה עומד על 1,118 אלפי ש"ח (להלן - תביעת החברה). ביום 28.5.07 הגיש הצד השלישי תביעה לבית משפט המחוזי למתן צו המצהיר כי החברה ביטלה את ההסכם שלא כדין, כי ההסכם תקף וכי עליה להתייצב בפני בורר לשם קביעת המחיר המוסכם (להלן - "תביעת הצד השלישי"). בנוסף, הוגשה כנגד החברה בקשה לצו מניעה זמני.

ביום 8.7.07 קבע בית המשפט בבקשה לצו מניעה, כי לא ניתן להשתמש, לגלות, להעביר או ליישם את שיטת טיוב הנתונים מלבד לצורכי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. תוקפו של צו המניעה הותנה בהפקדה של 50,000 ש"ח על ידי הצד השלישי.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ד. טיוב נתונים (המשך):

ביום 4.9.07 הוגשה בקשה על ידי החברה לבית המשפט המחוזי לעיין מחדש בהחלטת בבקשה לצו מניעה בכל הנוגע לביטחונות בהם הותנה צו המניעה הזמני. במסגרת הבקשה, התבקש בית המשפט להורות, כי כתנאי להמשך תוקפם של הצווים הזמניים, יפקיד בעל השליטה בצד השלישי, התחייבות וערבות אישית ללא הגבלה בסכום, לפיצוי החברה בגין הנזקים הכספיים והאחרים שעלולים להיגרם לה כתוצאה מן ההחלטה בבקשה לצו מניעה, אם בסופו של יום תדחה התביעה העיקרית שהגיש הצד השלישי.

בנוסף, התבקש בית המשפט להורות כי הצד השלישי יפקיד ערבות בנקאית בסכום שלא יפחת מ- 10,000,000 ש"ח.

ביום 9.9.07 הגישה החברה כתב הגנה מטעמה בתביעת הצד השלישי. בהחלטת בית המשפט המחוזי מיום 7.10.08 אוחד הדיון בתביעת החברה עם הדיון בתביעת הצד השלישי.

ביום 9.10.07 דחה בית המשפט המחוזי את הבקשה לעיון מחדש, בנימוק כי הטענה שבסוד הבקשה הינה טענה ערעורית, שהדרך הנכונה להעלאתה היא בקשת רשות ערעור. בית המשפט הוסיף, כי לו הדרך הדיונית בה נקטה החברה היתה נכונה, היה מתנה את תוקפם של הצווים הזמניים בהפקדת ערבות עצמית מטעם בעל השליטה של הצד השלישי. ביום 28.10.07 הגישה החברה לבית המשפט העליון בקשת רשות ערעור על ההחלטה בבקשה לעיון מחדש.

בנוסף, ביום 13.12.07 הגישה החברה בקשת רשות ערעור על החלטת בית המשפט המחוזי בבקשה לצו מניעה בכל הנוגע לביטחונות בהם הותנה צו המניעה הזמני. במסגרת בקשה זו התבקש בית המשפט העליון להורות, כי כתנאי להמשך תוקפם של הצווים הזמניים, יפקיד בעל השליטה בצד השלישי, התחייבות וערבות אישית ללא הגבלה בסכום, לפיצוי החברה בגין הנזקים הכספיים והאחרים שעלולים להיגרם לה כתוצאה מן ההחלטה בבקשה לצו מניעה, אם בסופו של יום תדחה התביעה העיקרית שהגיש הצד השלישי ולהורות לצד השלישי להפקיד ערבות בנקאית בערך ההולם את היקף הנזקים שעלולים להיגרם לחברה כתוצאה מההחלטה, בסכום שלא יפחת מ- 10 מיליון ש"ח.

ביום 18.3.09 התקיים דיון בבית המשפט העליון בעקבותיו הוסכם על הצדדים לקיים בורות ביניהם על מכלול השאלות המצויות במחלוקת בין הצדדים, לרבות שאלת תוקפו של ההסכם, בפני שופט בית המשפט העליון בדימוס. בהסכמת הצדדים, התמנה השופט (בדימוס) יעקב טירקל לשמש כבורר במחלוקת בין הצדדים.

במסגרת הליכי הבוררות הוגש ביום 1.11.2009 כתב תביעה מטעם DCL לתשלום סך של 193,604,750 ש"ח (לפי הערכה).

החברה הגישה כתב הגנה במסגרתו טענה החברה, בין היתר, כי DCL ובעלי השליטה בה הציגו מצגי שווא בדבר קיומה של שיטה ייחודית לטיוב נתונים שפותחה, כביכול, על ידם, נוסח ההסכם לא הובא לאישור האורגנים הנדרשים בחברה טרם חתימתו לצורך אישור נוסחו והתחייבויות החברה על פיו והוא עומד בסתירה להסכם קודם שנחתם בין הצדדים. עוד טענה החברה כי בפועל לא בוצע על ידי DCL טיוב נתונים מוצלח.

במקביל, הגישה החברה כתב תביעה מטעמה כנגד DCL על סך של 12,500,000 ש"ח בגין הנזקים שנגרמו לה כתוצאה ממצגי השווא שהוצגו לה על ידי DCL ובעל השליטה בה וההתנהלות המקצועית הכושלת שלהם. נכון למועד הדיווח, מצויה הבוררות בשלביה המקדמיים.

ביום 22 באפריל 2013 התקיימה ישיבת בורות בין הצדדים, שבמהלכה הביע הבורר, כב' השופט (בדימוס) יעקב טירקל, את רצונו להשתחרר מתפקיד זה מטעמים שאינם נוגעים להליך הבוררות. לאחר דין ודברים בין הצדדים בעקבות ההודעה כאמור, הוסכם כי כב' שופטת בית המשפט העליון (בדימוס) אילה פרוקצ'יה, תשמש כבוררת בהליך. במהלך חודש פברואר 2015 הוגשו תצהירי עדות ראשית מטעם DCL וכעת על החברה להגיש תצהירים מטעמה.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ה. בג"ץ 2944/10 אברהם קוריזקי נגד מדינת ישראל ומבטחים

ביום 20 במאי 2009 ניתן פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בתיק עע 754/05, 756/05, 611/06 ו-496/06 אברהם קוריזקי ואח' נגד מדינת ישראל, מבטחים ואח'. בפסק הדין נדון ההסכם להבטחת רציפות זכויות הפנסיה במעבר עובדים משרות המדינה לקרנות הפנסיה של ההסתדרות ומהקרנות לשרות המדינה (להלן: "הסכם הרציפות").

בפסק הדין נקבע (בדעת רוב), בין היתר, כי הוראות בהסכם הרציפות, שעל פיהן יש לחשב את המשכורת הקובעת בקרן הפנסיה הוותיקה על פי המשכורת הקובעת בעת פרישתו של העובד משירות המדינה, מנוגדות להוראות פרק ז' ל' לחוק הפיקוח ולתקנון האחיד. בהתאם לכך, נקבע בפסק הדין כי אין לפעול על פי הוראות אלה בהסכמי הרציפות שאינן מתיישבות עם הוראות הדין כאמור, וזאת בשל ההעדפה שנקבעה בהוראות חוק הפיקוח לעניין הסדר קרנות הפנסיה הוותיקות והעקרונות שעליהם הוא מבוסס על האמור בכל דין או הסכם, לרבות הסכם קיבוצי.

ביום 18.4.2010 הוגשה עתירה לבג"ץ (בג"ץ 2944/10 אברהם קוריזקי נגד מדינת ישראל ומבטחים) כנגד פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה, אשר במסגרתה מבקש העותר כי יבוטל פסק הדין האמור ותאומץ דעת המיעוט שניתנה בו. לחילופין, העותר מבקש כי פסק הדין יחול רק לגבי זכויות העותר שנצברו לאחר אוקטובר 2003, ולחילופין כי המדינה תשלם לעותר את מלוא הפנסיה המחושבת לפי המשכורת הקובעת האחרונה במדינה בגין מלוא תקופת עבודתו על פי הסכם הרציפות, וללא קשר לגובה השתתפותה של מבטחים בפנסיה של העותר. לתוצאותיה של עתירה זו השלכות לגבי סכסוכים תלויים ועומדים בערכאות ומחוצה להן בסוגיית חישוב הקצבאות ברציפות זכויות לפי הסכמי הרציפות עם גופים חיצוניים.

במהלך אוגוסט וספטמבר 2010 הגישו המדינה ומבטחים תגובות מקדמיות מטעמן לעתירה זו. בתגובות האמורות נטען, בין היתר, כי יש לדחות את העתירה על הסף, שכן עניינה של העתירה מצוי בתחום יישום נורמות הקבועות בחקיקה, בתקנון האחיד ובפסיקת בג"ץ לעניין מעמדו של תקנון הקרן, לעניין האיסור על הפלייה בין עמיתי הקרנות ומתן זכויות עודפות לחלק מהם בניגוד להוראות התקנון, ובנוגע לתכנית ההבראה שנקבעה בחקיקה לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר. בפברואר 2011 הגיש העותר תגובה לתשובותיהן המקדמיות של מבטחים והמדינה.

ביום 21.1.2013 התקיים דיון בעתירה במאוחד עם שתי העתירות הנוספות שהוגשו על פסק הדין ובעקבותיו הוציא בג"צ ביום 28.1.2013 צו על תנאי, במסגרתו הורה למבטחים, לקרן הגמלאות של עובדי ההסתדרות (להלן: "קג"מ") ולמדינה להשיב בתוך 60 ימים לסוגיה, מדוע לא תתקבל העתירה, יבוטל פסק דינו של בית הדין הארצי ותתקבל דעת המיעוט של הנשיא (בדימוס) אדלר, לפיה כל עוד לא שונה הסכם הרציפות בהסכמה, יוסיפו לחול הוראות סעיף 11 להסכם רציפות הזכויות בין הקרנות למדינה, כלשונו, קרי – קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר ישתתפו בקצבאות של עמיתיהן שעברו לשירות המדינה, בהתעלם מהשכר שבטוח בקרנות בתקופת הביטוח אצלן ועל פי השכר בשירות המדינה.

בעקבות צו על תנאי שניתן בעתירה, הוגשו במהלך יוני 2013 תשובות מטעם הקרנות והמדינה, וכן עמדת ההסתדרות לעתירה. בתשובת הקרנות הובאו נימוקיהן מדוע אין לקבל את פסק דין המיעוט בבית הדין הארצי לעבודה, אשר ניתן על ידי כב' השופט (בדימוס) אדלר. בתשובת הקרנות הוצגו, בין היתר, היבטים אלה:

(1) פסק דין המיעוט, לפיו בהיעדר שינוי מוסכם של הסכם רציפות זכויות הפנסיה בין הקרנות לבין המדינה, על הקרנות לשלם את חלקן בפנסיה המשותפת לפי השכר הקובע בשירות המדינה, שגויה מיסודה. היא מבוססת על עמדה, לפיה תקופת הביטוח בקרנות היא כתקופת ביטוח בשירות המדינה, עליה חלות הוראות חוק שירות המדינה (גמלאות);

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ה. בג"ץ 2944/10 אברהם קוריזקי נגד מדינת ישראל ומבטחים (המשך)

(2) פסק דין המיעוט מנוגד לכללים הבסיסיים לפיהם פועלות קרנות הפנסיה, כפי שנקבעו בפסיקה, לרבות הכלל הבסיסי לפיו קרנות פנסיה חייבות להקנות זכויות לפי תקנוניהן בלבד ואסור להן להקנות זכויות אלא אם אלו קבועות בתקנון;

(3) פסק דין המיעוט מנוגד גם לחובה הבסיסית המוטלת על קרנות הפנסיה לנהוג שוויון בעמיתיהן, חובה הממומשת באמצעות הקניית זכויות לפי התקנון בלבד. תשלום פנסיה גדולה יותר מזו שהתקנון מקנה לקבוצת עמיתים שהפכו להיות עובדי מדינה לאחר ביטוחם בקרנות, מנוגדת לעקרון השוויון ופסולה מעיקרה;

(4) פסק דין המיעוט מנוגד להוראות מפורשות בפרק ז' לחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (ביטוח), התשמ"א-1981 ולהוראות התקנון האחיד, אשר להן עדיפות מכוח הוראות מפורשות בחוק עצמו ובתקנון. בנוסף, עמדה זו מנוגדת להוראות מפורשות בחוק הפיקוח על שירותים פיננסיים (קופות גמל), התשס"ה-2005, ולפיהן זכויות העמיתים ייקבעו לפי תקנון הפנסיה בלבד;

(5) עמדת הנשיא אדלר כי הזכויות שנצברו בקרנות כמוהן כזכויות שנצברו בשירות המדינה והחלת הוראות מחוק שירות המדינה (גמלאות) על הזכויות הללו, שגויה ומנוגדת לאמור בהסכם הרציפות עצמו.

הקרנות צירפו לתשובתן לעתירה חוות דעת אקטוארית, ולפיה קבלת דעת המיעוט בפסק דינו של בית הדין הארצי תגדיל את התחייבויותיהן של הקרנות שבהסדר, בסכום של כ- 2.73 מיליארד ש"ח אם תוחל קביעתו על הסדרי רציפות עם גופים חיצוניים; ותוספת עלות בסך של כ-1.95 מיליארד ש"ח אם תוחל קביעתו גם לגבי רציפות זכויות בין הקרנות עצמן.

עמדת היועצים המשפטיים המלווים הליך זה מטעם הקרנות שבהסדר היא כי הסיכוי שהעתירה תידחה עולה על הסיכוי שתתקבל מהנימוקים שפורטו לעיל ושמובאים בהרחבה בתשובת הקרנות, ובמרכזם הטענה כי עמדת המיעוט בפסק הדין מנוגדת להוראות מפורשות בחוק הפיקוח על הביטוח ולעקרונות בסיסיים של הביטוח הפנסיוני, ובפרט חובת השוויון בין כלל עמיתי הקרן.

דיון בעתירה התקיים בבית המשפט העליון ביום 14 בנובמבר 2013 (בפני כב' השופטים מלצר, עמית ושהם). במהלך הדיון נשמעו בהרחבה ובפירוט עמדות הצדדים והסוגיות שעל הפרק, העולות מן העתירות, התבררו לעומקן. בתום הדיון, ניתנה החלטת בית המשפט, ולפיה המדינה והקרנות יודיעו לבית המשפט בתוך 45 ימים האם ניתן מבחינתם לגבש הסדר פשרה כלשהו במכלול, וזאת לאחר שיביאו את הדברים בפני שר האוצר והניהול המיוחד ויבואו בדברים עם נציגי ההסתדרות ועם באי כוח העותרים ובאי כוח המשיבים שהצטרפו לעמדת העותרים. כן נקבע באותה החלטה, כי לאחר קבלת ההודעה כאמור, יחליט בית המשפט בדבר המשך הטיפול בעתירה. במענה להחלטת בית המשפט העליון, הודיעו המדינה והקרנות כי אינן נכונות להתפשר ועל כן, יידרש בית המשפט ליתן פסק דין המכריע בעתירות.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

1. עתירת ההסתדרות לבג"צ בפרשת קוריצי

ביום 11 באוגוסט 2011 הגישה ההסתדרות הכללית עתירה לבג"ץ כנגד המדינה, מבטחים וקג"מ, במסגרתה התבקש בית המשפט העליון ליתן צו על תנאי, ובהמשך - צו מוחלט, כך שפסק דינו של בית הדין הארצי בפרשת קוריצי - יבוטל; כי תתקבל דעת המיעוט שניתנה בפסק הדין האמור; כי קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר יחשבו את המשכורת הקובעת בעת הפרישה מהמדינה, במסגרת הסדר רציפות הזכויות ולעניין חלק הקצבה שאותו עליהן לשלם, לפי הוראות הסכם הרציפות; וכי על המדינה, כגוף המשלם לפי הסכם הרציפות, לשלם לגמלאים שחל עליהם ההסכם האמור את מלוא הקצבה (הן חלקה של הקרן הותיקה והן חלק המדינה) לפי המשכורת הקובעת בעת הפרישה מהמדינה, וזאת ללא קשר לאופן חישוב חלק הקצבה על ידי הקרנות הוותיקות שבהסדר ולסכום שהן מעבירות למדינה. בעתירה מובאים הנימוקים לסעדים אלה שאותם מבקשת ההסתדרות.

בהתאם להחלטת בית המשפט העליון, במהלך חודש ינואר 2012 הוגשו תגובות מקדמיות לעתירה מטעם מבטחים וקג"מ, וכן הוגשה תגובה מקדמית מטעם המדינה. בתגובות האמורות נטען, בין היתר, כי בהתאם לתכלית הרפורמה בקרנות הפנסיה שבהסדר והוראות הדין לא ניתן לשלם למבוטחים קצבה שאינה מחושבת לפי הוראות התקנון.

לאחר הדיון שהתקיים בעתירה ביום 21.1.2013, כאמור, ניתן על ידי בג"צ ביום 28.1.2013 פסק דין הדוחה את עתירת ההסתדרות על כל ראשיה, מחמת שיהוי. יחד עם זאת, נקבע על ידי בג"צ כי ההסתדרות תהיה רשאית להגיש עמדה מטעמה כמשיבה ביתר העתירות הנדונות בפניו בפרשת קוריצי וגליזר. ההסתדרות אכן פעלה בהתאם להוראות פסק הדין שניתן והגישה נייר עמדה מטעמה ביתר העתירות.

2. עתירת חווה גליזר נגד קג"מ בפרשת קוריצי

גב' חווה גליזר, שערעורה כנגד קג"מ נדחה במסגרת פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בפרשת קוריצי, צורפה בזמנו כמשיבה לעתירות שהוגשו לבג"צ על ידי קוריצי וההסתדרות בפרשה זו, אך לא הגישה במסגרתן כל עמדה. ביום 24.11.2011 הגישה גב' גליזר עתירה עצמאית מטעמה לבג"צ (בג"ץ 8692/11) כנגד פסק דינו של בית הדין הארצי לעבודה בפרשת קוריצי, ובמסגרתה חזרה גב' גליזר על מרבית הטענות שהועלו על ידי מר קוריצי וההסתדרות בעתירתם. בהתאם להחלטת בג"צ, הגישה קג"מ ביום 23.5.2012 את תשובתה המקדמית לעתירה וביום 28.5.2012 הוגשה תגובה מקדמית על ידי המדינה. ככלל, תשובות מקדמיות אלה של המדינה וקג"מ מתבססות על הטענות שהובאו במסגרת התשובות שהוגשו מטעמן לעתירת קוריצי. בעקבות הדיון שהתקיים בעתירה ביום 21.1.2013, הוצא על ידי בג"צ צו על תנאי. ראה דיווח בעניין עתירת קוריצי, כמפורט לעיל.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ח. בג"ץ 2959/11 - עתירת קרן הפנסיה עתודות הותיקה וקרן הע"ל ואח' נגד שר האוצר,
קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר ואח' – בעניין "כרית הביטחון"

ביום 13.4.2011 הוגשה על ידי שתי קרנות פנסיה ותיקות שאינן בהסדר, "עתודות" ו"הע"ל" ועמיתים של אותן קרנות, עתירה לבג"צ התוקפת את ההחלטה להחיל הסדר של כרית ביטחון לקרנות שבהסדר בלבד ולא להחיל הסדר זה או דומה עליהן - קרנות פנסיה ותיקות שאינן מצויות תחת הסדר ההבראה - אף שהמדינה חדלה להנפיק גם להן אגרות חוב מיועדות מסוג מירון. לטענת העותרות, לנוכח החלטת שר האוצר הן מופלות לרעה בידי המדינה, ולכן יש לחייב את המדינה להקנות גם להן מנגנון הגנה באופן דומה להסדר כרית הביטחון שנקבע לקרנות שבהסדר.

במסגרת תשובתה המקדמית לעתירה, הדגישה המדינה כי אין מדובר בהסדר מפלה. לטענת המדינה, קביעת כרית ביטחון לקרנות שבהסדר היא חלק מן הרפורמה שהוחלה עליהן, ובמסגרתה, בין היתר, הוחלפו ההנהלות הקודמות של הקרנות שבהסדר במנהלים מיוחדים, נקבע תקנון אחיד לאותן קרנות ונקבעה השתתפות העמיתים בהסדר ההבראה בהיקפים כספיים ניכרים (שעומדים על כשליש מהיקף ההסדר). בהתאם לכך, ההודעה העקרונית על מתן כרית הביטחון לקרנות הפנסיה שבהסדר ניתנה במטרה לתת מענה לחשש בדבר הגדלת הנטל שכבר הושט על עמיתי אותן קרנות. מאידך, הקרנות הוותיקות שאינן בהסדר לא נכללו בהסדר ההבראה האמור, על כלל הצעדים שנכללו בו, לרבות לעניין היקף השתתפות העמיתים בצמצום הגירעון האקטוארי, וחרף האמור המדינה מעניקה הטבה לאותן קרנות בשל ההחלטה לחדול מהנפקת אגרות חוב מיועדות מסוג מירון, וזאת באמצעות הבטחת תשואה שנתית מאוצר המדינה בהיקף של 1.57% על נכסיהן.

כמו כן, טענה המדינה בתשובתה המקדמית כי העתירה מוקדמת, שכן המדינה החליטה למסד את מתן כרית הביטחון בחוק באמצעות תיקון לפרק ז' לחוק הפיקוח על הביטוח, וכי לעותרים תהא זכות להביע את עמדתם להצעת החוק שתפורסם במסגרת הליכי החקיקה. המדינה הבהירה בתשובתה המקדמית לעתירה כי במסגרת אותה חקיקה, יעוגנו המלצות "ועדת ברנע" לעניין מתן כרית הביטחון לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר, וזאת לאחר שתיערך בחינה בנוגע להמלצות שהוצעו לוועדה ושלא נכללו בדוח הסופי מטעמה מיום 3.5.2011, לרבות לעניין התאמת גובה כרית הביטחון לירידה בסך התחייבויות הקרנות הוותיקות שבהסדר, ככל שהיחס בין תקרת כרית הביטחון לבין סך ההתחייבויות האקטואריות של הקרנות עולה על שיעור מסוים.

הקרנות שבהסדר לא היו צד לעתירה במועד הגשתה, ואולם במסגרת תשובתה המקדמית לעתירה הודיעה המדינה כי יש מקום לצרף את הקרנות שבהסדר מאחר שמתן מנגנון הגנה כגון הסדר כרית ביטחון לקרנות שאינן בהסדר, ככל שהעתירה תתקבל וככל שההיקף הכולל של כרית הביטחון המתוכנן לא יגדל, יבוא על חשבון גודל כרית הביטחון שניתנה לקרנות שבהסדר. בנסיבות אלה, הורה בג"צ ביום 31.7.2011 על צירופן של הקרנות שבהסדר לעתירה. יצוין כי בהמשך להודעה זו של המדינה, הקרנות שבהסדר דוחות כל טענה לעניין אפשרות הקטנתו של הסכום המרבי שהוקצה זה מכבר לכרית הביטחון (סך כולל של 11.32 מיליארד ש"ח), ואשר הובא ופורט בעמדות שהציג הדרג המקצועי במשרד האוצר לקרנות שבהסדר בשנים 2009 ו-2010, בהנחיות הממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון ובהמלצות "ועדת ברנע", וכפי שפורט וחושב בהתאם להנחיות הממונה כאמור בדוחות האקטואריים של הקרנות שבהסדר לשנת 2008 ואילך, והן שומרות על טענותיהן לעניין זה.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ח. בג"ץ 2959/11 - עתירת קרן הפנסיה עתודות הותיקה וקרן הע"ל ואח' נגד שר האוצר, קרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר ואח' – בעניין "כרית הביטחון" (המשך)

במהלך חודש אפריל 2012 הוגשה תגובתן המקדמית של הקרנות שבהסדר לעתירה ובמסגרתה העלו הקרנות שורה של טעמים מדוע, לטענתן, אין כל בסיס להשוואה שמבקשים העותרים לערוך בעתירתם בין הקרנות שאינן בהסדר לבין הקרנות שבהסדר. במסגרת תשובתן טענו הקרנות שבהסדר, בין היתר, כי מאחר ש"כרית הביטחון" היא חלק מהסדר ההבראה של הקרנות מראשיתו, הרי שאין מקום לבחון אותה במנותק מן ההסדר, כמו גם את תרומת העמיתים להבראת הקרנות הללו. כמו כן, טענו הקרנות שבהסדר בתגובתן כי ממילא מעניקה המדינה לקרנות שאינן בהסדר סיוע כספי מהותי בגין הפסקת הנפקת אג"ח מירון. כן ציינו הקרנות בתשובתן כי החלת כרית הביטחון נובעת מהתחייבות מנהלית תקפה ומחייבת ומהנחיות הממונה בעניין זה, וכי בהתבסס על כל אלה נרשמת כרית הביטחון במאזני הקרנות החל משנת 2008 ועד עתה. בהתאם לכך, אין בסיס לטענת המדינה להפחתת סכומי "כרית הביטחון", ככל שתתקבל העתירה. בנסיבות אלה, ביקשו הקרנות שבהסדר בתגובתן לדחות את העתירה שלטענתן, הינה עתירה תקציבית בלבד המבוססת על טענת אפליה חסרת בסיס.

לבקשת העותרים ובהסכמת המשיבים, נדחה הדיון בעתירה שהיה קבוע לחודש יוני 2012, לאור המגעים שמתנהלים בסוגיה בין המדינה לבין הקרנות שאינן בהסדר. ביום 15.10.2012 הגישה המדינה הודעת עדכון לבית המשפט העליון, שבמסגרתה הודיעה כי גובשה הצעת חוק בסוגיה זו, אשר הליכי החקיקה לגביה יקודמו לאחר הבחירות לכנסת ה-19. בנסיבות אלה, ביקשה המדינה שהות נוספת להגשת הודעת עדכון נוספת מטעמה.

משטרם הושלמו הליכי החקיקה בהתאם להצעת החוק שגובשה על ידי המדינה, קבע בג"צ כי הודעת עדכון בנושא מטעם המדינה תוגש לבית המשפט עד לא יאוחר האריך בג"צ את המועד להגשת הודעת עדכון בנושא מטעם המדינה עד ליום 15.12.2014, אולם משפוזרה הכנסת, נדחו בהתאמה מועדי הדיווח לבג"צ.

פירוט נוסף בעניין "כרית הביטחון" - בביאור 11(ה) לעיל.

ביאור 15: - התחייבויות תלויות, תביעות והתקשרויות (המשך)

ט. תביעת חיים סולוביץ'ק נ' "עמיתים" וקרן מקפת - בקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית:

ביום 2.7.2014 הגיש התובע לבית המשפט המחוזי בתל אביב תביעה כנגד "עמיתים" ומקפת בצירוף בקשה להכיר בה כייצוגית. בתביעתו האישי, מלין התובע על עיכוב של מספר חודשים בתשלום יתרת הסכומים שהיו צבורים בחשבונו בקרן הפנסיה וכן על כך שלא קיבל מענה לפנייתו ופניית באת כוחו למתן הסברים שונים אודות פרטי התשלום שקיבל מהקרן. בהתאם, דורש התובע לחייב את מקפת בתשלום ריבית פיגורים הקבועה בתקנות מס הכנסה בגין האיחור בתשלום שקיבל, שעה שהקרן ביצעה, לטענתו, את התשלום כ- 100 ימים לאחר שהיו בידיה כל המסמכים הנדרשים.

במסגרת בקשתו להכיר בתביעה כייצוגית, מגדיר התובע את הקבוצה היציגה כעמיתים שביקשו למשוך כספים מהקרנות במשך 7 השנים טרם הגשת התביעה, אשר הקרנות פעלו לגביהם בניגוד להוראות תקנות מס הכנסה בכל הנוגע לאי תשלום ריבית פיגורים בגין איחור בתשלומים ואי מתן מידע והסברים המתחייבים על פי דין אודות התשלום ששולם לעמיתים.

לאור בקשת מקפת, הועברה התובענה לדיון בפני בית הדין האזורי לעבודה בתל-אביב, לו מוקנית הסמכות לדון בתובענה על פי חוק. בקשה מקדמית נוספת שהוגשה מטעם מקפת, למחיקת "עמיתים" מן ההליך מאחר והיא איננה מהווה ישות משפטית הכשירה להיתבע, טרם הוכרעה.

במהלך חודש פברואר 2015 הגישה מקפת את תגובתה לבקשה להכיר בתביעה כייצוגית, במסגרתה נטען כי הוראות הדין עליהן נסמכות התביעה והבקשה להכיר בה כייצוגית, אינן חלות על הקרנות ועל כן, אין כל בסיס משפטי לתביעה, כמו גם לבקשה להכיר בה כייצוגית.

י. תביעת עירית אבישי-צביאל נ' המנהל המיוחד, מבטחים וקג"מ - בקשה להכיר בתביעה כתובענה ייצוגית

ביום 23.9.2014 הגישה התובעת תביעה לבית הדין האזורי לעבודה בחיפה כנגד המנהל המיוחד, מבטחים וקג"מ בצירוף בקשה להכיר בה כייצוגית. בתביעתה, קובלת התובעת על משך הזמן שנדרש לקרנות להעביר את הכספים לחשבונה לאחר הגשת בקשה למשיכת כספים. לטענת התובעת, מבטחים השיבה לידיה את הכספים לאחר 4 חודשים ממועד הגשת הבקשה ואילו קג"מ ביצעה את החזרת הכספים לאחר 6 חודשים. לשיטת התובעת, בהיעדר הוראת חוק או הוראה תקנונית הקובעת מועד מירבי לביצוע החזרת הכספים לבקשת עמית, חובה על הקרנות לעשות כן בתוך זמן סביר שאינו עולה על 4 ימים ממועד הגשת הבקשה למשיכת כספים מצידו של העמית. בנסיבות אלה, עותרת התובעת בתביעתה לחיוב הקרנות בתשלום הפרשי ריבית פיגורים על פי ריבית חריגה בחשבון עו"ש בבנק הפועלים שאין לו מסגרת, בכל איחור בהחזרת כספים לעמית העולה על 4 ימים ממועד הגשת הבקשה למשיכת כספים ועד למועד התשלום בפועל. כמו כן, טוענת התובעת כי על הקרנות לשלם על סכום ריבית הפיגורים, כאמור, גם הפרשי ריבית והצמדה החל מהמועד בו הושבו הכספים לעמית באמצעות הקרנות ועד למועד ביצוע התשלום הנוסף בגין הפיגור, כאמור.

במסגרת בקשתה להכיר בתביעתה כייצוגית, דורשת התובעת לכלול בקבוצה היציגה מטעמה את כלל העמיתים שביקשו למשוך את כספיהם מהקרנות במהלך 7 השנים שקדמו לתביעה.

בימים אלה לומדות הקרנות את הטענות המפורטות בתובענה ועורכות את הבדיקות הנדרשות לצורך גיבוש מענה לגופה של התביעה וכן ביחס לטענות הנטענות בבקשה להכיר בה כייצוגית.

יא. לפסקי הדין בחלק מהתביעות, אם יוכרעו נגד הקרן, יכולה להיות השפעה מהותית על הדוח הכספי. הקרן, על פי חוות דעת יועציה המשפטיים, אינה יכולה להעריך את הסתברות התרחשותן של תביעות אלה.

ביאור 16: - צדדים קשורים

- א. 1. אופאל טכנולוגיות עתידיות בע"מ מספקת שירותי מיחשוב לקרנות הפנסיה.
2. די.בי.קיו. נתונים איכותיים בע"מ סיפקה שירותי טיוב נתונים לקרן הפנסיה (ראה ביאור 9).
3. קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר להן מונה מנהל מיוחד [ראה גם ביאור 1(ד)].
4. בתחילת יולי 2013 מונה מר יואב בן אור כמנהל מורשה בקרן גמלאות של עורכי דין בישראל בע"מ. לפיכך, קרן הגמלאות הינה צד קשור לקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר. בתחילת יולי 2013 מונה מר יואב בן אור כמנהל מורשה בקרן גמלאות של עורכי דין בישראל בע"מ. לפיכך, קרן הגמלאות הינה צד קשור לקרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר. בהתאם להוראות משרד האוצר, במהלך שנת 2014 פעל המנהל המורשה להעברת זכויות וחובות הניהול של הקרן לידי חברה מנהלת. בחודש אוקטובר 2014 נחתם הסכם העברת הניהול לידי חברת הלמן אלדובי קופות גמל ופנסיה בע"מ. העברת הניהול בפועל בוצעה ביום 31.1.2015. החל מיום זה, חדל מר יואב בן אור לשמש כמנהל המורשה של קרן עורכי הדין והקרן חדלה מלשמש כצד קשור לקרנות הפנסיה הוותיקות שבהסדר.

ב. יתרות של צדדים קשורים ובעלי ענין נכללו במאזן בסעיפים הבאים

חייבים ויתרות-חובה

היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	2013	2014	
אלפי ש"ח				
102	148	100	-	קרן הפנסיה מקפת*
304	473	432	323	קרן הפנסיה קג"מ *
169	178	170	166	קרן הפנסיה חקלאים *
1,335	1,991	712	-	קרן הפנסיה מבטחים
354	371	399	297	קרן הפנסיה בנין*
		1,813	786	

* קיימות אי התאמות בין הקרנות הנובעות בעיקר ממחלוקות בעבר בנוגע להסכמי רציפות.

זכאים ויתרות זכות

היתרה הגבוהה במהלך השנה		ליום 31 בדצמבר		
2013	2014	2013	2014	
אלפי ש"ח				
1,136	3,349	1,041	19	הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ
590	404	109	960	קרן הפנסיה מבטחים
		-	280	קרן הפנסיה מקפת
		1,150	1,259	

ביאור 16: - צדדים קשורים (המשך)

לשנה שנסתיימה ביום 31 בדצמבר	
2013	2014
אלפי ש"ח	

		הוצאות:
12,471	11,008	הראל ניהול קרנות פנסיה בע"מ
1,132	1,207	מבטחים בגין העמסת עלויות, חיובי אופאל ו-די.בי.קיו

ביאור 17: - העברת מפעלים מקרנות אחרות לנתיב בהתאם להחלטת הועדה

בשנים קודמות הועברו מפעלים שונים אשר היו מבטחים בקרן "מבטחים" ל"נתיב". הסכום שהועבר על ידי "מבטחים" חושב על בסיס ערכי פדיון שהיו נהוגים לגבי חברים המוציאים כספם מקרנות פנסיה. "נתיב" חולקת על דרך החישוב האמורה ודרשה השלמה על בסיס דמי הגמולים ששולמו בעבר ל"מבטחים", בתוספת תשואה ריאלית (בגין השקעה מוכרת).

דרישה זו מסתמכת על החלטת הועדה המרכזת מיום 13 במאי 1977, על החלטות ועדת בורות בלאס כרמון ועל החלטת ישיבת מנהלי קרנות ביום 18 בפברואר 1988.

סכום הדרישה ליום 31 בדצמבר 2014 מגיע לכ-1,478 מיליוני ש"ח (ליום 31 בדצמבר 2013 כ-1,402 מיליוני ש"ח) ואיננו כלול בדוחות הכספיים.

בשים לב לכך שהמחלוקת בין הקרנות עשויה להביא לחלוקה שונה של הגרעון האקטוארי הכולל בין שתי הקרנות ולאור הבהרה שהתקבלה ממשרד האוצר (שהמחלוקת בנושא הובאה על ידי נתיב לטיפולו), כי ראוי שהדיון בסוגיה יעשה במסגרת הליכי ההבראה של קרנות הפנסיה, החליטה המנהלת המיוחדת דאז לדחות את ההכרעה בסוגיה הנדון, עד לאחר חלוקת כספי הסיוע בין הקרנות.

בבסיס ההחלטה העובדה הפשוטה לפיה כיסוי הגירעונות האקטואריים של קרן נתיב וקרן מבטחים, במסגרת חלוקת כספי הסיוע, ייתר את הצורך בהכרעה בסוגיה זו ויהווה פתרון ראוי והוגן.

היה ולא יהיה די בכספי הסיוע לכיסוי הגירעונות של הקרנות, יוסכם על פתרון כולל שיהיה מקובל גם על אגף שוק ההון.

במסגרת ההחלטה הנ"ל נקבע גם כי מבטחים לא תעלה כל טענת התיישנות באשר לחלוף הזמן עקב ההחלטה לעיכוב ההכרעה, כאמור.

ביאור 18: - מסים על הכנסה

קרן הפנסיה לעמיתים ותיקים אושרה לצרכי מס כקופת גמל בתוקף עד ליום 31 בדצמבר, 2015. תוקף האישור מתחדש מעת לעת. בהתאם לכך הכנסות קרן הפנסיה פטורות ממסים, בכפוף להתניות מסוימות בהן עמדה הקרן.

ביאור 19: - תשואת הקרן

הקרן אינה מחשבת תשואה, היות והתכלו מרבית מקורותיה.

ביאור 20 : - מידע בדבר שווי הוגן של מכשירים פיננסיים וחשיפתם לסיכוני ריבית

א. השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים

הנכסים הפיננסיים של הקרן ובכלל זה ניירות הערך מוצגים בדוחות הכספיים בהתאם לכללים המפורטים בביאור 2 (מדיניות חשבונאית) והנחיות אגף שוק ההון.

להערכת הנהלת הקרן ובהתייחס לאמור לעיל, השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים של הקרן אינו נופל מערכם החשבונאי הכולל.

ב. חשיפה לסיכוני ריבית וסיכוני שוק

הגרעון האקטוארי חשוף לסיכוני ריבית בשל הפער בין שיעור ריביות היוון ההתחייבויות הפנסיוניות לבין התשואה בפועל על הנכסים. השווי ההוגן של הנכסים הפיננסיים הלא סחירים (אגרות חוב, פקדונות והלוואות) חשוף לסיכוני ריבית, שכן תנודות בשערי הריבית בשוק הכספים עשויות להשפיע עליו. ניירות הערך הסחירים חשופים לסיכוני השוק.

ביאור 21 : - ארועים לאחר תאריך המאזן

לאחר תאריך המאזן, הריבית חסרת הסיכון המשיכה לרדת. ירידה זו משפיעה על הגדלת עודף ההתחייבויות על הנכסים.

**נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק ההסתדרות
בע"מ (בניהול מיוחד)**

דוח תקופתי לשנת 2014

נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי
משק ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

שם התאגיד:

52-002235-1

מס' תאגיד:

אופן ההתאגדות המשפטית: חברה פרטית (עפ"י הגדרת חוק החברות)

רח' אבא הלל 3, רמת גן

כתובת:

03-7549831

טלפון:

03-7547885

פקסמיליה:

31 בדצמבר, 2014

תאריך המאזן:

26 במרס, 2015

תאריך חתימת הדוח:

- סעיף 1: - ד"חות כספיים ואקטואריים
 מצ"ב ד"חות כספיים ומאזן אקטוארי ליום 31 בדצמבר 2014.
- סעיף 2: - ד"ח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד
 מצ"ב דוח המנהל המיוחד על מצב ענייני התאגיד ליום 31 בדצמבר 2014.
- סעיף 3: - רשימת השקעות בחברות בת ובחברות קשורות לתאריך המאזן
 קרן הפנסיה מחזיקה ב- 33% ממניות מועדוני כנס בע"מ, המפעילה מועדון לגימלאים. ההשקעה מוצגת בערך של 135 אש"ח.
- סעיף 4: - שינויים בהשקעות בחברות בת ובחברות קשורות בתקופת הדוח
 אין.
- סעיף 5: - הכנסות של חברות בנות וקשורות והכנסות התאגיד מהן לתאריך המאזן באלפי ₪
 אין.
- סעיף 6: - רשימת קבוצות של יתרות הלוואות שניתנו לתאריך המאזן, אם מתן הלוואות היה אחד מעיסוקיו העיקריים של התאגיד
 אין.
- סעיף 7: - רשימת אירועים מיוחדים שהשפיעו או עשויים להשפיע מהותית על התאגיד, רווחיות התאגיד, רכושו או התחייבויותיו
 א. שינוי בהנחות האקטואריות.
 ב. השינויים בווקטור הריבית.
 ג. התשוואות בשוק ההון.
- סעיף 8: - שינויים בהון המניות הרשום, המונפק והנפרע והתמורה שנתקבלה
 אין שינויים.
- סעיף 9: - שכר וטובות הנאה
 החברה אינה מעסיקה עובדים ואינה משלמת שכר לעובדים ולבעלי ענין. שכר המנהל המיוחד והשתתפות בשכרה של המנהלת המיוחדת המשותפת לקרנות הותיקות, משולמים על ידי ספק שירותי הניהול של החברה.
- סעיף 10: - מניות וני"ע המירים המוחזקים על-ידי בעל עניין בתאגיד, בחברה בת או בחברה קשורה סמוך ככל האפשר לתאריך הדוח
 לחברה אין הון מניות ולא הנפיקה ני"ע לציבור.

סעיף 11: - המנהל המיוחד

בהתאם להוראות חוק הפיקוח מונה לקרן בחודש יולי 2003 מנהל מיוחד. מכוח סעיפים 78 ה' ו- 70 (ב) לחוק הפיקוח מוקנים למנהל המיוחד "כל הסמכויות והתפקידים שיש למנהל עסקים במבטח, לדירקטוריון שלו, לוועדות הדירקטוריון שלו ולדירקטורים שלו...".

כמתחייב מהוראות חוק הפיקוח, החל תהליך איחוד תפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר. מטרת התהליך להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל מיום 1 באוגוסט 2011 מכהן מר יואב בן אור כמנהל מיוחד של כל הקרנות הוותיקות שבהסדר. מר יואב בן אור החליף בתפקידו כמנהל המיוחד את גב' יעל אנדרון שניהנה בתפקיד זה עד סוף יולי 2011.

מינוי מנהל מיוחד לכלל קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר, מבטא את מגמת המפקח על שוק ההון ביטוח וחסכון להדק את שיתוף הפעולה והאחדת פעילויות התפעול השוטפות של כל הקרנות שבהסדר, מתוך כוונה להביא להתייעלות תוך שיפור ואיחוד תהליכים מרכזיים בקרנות.

החל משנת 2007 פועלות קרנות הפנסיה הותיקות שבהסדר במבנה ארגוני חדש המושתת על איחוד תפעולי שגובש על ידי המנהלת המיוחדת דאז. קרנות הפנסיה מנוהלות במסגרת של ארבע חטיבות: חטיבת שירות, חטיבת השקעות, חטיבת כספים וחטיבת פנסיה וכן יחידות מטה משאבי אנוש ומנהל, לשכה משפטית, בקורת פנים, מחשוב, ניהול סיכונים, תכנון תקציב וסיוע ממשלתי.

בתחילת שנת 2008 עברו קרנות הפנסיה בהסדר לבנין אחד, דבר המהווה צעד נוסף בתהליך האיחוד התפעולי ליצירת ארגון אחיד יובהר, כי גם במסגרת האיחוד התפעולי של קרנות הפנסיה בהסדר, נשמרת זהותה המשפטית הנפרדת של כל קרן, ובכלל זה קיימת הפרדה ברורה בין הנכסים וההתחייבויות של כל קרן וקרן.

ועדת מנהלה

על פי חוק הפיקוח מונתה ועדת מנהלה ברשות שופט בדימוס לכלל הקרנות שעליהן חל חוק התוכנית הכלכלית. לועדת המנהלה כל הסמכויות הנתונות לועדת המנהלה בהתאם לסעיף 72(ד) לחוק הפיקוח, קרי, מינוי ר"ח ואישור דוחות כספיים. בנוסף תפקידיה הם לאשר את תוכנית ההתייעלות שהכין המנהל המיוחד, כנדרש בחוק הפיקוח, בטרם הגשתה למפקח ולאשר את המלצות המנהל המיוחד בדבר ביצוע המלכי הבראה נוספים בקרן הפנסיה, מעבר לנדרש בחוק הפיקוח.

מס' ת.ז.: 059284380	יואב בן אור
1968	שנת לידה:
דרך מנחם בגין 125, תל אביב.	מענו:
ישראלית	נתינות:
י"ר דירקטוריון אופאל, י"ר דירקטוריון די.בי.קיו, י"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד, דירקטור במדרוג, דירקטור בהחזקות מדרוג.	האם הוא עובד של התאגיד, חברת בת, חברה קשורה או בעל עניין:
1 באוגוסט 2011	מכהן כמנהל מיוחד משנת:
תואר ראשון במינהל עסקים ותואר ראשון במשפטים, MBA- התמחות במימון. המשנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחסכון במשרד האוצר.	השכלה:
לא.	תעסוקתו ב- 5 השנים האחרונות:
	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר:

סעיף 12: - נושאי משרה בכירה של התאגיד

מס' ת.ז.: 059284380	יואב בן אור
1968.	שנת לידה
המנהל המיוחד.	התפקיד שממלא בתאגיד
יו"ר דירקטוריון אופאל, יו"ר דירקטוריון די.בי.קיו, יו"ר דירקטוריון מבטחים לעתיד, דירקטור במדרוג, דירקטור בהחזקות מדרוג.	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר
תואר ראשון במינהל עסקים, תואר ראשון במשפטים, MBA- התמחות במימון. המשנה לממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון במשרד האוצר.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות
1 באוגוסט 2011 .	התאריך שבו החלה כהונתו:
מס' ת.ז.: 53335774	אילן סגל
1955.	שנת לידה
מנהל חטיבת הפנסיה.	התפקיד שממלא בתאגיד
דירקטור ב- די.בי.קיו, אופאל.	התפקיד שממלא בחברת בת של התאגיד או בעל עניין בו
לא.	האם הוא בן משפחה של בעל עניין אחר
רו"ח, תואר ראשון בכלכלה וחשבונאות, MBA ניהול אסטרטגי.	השכלה וניסיונו העסקי ב-5 השנים האחרונות
1 במרס 2005.	התאריך שבו החלה כהונתו:

סעיף 13: - רואה חשבון של התאגיד

בריטמן אלמגור זהר, רואי חשבון
מרכז עזריאלי 1 תל אביב.

סעיף 14: - האקטואר של קרן הפנסיה

אלון גבריאלי.

סעיף 15: - המלצות והחלטות הדירקטוריון

אין.

סעיף 16: - שינויים בתקנון קרן הפנסיה שאושר ע"י הממונה על שוק ההון, ביטוח וחיסכון בשנת הדוח

אין.

סעיף 17: - תנאי שכר

החברה אינה מעסיקה עובדים ואינה משלמת שכר לעובדים ולבעלי ענין. שכר המנהל המיוחד והשתתפות בשכרו של המנהל המיוחד המשותף לקרנות הותיקות, משולמים על ידי ספק שירותי הניהול של החברה.

נתיב קרן הפנסיה של פועלי ועובדי מפעלי משק
ההסתדרות בע"מ (בניהול מיוחד)

שם התאגיד

26 במרס, 2015

תאריך

יואב בן אור, המנהל המיוחד